

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ»

I. Επί του νομοσχεδίου γενικά

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιδιώκεται η αναμόρφωση του δικαίου της ανώνυμης εταιρείας με νέο νομοθέτημα.

1. Μετά παρέλευση σχεδόν εκατονταετίας από την εισαγωγή του «κωδικοποιημένου» νόμου 2190/1920, η συνολική ανακαίνιση της βασικής νομοθεσίας για τις ανώνυμες εταιρείες αποτελεί πλέον προφανή ανάγκη. Τούτο δε, παρά τις επανειλημμένες τροποποιήσεις του κ.ν. 2190/1920, που έγιναν όχι μόνο για την κατά καιρούς ενσωμάτωση ευρωπαϊκών Οδηγιών εταιρικού δικαίου, αλλά και για την, ανεξάρτητα από τις Οδηγίες, βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, όπως συνέβη ιδίως με τον Ν. 3604/2007.

(α) Πράγματι, η σημερινή κατάσταση του νόμου (του σπουδαιότερου νόμου εταιρικού δικαίου στην Ελλάδα) δεν είναι εκείνη που θα περίμενε κανείς από μια χώρα, που καταπολεμά τη γραφειοκρατία και προσδοκά την ανάπτυξη. Οι διατάξεις του σημερινού νόμου, παρά τις βελτιώσεις που κατά καιρούς επιχειρήθηκαν, διατηρούν την αρχική τους διάταξη: Είναι άτακτα τοποθετημένες, ασυστηματοποίητες και χωρίς πάντοτε εσωτερική λογική και συνοχή (π.χ. ορισμένες διατάξεις για τα ομολογιακά δάνεια βρίσκονται πριν από τις διατάξεις για την ίδρυση της εταιρείας, άλλες δε σε χωριστό νόμο), ορισμένες διατάξεις δεν ισχύουν πλέον ή έχουν απλώς ιστορική αξία (π.χ. οι διατάξεις για τη δημοσιότητα διά του Μητρώου Α.Ε. ή για το «δικαίωμα λειτουργίας» των αλλοδαπών α.ε.), στο ίδιο άρθρο ρυθμίζονται ετερόκλητα θέματα (όπως π.χ. η ρύθμιση στο ίδιο άρθρο της σύστασης της εταιρείας και της μείωσης του κεφαλαίου), η χρησιμοποιούμενη ορολογία δεν είναι ενιαία (π.χ. «κεφάλαιο», «μετοχικό κεφάλαιο», «εταιρικό κεφάλαιο», «φανερή» και «ονομαστική» ψηφοφορία). Επίσης ορισμένα ζητήματα, όπως π.χ. τα περί προέδρου του διοικητικού συμβουλίου (δ.σ.) ή της γενικής συνέλευσης (γ.σ.) επαφίενται στην πρακτική που έχει διαμορφωθεί, χωρίς να υπάρχουν ρυθμίσεις. Επιπλέον, υπάρχουν διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, που παραμένουν στην καθαρεύουσα, ενώ οι νεότερες διατάξεις είναι στη δημοτική.

(β) Όμως πέραν των νομοτεχνικών προβλημάτων, ο κ.ν. 2190/1920 αξίζει γενικότερα να αναθεωρηθεί, ώστε το καθεστώς της ανώνυμης εταιρείας και οι

επιμέρους ουσιαστικές ρυθμίσεις του νόμου να βελτιωθούν, να απλουστευθούν και να γίνουν φιλικότερες, με εισαγωγή καινοτομιών, που θα βοηθήσουν τους Έλληνες επιχειρηματίες. Επομένως ο υφιστάμενος νόμος χρειάζεται γενικότερο εκσυγχρονισμό, κάτι που δεν είναι εφικτό με επιμέρους τροποποιήσεις του, και απαιτεί συνολική αναμόρφωσή του.

2. Με τις σκέψεις αυτές συστήθηκε Ομάδα Εργασίας με έργο την αναμόρφωση του δικαίου των ανώνυμων εταιρειών (κ.ν. 2190/1920 όπως ισχύει) .

3. Ευκαιρία για την αναμόρφωση του κ.ν. 2190/1920 παρουσιάζεται σήμερα και για τον πρόσθετο λόγο ότι ένα μεγάλο μέρος του νόμου (ολόκληρο το λογιστικό δίκαιο, το ελεγκτικό δίκαιο, το σύστημα δημοσιότητας, προσεχώς δε και το δίκαιο των μετασχηματισμών) αποχωρίζεται από το νόμο για τις ανώνυμες εταιρείες, με τη λογική ότι δεν αφορά μόνο αυτές, αλλά κι άλλες εταιρικές μορφές.

4. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αναμόρφωση του δικαίου της α.ε. αποτελεί σήμερα αντικείμενο γενικότερης διεθνούς ενασχόλησης. Πολλές χώρες σήμερα, ευρωπαϊκές και μη, αντιλαμβάνομενες τη σημασία του παγκόσμιου ανταγωνισμού των δικαίων, φροντίζουν να εκσυγχρονίσουν τη νομοθεσία τους για τις ανώνυμες εταιρείες, ώστε με τον τρόπο αυτό να διαφημίσουν την εγχώρια αγορά και να την καταστήσουν φιλικότερη προς τις ξένες επενδύσεις.

5. Βέβαια, η αναμόρφωση ενός δικαιικού κλάδου και η αντικατάσταση ενός νόμου με ένα νεότερο δεν είναι χωρίς συνέπειες. Κάθε νέο νομοθετικό καθεστώς προκαλεί κάποια δυσκολία στην αγορά, δεδομένου ότι οι ενδιαφερόμενοι και οι νομικοί τους παραστάτες οφείλουν να μελετήσουν τη νέα νομοθεσία, ώστε όχι μόνο να αντιληφθούν τις γενικές γραμμές της, αλλά και να εντοπίσουν με προσοχή τις επιμέρους διαφορές στα κατιδίαν ζητήματα σε σχέση με το προϊσχύσαν καθεστώς. Ελπίζεται ότι η παρούσα αιτιολογική έκθεση θα βοηθήσει στον εντοπισμό των διαφορών αυτών. Γενικά, πάντως, είναι βάσιμη η ελπίδα ότι, παρά τις δυσκολίες της, η ανακαίνιση του δικαίου της ανώνυμης εταιρείας με νέο νομοθέτημα θα έχει θετικά μέσο-μακροπρόθεσμα αλλά και βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα, αφού έτσι παρέχεται η ευκαιρία εισαγωγής καινοτομιών, που προάγουν την επιχειρηματικότητα, διευκρινίζουν πολλές διατάξεις που παρουσίαζαν ερμηνευτικές δυσκολίες και βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων, γενικότερα δε αναβαθμίζουν την ποιότητα και νομοτεχνική αρτιότητα του εταιρικού δικαίου.

6. Συγκεντρώνεται κατά το δυνατόν στο νέο νόμο οι διατάξεις που αφορούν την ανώνυμη εταιρεία και βρίσκονται σε άλλα νομοθετήματα. Έτσι π.χ.: Ο νέος νόμος περιλαμβάνει τα ομολογιακά δάνεια, με κατάργηση των αντίστοιχων διατάξεων του Ν. 3156/2003, αφού πρόκειται για δυνατότητα που έχει επιφυλαχθεί στις ανώνυμες εταιρείες και μόνο. Μεταφέρονται στο νέο νόμο οι ρυθμίσεις του π.δ. 30/1988 για τα stock options. Τα ζητήματα του ελάχιστου μερίσματος ρυθμίζονται εξ ολοκλήρου στο νόμο με κατάργηση των διατάξεων του α.ν. 148/1967. Μεταφέρονται στο νέο νόμο οι ρυθμίσεις του Ν. 4403/2016, που αφορούσαν ζητήματα (κυρίως) της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, και που δεν είχαν ενσωματωθεί στον κ.ν. 2190/1920 με το Ν. 4308/2014. Τα ζητήματα αυτά

αφορούν την ετήσια έκθεση διαχείρισης του δ.σ., τη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, τις μη χρηματοοικονομικές καταστάσεις, την έκθεση πληρωμών σε κυβερνήσεις και την υποβολή των καταστάσεων αυτών σε δημοσιότητα. Όμως παρέμβαση στο Ν. 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση δεν έχει γίνει. Πρόκειται κατά βάση για νομοθεσία εποπτευόμενη από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η πρωτοβουλία για την τροποποίησή της ανήκει φυσιολογικά σ' αυτήν. Ορισμένες όμως διατάξεις του νόμου αυτού έχουν ήδη ενσωματωθεί στην εταιρική νομοθεσία, όπως π.χ. οι διατάξεις για τη σύγκρουση συμφερόντων.

7. Ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία του Γ.Ε.ΜΗ. δεν αποτελούν αντικείμενο ειδικότερης ρύθμισης στο παρόν νομοσχέδιο, και πρόκειται να αντιμετωπισθούν με ειδικό νομοθέτημα. Εκκρεμεί επίσης η εθνική νομοθεσία για τη δυνατότητα τήρησης συλλογικών λογαριασμών μέσω του Αποθετηρίου, καθώς και η ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/828, που αφορούν την ταυτοποίηση των μετόχων και τη διαβίβαση των πληροφοριών μεταξύ της εταιρείας και των διαμεσολαβητών που τηρούν τους συλλογικούς λογαριασμούς.

II. Οι κύριες κατευθύνσεις της αναμόρφωσης

1. Οι νέες ρυθμίσεις αποβλέπουν σε μια καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της εταιρείας, αξιοποιούν την τεχνολογία, βελτιώνουν τη θέση των μετόχων, απλοποιούν την εταιρική «καθημερινότητα», με αντίστοιχη εξοικονόμηση κόστους, και εισάγουν καινοτομίες που κρίθηκαν ότι μπορούν να ενδιαφέρουν τον επιχειρηματικό κόσμο. Πρότυπα των διατάξεων αποτέλεσαν αντίστοιχες διατάξεις αλλοδαπών δικαίων ή προήλθαν από την ελληνική εμπειρία. Επιπλέον με το νέο νόμο επιδιώκεται η γλωσσική και ορολογική ομοιογένεια του κειμένου για ανετότερη και ασφαλέστερη ανάγνωση.

2. Μερικές από τις αξιοσημείωτες τροποποιήσεις του ισχύοντος δικαίου, που επέρχονται με το παρόν νομοσχέδιο, είναι οι ακόλουθες:

(α) Στο πλαίσιο καταπολέμησης της γραφειοκρατίας αναθεωρούνται ορισμένες διατάξεις για την κρατική εποπτεία επί των ανωνύμων εταιρειών. Το κεφάλαιο 8^ο του κ.ν. 2190/1920 δεν επαναλαμβάνεται στο νέο νόμο. Η κρατική εποπτεία, που δεν υπάρχει σε καμιά άλλη εταιρική μορφή, είχε απομειωθεί ήδη με το Ν. 3604/2007, η πείρα όμως έχει δείξει ότι, ακόμη και μειωμένη, δεν έχει να παρουσιάσει κάποιο χειροπιαστό όφελος και περισσότερο δημιουργεί γραφειοκρατικά εμπόδια, επιπλέον δε ζητήματα ίσης μεταχείρισης των επιχειρήσεων. Δεν πρέπει βέβαια να λησμονείται ότι η κρατική εποπτεία στο πλαίσιο του κ.ν. 2190/1920 αφορούσε πάντοτε την τήρηση του εταιρικού δικαίου και μόνο, ενώ η εποπτεία της τήρησης άλλων διατάξεων (π.χ. της εργατικής νομοθεσίας, της κεφαλαιαγοράς, της προστασίας του περιβάλλοντος, της τήρησης των νόμων για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, και όποιας άλλης), που είναι και η πιο σημαντική, ήταν χωριστή και φυσικά πρέπει να διατηρηθεί ως έχει. Πρέπει επιπλέον να σημειωθεί ότι είναι άλλο ζήτημα ο έλεγχος που ασκείται κατά την καταχώριση εταιρικών πράξεων (σύστασης της εταιρείας και τροποποίησης του καταστατικού) στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ). Και

καταρχήν μεν ο έλεγχος αυτός πρέπει να είναι απλός και ταχύς, προκειμένου το Γ.Ε.ΜΗ. να μην αποτελεί πρόσκομμα στη λειτουργία των επιχειρήσεων, ευλόγως όμως είναι απλούστερος στις κοινές επιχειρήσεις, ενώ παραμένει πιο λεπτομερής κατά τη σύσταση και την τροποποίηση του καταστατικού ορισμένων εταιρειών, που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία και την κοινωνία (μεγάλες οντότητες και οντότητες δημόσιου ενδιαφέροντος). Μαζί με την εταιρικού δικαίου εποπτεία δεν επαναλαμβάνονται ορισμένοι συναφείς κανόνες, ιδίως η υποχρέωση υποβολής στη Διοίκηση πρακτικών της γ.σ. και του δ.σ. που δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη χρησιμότητα (αν πρόκειται όμως για αποφάσεις που πρέπει να καταχωρισθούν στο Γ.Ε.ΜΗ. υποβάλλονται για καταχώριση στο τελευταίο).

(β) Σε σχέση με τους τίτλους που εκδίδει μια α.ε.: Διατηρούνται οι υπάρχοντες, εισάγονται όμως οι «συνδεδεμένοι» τίτλοι, οι οποίοι μπορούν να αποκτηθούν ή να εκπονηθούν συνδυασμένα. Εισάγονται επίσης οι τίτλοι κτήσης μετοχών της εταιρείας (warrants), που είναι ήδη γνώριμοι στον τραπεζικό τομέα. Προβλέπεται η δυνατότητα έκδοσης άυλων τίτλων και από μη εισηγμένες εταιρείες.

(γ) Προτείνεται η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών από 1.1.2020. Η κατάργηση αυτή οδηγεί σε ρυθμιστική απλοποίηση, αφού οι κανόνες είναι ενιαίοι, χωρίς διάκριση μεταξύ ονομαστικών και ανωνύμων μετοχών. Η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών αποτελεί πλέον αναγκαίο μέτρο για πολλούς λόγους. Εν πρώτοις πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι ανώνυμες μετοχές έχουν ως πλεονέκτημα την ευχερέστερη μεταβίβασή τους. Όμως η μεταβίβαση των ανωνύμων μετοχών σπανίως επιτυγχάνεται με την παράδοση του τίτλου, και τούτο είτε διότι η έκδοση ανωνύμων τίτλων δεν είναι πια συχνό φαινόμενο, είτε διότι (και αυτό αφορά τις εισηγμένες μετοχές) η μεταβίβαση τόσο των ονομαστικών όσο και των ανωνύμων μετοχών ακολουθεί όμοιους κανόνες, στις μετοχές δε αυτές δεν μπορεί να αποκρυβεί ο ιδιοκτήτης. Μάλιστα μέχρι και το πρόσφατο παρελθόν το ελληνικό δίκαιο περιείχε κανόνες (φορολογικού ιδίως δικαίου), που επέβαλλαν την κατάρτιση εγγράφου για τη μεταβίβαση των μετοχών, ακόμα και των ανωνύμων. Μολονότι η ελληνική νομολογία είχε περιορίσει την εμβέλεια των κανόνων αυτών, θεωρώντας ότι έχουν μόνο φορολογικό αποτέλεσμα, όχι δε και αποτέλεσμα εταιρικού δικαίου, γεγονός παραμένει ότι οι αξιούμενες διατυπώσεις κάθε άλλο παρά διευκόλυναν την μεταβίβαση. Παραπέρα λόγος ύπαρξης των ανωνύμων μετοχών δεν υπάρχει, οπωσδήποτε δε δεν είναι ικανή δικαιολογία η βούληση απόκρυψης του ιδιοκτήτη τους. Σχετικά πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι εργασίες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εμπνεόμενες από συμπεράσματα στα οποία έχουν καταλήξει διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΟΣΑ και η FATF, και που απέκτησαν επικαιρότητα μετά τα γνωστά Panama papers, Paradise papers κλπ., έχουν οδηγήσει στο να ζητείται από τα κράτη-μέλη να εξασφαλίσουν ότι οι ανώνυμες μετοχές (ακριβώς λόγω της ανωνυμίας τους) δεν θα αποτελέσουν μέσο καταχρηστικών πρακτικών. Η σχετική Οδηγία (ΕΥ) 2015/849, η ενσωμάτωση της οποίας αναμένεται προσεχώς, θεωρεί ότι η ύπαρξη ανωνύμων μετοχών δημιουργεί κινδύνους, που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργούνται με την παραπάνω Οδηγία

μηχανισμοί για τον εντοπισμό όχι απλώς των προσώπων, που είναι δικαιούχοι των ανωνύμων μετοχών, αλλά και των προσώπων που είναι οι πραγματικοί δικαιούχοι, όταν δηλαδή ο φαινόμενος ως ιδιοκτήτης κατέχει μετοχές για λογαριασμό κάποιου άλλου. Μέσο για τη διευκόλυνση της αντιμετώπισης του ξεπλύματος κλπ. εμφανίζεται σήμερα πλέον η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών, ή άλλα ισοδύναμα μέτρα, όπως είναι η αποϋλοποίηση ή η ακινητοποίηση τούτων και η έκδοση ονομαστικών πιστοποιητικών, η κατάρτιση μητρώου ιδιοκτητών ανωνύμων μετοχών, ή και άλλα μέτρα, όπως οι γαλλικοί «ταυτοποιήσιμοι τίτλοι στον κομιστή». Στο πνεύμα αυτό πολλά κράτη σήμερα έχουν είτε καταργήσει τις ανώνυμες μετοχές (όπως οι ΗΠΑ, η Αγγλία, η Αυστρία, κ.ά.), είτε υιοθετήσει εναλλακτικά ισοδύναμα μέτρα (όπως το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, ο Παναμάς, η Ελβετία, κ.ά.). Όμως η απλούστερη μέθοδος είναι η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών, που επιτρέπει την ενοποίηση των κανόνων και αποτρέπει πολύπλοκες εναλλακτικές ρυθμίσεις, που στην ουσία τους ούτε διασώζουν την ανωνυμία, ούτε διευκολύνουν την μεταβίβαση. Πράγματι, άλλα συστήματα παρακολούθησης των ανωνύμων μετοχών δημιουργούν πρόσθετες υποχρεώσεις αναφορών, εκθέσεων κλπ. που επιτείνουν την «πληροφοριακή κόπωση» των επιχειρήσεων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, τουλάχιστον για τις εισηγμένες μετοχές, η ονομαστικοποίηση των ανωνύμων μετοχών αφορά ελάχιστες (περίπου 10 συνολικά) εταιρείες. Η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών συνοδεύεται από διατάξεις που προβλέπουν τη διαδικασία ονομαστικοποίησης (άρθρο 184).

(δ) Το νομοσχέδιο επιχειρεί μερική ενσωμάτωση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/828 της 17.5.2017 για την ενθάρρυνση της μακροπρόθεσμης ενεργού συμμετοχής των μετόχων, ιδιαίτερα ως προς τα κεφάλαια που αφορούν την καταβολή αμοιβών σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τη διαφάνεια και εποπτεία των συναλλαγών συνδεδεμένων μερών.

(ε) Βελτιώνονται οι τεχνικές μέθοδοι λειτουργίας των οργάνων της εταιρείας, με ευρύτερη χρήση των εξ αποστάσεως ψηφοφοριών δ.σ. και γ.σ. Το βιβλίο μετόχων μπορεί να τηρείται ηλεκτρονικά από το Κεντρικό Αποθετήριο, τράπεζες ή επιχειρήσεις επενδύσεων. Για τις μη εισηγμένες εταιρείες, το βιβλίο πρακτικών γ.σ. μπορεί να τηρείται ενιαία με το βιβλίο πρακτικών του δ.σ.

(στ) Εισάγεται (επιτρεπτά κατά το ενωσιακό δίκαιο) η «απεριόριστη» διάρκεια της εταιρείας, που απαλλάσσει τους μετόχους από τη μέριμνα παράτασης της ορισμένης διάρκειας κατά τη λήξη της. Η εταιρεία με απεριόριστη διάρκεια, σε αντίθεση με τις έννομες σχέσεις αορίστου χρόνου, δεν λύεται με καταγγελία, αλλά για τους ίδιους λόγους, για τους οποίους λύεται και η εταιρεία ορισμένου χρόνου.

(ζ) Ειδικότερα σε σχέση με το διοικητικό συμβούλιο: Το δ.σ., που καταρχήν πρέπει να είναι τουλάχιστον τριμελές, μπορεί εφεξής για τις μικρές και πολύ μικρές εταιρείες να είναι και μονομελές. Προβλέπεται η εκλογή και λειτουργία «εκτελεστικής επιτροπής» στο πλαίσιο του δ.σ. Επίσης προβλέπεται η περιοδική (σταδιακή) ανανέωση του δ.σ. (staggered board). Αρμοδιότητα έκδοσης ομολογιακού δανείου έχει κατά κανόνα το δ.σ. Εισάγονται ρητές ρυθμίσεις για τον πρόεδρο του δ.σ. (αλλά και τον πρόεδρο της γ.σ.). Προβλέπεται (αν και εκ

περισσού) ότι για τη δέσμευση της εταιρείας δεν απαιτείται εταιρική σφραγίδα. Επίσης το δ.σ. είναι καταρχήν αρμόδιο για την έγκριση συναλλαγών της εταιρείας με συνδεδεμένα μέρη. Η έγκριση γίνεται έτσι απλούστερη, προβλέπεται όμως η δυνατότητα της μειοψηφίας να ζητήσει να κριθεί το ζήτημα από τη γ.σ. Ρυθμίζεται αναλυτικότερα το ευαίσθητο ζήτημα των παρεχομένων στα μέλη του δ.σ. αμοιβών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραπάνω οδηγίας (ΕΕ) 2017/828, όπου σημαντική είναι (για τις εισηγμένες εταιρείες) αφενός μεν η υιοθέτηση πολιτικής αποδοχών, αφετέρου δε η σύνταξη ετήσιας έκθεσης αποδοχών. Τέλος, εισάγεται ένα νέο πλαίσιο ευθύνης των μελών δ.σ., ώστε οι απαιτήσεις της εταιρείας να ασκούνται χωρίς να βλάπτεται το εταιρικό συμφέρον και από την άλλη μεριά η μειοψηφία να μπορεί να επιβάλει την άσκηση των εταιρικών αξιώσεων.

(η) Σε σχέση με τη γενική συνέλευση: Οι δύο επαναληπτικές συνεδριάσεις της καταστατικής γ.σ. περιορίζονται σε μια. Στην αρχική συνέλευση η απαρτία ορίζεται στο 1/2 και στην επαναληπτική στο 1/3 (ή σε ορισμένες περιπτώσεις στο 1/5) του κεφαλαίου. Εισάγεται δυνατότητα «ημέρας καταγραφής» και για μη εισηγμένες, αν αυτό προβλέπεται από το καταστατικό. Προστίθεται νέος τρόπος λήψης αποφάσεων από τη γ.σ. χωρίς συνεδρίαση. Εισάγεται επίσης δυνατότητα συνεδρίασης της γ.σ. εξ ολοκλήρου από απόσταση (virtual general meeting). Επίσης διευκρινίζονται ζητήματα ελαττωματικών αποφάσεων της γ.σ., ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις ανυπόστατες αποφάσεις.

(θ) Σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μετόχων: Προστίθενται ορισμένα νέα δικαιώματα του μετόχου π.χ. για ατομική πληροφόρηση σχετικά με την κεφαλαιακή συγκρότηση της εταιρείας και τη δική του συμμετοχή, καθώς και με επικείμενες γενικές συνελεύσεις. Μειώνονται σε ορισμένες περιπτώσεις τα ποσοστά επί του κεφαλαίου που είναι αναγκαία για την άσκηση δικαιωμάτων μειοψηφίας. Εισάγεται δυνατότητα ενώσεων μετόχων που θα μπορούν να ασκούν στο όνομά τους, αλλά για λογαριασμό των μετόχων, τα δικαιώματα μειοψηφίας. Από την άλλη μεριά αυστηροποιούνται οι προϋποθέσεις ορθής και έγκαιρης καταβολής του κεφαλαίου.

(ι) Δίδεται στους ενδιαφερόμενους ευρύτερη καταστατική ελευθερία σε πολλά ζητήματα.

(ια) Αποσαφηνίζονται τα ποσά κερδών τα οποία μπορούν να διανεμηθούν, ώστε να είναι βέβαιο ότι πρόκειται για ποσά που συνιστούν πραγματικά κέρδη και όχι π.χ. υπεραξίες.

(ιβ) Λύση της εταιρείας επέρχεται και αν αίτηση πτώχευσης απορρίπτεται λόγω έλλειψης ενεργητικού. Μετά τη λύση της εταιρείας, εισάγεται δυνατότητα να παραλειφθεί η διαδικασία εκκαθάρισης και να γίνει απευθείας διαγραφή από το Γ.Ε.Μ.Η., αν η εταιρεία δεν διαθέτει ενεργητικό. Εισάγονται και άλλα μέτρα για την επιτάχυνση των εκκαθαρίσεων.

(ιγ) Σε διάφορα σημεία διαφοροποιούνται οι διατάξεις, ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2 του Ν. 4308/2014.

(ιδ) Με σκοπό την αποσυμφόρηση των δικαστηρίων, το παρόν νομοσχέδιο ενθαρρύνει τη διαιτητική επίλυση των διαφορών.

3. Σημαντικό είναι επίσης ότι εισάγονται διευκρινιστικές διατάξεις σε πολλά αμφισβητούμενα ζητήματα, όπως π.χ. εκείνα του επιτρεπτού της καταβολής του κεφαλαίου διά συμψηφισμού, του χρονικά μεταβλητού των προνομίων των προνομιούχων μετοχών, της δυνατότητας κατάργησης του δικαιώματος προτίμησης με απόφαση του δ.σ., των καθηκόντων και της ευθύνης των μελών του δ.σ., των ελαττωματικών αποφάσεων του δ.σ., της παράστασης στη γ.σ. μη μετόχων και του τρόπου ψηφοφορίας στη γ.σ., του επιτρεπτού μείωσης κεφαλαίου ή διανομής κερδών ή διανομής του προϊόντος της εκκαθάρισης σε είδος αντί σε μετρητά, του επιτρεπτού απόφασης της γ.σ. που στηρίζεται σε (σύγχρονη) τροποποίηση του καταστατικού, που αποφάσισε η γ.σ. στην ίδια συνεδρίαση, κ.ά.

III. Ειδικότερα επί των επιμέρους άρθρων

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ: Γενικές διατάξεις

Επί του άρθρου 1: Στο άρθρο 1 περιέχεται ο ορισμός της ανώνυμης εταιρείας και ορίζεται ότι οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται τόσο στις εισηγμένες όσο και τις μη εισηγμένες εταιρείες, με την επιφύλαξη των ειδικότερων ρυθμίσεων για τις εισηγμένες. Δεν υιοθετήθηκε η άποψη ότι οι διατάξεις για τις εισηγμένες εταιρείες πρέπει να συγκεντρωθούν σε ένα κεφάλαιο (τη λύση αυτή δεν προκρίνουν ούτε τα ξένα δίκαια), διότι έτσι θα είναι δύσκολο να κατανοηθεί η ειδικότητα των ρυθμίσεων για τις εισηγμένες έναντι των γενικά ισχυόντων. Ορίζεται επίσης ότι οι διατάξεις για τις α.ε. με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά εφαρμόζονται και στις εταιρείες που έχουν μετοχές εισηγμένες σε Πολυμερή Μηχανισμό Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ), μόνο όμως αν αυτό προβλέπεται ρητά. Η διάκριση μεταξύ των ρυθμιζόμενων αγορών και των ΠΜΔ επιβάλλεται καθώς υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα στο μέγεθος, τη διασπορά μετοχών, τη φάση ωριμότητας αλλά και τον κύκλο εργασιών και την εσωτερική οργάνωση μεταξύ εταιρειών, οι κινητές αξίες των οποίων αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε ΠΜΔ, και εταιρειών, οι κινητές αξίες των οποίων εισάγονται προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά.

Επί του άρθρου 2: Για τη διευκόλυνση της κατανόησης του νόμου περιέχονται ορισμοί ορισμένων εννοιών. Ο ορισμός θα ισχύει αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από το νόμο. Π.χ. θα πρέπει να δίδεται προσοχή στο αν μια ρύθμιση αναφέρεται σε εταιρείες με μετοχές ή «άλλους τίτλους» εισηγμένους σε ρυθμιζόμενη αγορά ή μήπως θα πρόκειται για εταιρεία που έχει μόνο εισηγμένες μετοχές ή μόνο εισηγμένες ομολογίες. Οι ορισμοί που αφορούν τις «πολύ μικρές», «μικρές», «μεσαίες» και «μεγάλες» επιχειρήσεις (ή «οντότητες») έχουν ληφθεί από την Οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013 και έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 2 του Ν. 4308/2014, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Επί του άρθρου 3: Με το άρθρο αυτό, το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας αποκτά γενική αρμοδιότητα για τις εταιρικές διαφορές, που

προκύπτουν κατά την εφαρμογή του νόμου. Επιπλέον το άρθρο αυτό αποσκοπεί στην επιτάχυνση μέσω διαιτησίας της επίλυσης των διαφορών αυτών για α.ε. που δεν είναι εισηγμένες, με πρότυπο το άρθρο 48 Ν. 4072/2012 για την ΙΚΕ, που προβλέπει επίσης διαδικασίες διαιτησίας. Η διαιτησία μπορεί να καλύπτει το σύνολο ή μέρος των εταιρικών διαφορών, ανάλογα με τη διατύπωση της διαιτητικής ρήτηρας. Ακόμη και υποθέσεις που κρίνονται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας μπορεί να υπάγονται σε διαιτησία, αν (όπως ορίζει το άρθρο 867 ΚΠολΔ) τα μέρη «έχουν την εξουσία να διαθέτουν ελεύθερα το αντικείμενο της διαφοράς» (θα πρόκειται συνήθως για «μη γνήσιες» υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας).

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ: Ίδρυση της α.ε. - τροποποιήσεις του καταστατικού της

Επί του άρθρου 4: Το άρθρο αυτό αφορά την ίδρυση της α.ε., η οποία γίνεται όπως και κατά το ισχύον δίκαιο, το ίδιο δε ισχύει και για την τροποποίηση του καταστατικού. Πάντως το καταρχήν απαιτούμενο συμβολαιογραφικό έγγραφο για τη σύσταση της εταιρείας μπορεί να αντικατασταθεί από ιδιωτικό, αν υιοθετείται πρότυπο καταστατικό χωρίς άλλες διατάξεις (άρθρο 9 Ν. 4441/2016). Ως Υπηρεσία Μιας Στάσης ορίζονται στην περίπτωση αυτή οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Γ.Ε.ΜΗ. Δεν απαιτείται έγκριση του καταστατικού ή της τροποποίησής του από τη διοίκηση, εκτός όπου το ορίζει ρητά ο νόμος (βλ. άρθρο 9 παρ. 3 και 4). Ρητά ο νόμος αναγνωρίζει (πέραν των τροποποιήσεων) και «προσαρμογές» του καταστατικού, που δεν αποτελούν άμεσο αποτέλεσμα απόφασης εταιρικού οργάνου, πρέπει όμως να λαμβάνουν χώρα, προκειμένου το καταστατικό να εμφανίζει γεγονότα όπως είναι π.χ. η μερική κάλυψη του κεφαλαίου κατά το άρθρο 28 παρ. 2 ή η αύξηση κεφαλαίου που επέρχεται «αυτόματα» σύμφωνα με τα άρθρα 58 παρ. 3 ή 71 παρ. 4. Στις προσαρμογές αυτές δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 4 και άρα δεν απαιτείται «κωδικοποίηση» του καταστατικού. Οι προσαρμογές όμως υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Τέλος, η νέα διάταξη της § 5 διευκρινίζει ένα αμφισβητούμενο ζήτημα, αν τα εταιρικά όργανα (ιδίως η γ.σ.) μπορούν να λάβουν μια απόφαση, που προϋποθέτει τροποποίηση του καταστατικού, την οποία όμως αποφάσισε η ίδια γ.σ. στην ίδια συνεδρίαση. Π.χ. σε περίπτωση που η γ.σ. αυξάνει τον αριθμό των μελών του δ.σ. από 3 σε 5 με τροποποίηση του καταστατικού, ετίθετο το ερώτημα αν η ίδια συνέλευση μπορούσε αμέσως να εκλέξει επταμελές διοικητικό συμβούλιο, πριν καν λάβει χώρα η τροποποίηση. Η ρύθμιση επιβεβαιώνει το επιτρεπτό μιας τέτοιας εκλογής, υπό τον όρο όμως ότι η εκλογή αυτή θα ισχύσει από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. της τροποποίησης του καταστατικού. Έτσι δεν χρειάζεται μετά την καταχώριση στο μητρώο της τροποποίησης να συνέλθει και πάλι η συνέλευση για εκλογή νέου δ.σ.

Επί του άρθρου 5: Με τη νέα διάταξη ορίζεται το βασικό περιεχόμενο του καταστατικού. Να σημειωθεί ότι στο νομοσχέδιο γίνεται χρήση του όρου «ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις» αντί «ετήσιες οικονομικές καταστάσεις», που χρησιμοποιεί ο κ.ν. 2190/1920, για ορολογική εναρμόνιση με το Ν. 4308/2014, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Επί του άρθρου 6: Διατηρείται η ουσία των προγενέστερων ρυθμίσεων για την επωνυμία. Προστίθεται όμως ότι η επωνυμία της α.ε. μπορεί να είναι φανταστική ή και να περιέχει ηλεκτρονική διεύθυνση (domain name, διεύθυνση

e-mail κλπ.) ή άλλη ένδειξη (π.χ. συχνότητα ραδιοσταθμού, όνομα ξενοδοχείου κλπ.).

Επί του άρθρου 7: Το άρθρο 7 αφορά την έδρα της α.ε. (α) Η προτεινόμενη παρ. 1 ορίζει ότι η έδρα της εταιρείας ορίζεται με βάση τον αναγραφόμενο στο καταστατικό τόπο. Η έδρα της εταιρείας μπορεί να μεταφερθεί σε άλλο δήμο της Ελλάδας με απόφαση της γ.σ. (β) Η προτεινόμενη παρ. 2 επαναλαμβάνει την αντίστοιχη διάταξη του δικαίου της ΙΚΕ (άρθρο 45 § 4 Ν. 4072/2012).

Επί του άρθρου 8: Το προτεινόμενο άρθρο 8 διακρίνει τη διάρκεια της εταιρείας σε ορισμένου και «απεριόριστου» χρόνου. Η δεύτερη μορφή διάρκειας είναι νέα και σημαίνει ότι η εταιρεία δεν λύεται, ενόσω δεν συντρέξει λόγος λύσης, σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν και την εταιρεία ορισμένου χρόνου. Η οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 κάνει λόγο για διάρκεια «επ' αόριστον», όμως επελέγη ο όρος «απεριόριστου χρόνου» για να διαφοροποιήσει την απεριόριστη διάρκεια από εκείνη του αορίστου χρόνου, που κατά κανόνα λήγει με καταγγελία. Η χρησιμότητα της διάρκειας απεριόριστου χρόνου είναι ότι δεν απαιτείται παράταση της διάρκειας της εταιρείας, κάτι που έχει δημιουργήσει σε ορισμένες περιπτώσεις προβλήματα, όταν η παράταση αποφασίζεται μετά τη λήξη.

Επί του άρθρου 9: Με το άρθρο 9 ορίζεται ο τρόπος με τον οποίο μια νεοσύστατη α.ε. εγγράφεται στο Γ.Ε.ΜΗ. ή τροποποιείται το καταστατικό της. Ως προς την σύσταση της εταιρείας γίνεται παραπομπή στη διαδικασία σύστασης ανώνυμης εταιρείας σύμφωνα με το Ν. 4441/2016 (ίδρυση μέσω Υπηρεσίας Μιας Στάσης, που εν προκειμένω είναι ο συμβολαιογράφος ή η Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ., αν η εταιρεία συνιστάται με ιδιωτικό έγγραφο) και προσδιορίζονται ορισμένες εξαιρέσεις (οι εταιρείες των παρ. 3 και 4). Ως προς την τροποποίηση του καταστατικού, τη μετατροπή εταιρείας σε α.ε. και άλλες εταιρικές μεταβολές (π.χ. λύση της εταιρείας με απόφαση γενικής συνέλευσης, αναβίωση) η παρ. 2 ορίζει ότι γίνεται έλεγχος νομιμότητας, περιοριζόμενος στην τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου, του καταστατικού και των διατάξεων του Ν. 3419/2005. Σε περίπτωση άλλων μεταβολών, όπως μεταβολή στην εκπροσώπηση της εταιρείας ή προσαρμογή του καταστατικού, η Υπηρεσία προβαίνει σε τυπικό έλεγχο («έλεγχο πληρότητας»). Ο έλεγχος αυτός συνίστανται στη διαπίστωση ότι τα υποβαλλόμενα έγγραφα είναι πλήρη και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του νόμου, χωρίς έλεγχο του περιεχομένου τους. Εξαιρέσεις στα παραπάνω εισάγονται με τις παρ. 3 και 4. Η παρ. 3 αφορά τις εταιρείες δημοσίου ενδιαφέροντος και τις μεγάλες οντότητες με μορφή ανώνυμης εταιρείας, για τις οποίες απαιτείται κατά τη σύσταση και την τροποποίηση του καταστατικού τους έλεγχος νομιμότητας και παροχή σχετικής έγκρισης από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, ενώ η παρ. 4 αφορά ορισμένες περιπτώσεις μετασχηματισμών, που εγκρίνονται ομοίως από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης ή τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, κατά τις διακρίσεις της παραγράφου αυτής. Οι εξαιρέσεις οφείλονται στο ότι οι συγκεκριμένες εταιρείες ή οι εταιρικοί μετασχηματισμοί (συγχωνεύσεις και διασπάσεις) είναι μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος με ισχυρό αντίκτυπο στην οικονομία και στην κοινωνία. Σε κάθε περίπτωση είναι αυτονόητο ότι ο διενεργούμενος κατά την καταχώριση έλεγχος δεν αποκλείει την ακυρότητα τυχόν παράνομων ρητρών ή αποφάσεων των εταιρικών οργάνων, ακόμη και αν

έχει χορηγηθεί η έγκριση. Στην παρ. 5 ορίζεται ότι ο έλεγχος κατά την καταχώριση αποφάσεων των εταιρικών οργάνων δεν περιλαμβάνει και τον έλεγχο ελαττωμάτων που επιφέρουν ακυρωσία των αποφάσεων αυτών.

Επί του άρθρου 10: Επαναλαμβάνονται διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (άρθρα 7δ και 2 παρ. 3).

Επί του άρθρου 11: Επαναλαμβάνονται κατά το πλείστον οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 που αφορούν την κήρυξη της ακυρότητας της εταιρείας (άρθρο 4α). Δεν επαναλαμβάνεται όμως η ύπαρξη του κατά το νόμο ελάχιστου κεφαλαίου, διότι αυτή οδηγεί σε λύση της εταιρείας με το άρθρο 160. Προβλέπεται επίσης ότι μπορεί, αντί της ακυρότητας της εταιρείας, να προτιμηθεί η μετατροπή της σε άλλη εταιρική μορφή, με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι θα πρέπει να τηρηθούν οι σχετικές διατάξεις για τη μετατροπή.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ: Δημοσιότητα

Επί του άρθρου 12: Επαναλαμβάνονται διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (άρθρο 7α παρ. 1), ενώ οι διατάξεις για τη δημοσιότητα των αλλοδαπών εταιρειών περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο για τις αλλοδαπές εταιρείες.

Επί του άρθρου 13: Το άρθρο αυτό αναφέρεται στη υποβολή των εταιρικών στοιχείων και πράξεων σε δημοσιότητα με παραπομπή στα ισχύοντα στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), όπως σήμερα ρυθμίζεται. Προς τούτο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι ρυθμίσεις των νόμων 4072/2012, 4281/2014 και 4250/2014 σε σχέση με την καταργηθείσα δημοσιότητα διά του τύπου, του ΦΕΚ και του διαδικτυακού τόπου της εταιρείας, καθώς και οι ρυθμίσεις του νόμου 4281/2014 (άρθρα 203 επ.) για την (προαιρετική) ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων και στοιχείων στο Γ.Ε.ΜΗ.

Επί του άρθρου 14: Επαναλαμβάνονται διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (άρθρο 7γ).

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ: Μετοχικό κεφάλαιο

Όπως είναι γνωστό, το μετοχικό κεφάλαιο αποτελεί «αμετάβλητη» μαθηματική ποσότητα που αναγράφεται στο καταστατικό της εταιρείας και το οποίο κατά την ίδρυσή της αντιστοιχεί στο άθροισμα της αξίας των εισφορών. Το κεφάλαιο έχει παραδοσιακά αναχθεί σε βασικό μέσο προστασίας των δανειστών, αν και τις τελευταίες δεκαετίες έχει υποστεί έντονη κριτική, που εστιάζεται στην αναποτελεσματικότητα της προστασίας αυτής και το κόστος που έχουν οι μηχανισμοί εξασφάλισης της καταβολής και της διατήρησης του κεφαλαίου. Προτείνονται συνεπώς από την επιστήμη άλλοι τρόποι προστασίας των δανειστών, ιδίως μέσω «τεστ φερεγγυότητας». Με δεδομένο όμως ότι τα ζητήματα του κεφαλαίου εξακολουθούν να ρυθμίζονται από τη «δεύτερη» εταιρική οδηγία (ήδη Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132), τα περιθώρια για παράκαμψη των κανόνων για το κεφάλαιο είναι πολύ στενά και οπωσδήποτε δεν ενδείκνυται να υπάρχει διπλή προστασία, τόσο δηλ. μέσω των ενωσιακών κανόνων προστασίας του κεφαλαίου όσο και μέσω τεστ φερεγγυότητας.

Καταβλήθηκε πάντως προσπάθεια απλοποίησης της «γραφειοκρατίας» που συνεπάγονται οι κανόνες περί κεφαλαίου, π.χ. με απλοποίηση της διαδικασίας εκτίμησης των εισφορών, με περιορισμό της απαγόρευσης μεταγενέστερων αποκτήσεων μόνο στη σύσταση και όχι και στην αύξηση κεφαλαίου κλπ.

Επί του άρθρου 15: Το άρθρο 15 αφορά το νόμισμα και το ελάχιστο ύψος του κεφαλαίου. Καταρχήν το κεφάλαιο θα πρέπει να αποτυπώνεται σε ευρώ, αφού αυτό αποτελεί το επίσημο νόμισμα των μελών της Ευρωζώνης. Τυχόν αναφορά στο καταστατικό άλλου νομίσματος (με επιφύλαξη ειδικών διατάξεων) δεν είναι επιτρεπτή. Με την παρ. 2 αυξάνεται το ελάχιστο κεφάλαιο των ανωνύμων εταιρειών στο ποσό των 25.000 Ευρώ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 45 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 (αντί του προβλεπόμενου σήμερα ποσού των 24.000 ευρώ). Οι ανώνυμες εταιρείες με μικρότερο κεφάλαιο θα πρέπει να το προσαρμόσουν στο νέο ελάχιστο κεφάλαιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 183 του σχεδίου νόμου, άλλως υφίστανται ως κύρωση την αδυναμία νεότερων καταχωρίσεων στο Γ.Ε.ΜΗ.

Επί του άρθρου 16: Το άρθρο 16 επαναλαμβάνει τις ρυθμίσεις του κ.ν. 2190/1920 για την κάλυψη του κεφαλαίου. Ιδιαίτερα η παρ. 3 αναπαράγει το άρθρο 8α του νόμου αυτού.

Επί του άρθρου 17: Με την αναμόρφωση του άρθρου 9 επέρχεται ουσιώδης αλλαγή στο ισχύον καθεστώς, αφού στο πλαίσιο της απομείωσης της κρατικής εποπτείας της ανώνυμης εταιρείας καταργείται η επιτροπή του άρθρου 9 κ.ν. 2190/1920. Η αποτίμηση των εισφορών σε είδος διενεργείται πλέον από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτική εταιρεία ή, κατά περίπτωση, από πιστοποιημένους εκτιμητές κατά την έννοια της παρ. Γ' του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 του Σώματος Ορκωτών Εκτιμητών, οι οποίοι θα πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με εχέγγυα αμεροληψίας. Οι λεπτομέρειες της διαδικασίας αποτίμησης παραμένουν ως έχουν. Η έκθεση αποτίμησης δεν υπόκειται σε αποδοχή από τη Διοίκηση, αφού αποστέλλεται κατευθείαν στο Γ.Ε.ΜΗ. με μέριμνα των ενδιαφερομένων. Επί νέων εταιρειών η δημοσιότητα πραγματοποιείται ταυτόχρονα με την εγγραφή της εταιρείας στο Γ.Ε.ΜΗ. και πάλι όμως δεν ελέγχεται από τον τηρούντα το Γ.Ε.ΜΗ. Εξάλλου, τίθεται απώτατο όριο ενός εξαμήνου μετά τη σύνταξη της έκθεσης για την πραγματοποίηση της εισφοράς σε είδος.

Επί του άρθρου 18: Επαναλαμβάνονται οι διατάξεις του άρθρου 9α κ.ν. 2190/1920.

Επί του άρθρου 19: Η διάταξη ακολουθεί το άρθρο 10 κ.ν. 2190/1920, με τη διαφορά όμως ότι δεν εφαρμόζεται πλέον στις αυξήσεις κεφαλαίου, όπως συμβαίνει και με το άρθρο 52 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 (θα εμπίπτει όμως στο άρθρο 99, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του). Επίσης ο κύκλος των προσώπων πλην των ιδρυτών, στα οποία εφαρμόζεται η διάταξη, αφενός μεν περιλαμβάνει πλέον και τα «στενά μέλη οικογένειας» του ιδρυτή της εταιρείας ή του μέλους του διοικητικού συμβουλίου, αφετέρου όμως εξαιρεί άλλα πρόσωπα, που κρίνεται υπερβολικό να περιληφθούν (όπως ενδεικτικά νομικό πρόσωπο στο οποίο μετέχει με μικρό ποσοστό συμμετοχής και χωρίς να ασκεί έλεγχο ένας ιδρυτής ή μέλος του

διοικητικού συμβουλίου). Πάντως συναλλαγές της εταιρείας και με άλλα πρόσωπα, πέραν εκείνων που αναγράφονται στην παρ. 1, μπορεί και αυτές να ελέγχονται, στο μέτρο που διαπιστώνεται ότι συνιστούν καλυμμένη επιστροφή εισφοράς (απαγορευόμενη κατά το άρθρο 22 παρ. 2).

Επί του άρθρου 20: Στο ζήτημα της καταβολής του κεφαλαίου το άρθρο 20 ακολουθεί κατά βάση το άρθρο 11 κ.ν. 2190/1920. Κύριες διαφορές είναι οι ακόλουθες: (α) Με την παρ. 7 αναγνωρίζεται η δυνατότητα καταβολής του κεφαλαίου με (συμβατικό) συμψηφισμό. Θα πρέπει σχετικά να σημειωθεί, ότι η «δεύτερη» εταιρική οδηγία αφήνει τη διχοτόμηση μεταξύ εισφοράς σε χρήμα και εισφοράς σε είδος στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, χωρίς να παίρνει επομένως θέση για τη φύση της καταβολής δια συμψηφισμού. Η αντιμετώπιση του ζητήματος ποικίλει κατά χώρες, αφού ορισμένες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις (π.χ. Αγγλία, Γαλλία) αντιμετωπίζουν το συμψηφισμό μίας απαίτησης κατά της εταιρείας με την υποχρέωση εισφοράς ως εισφορά σε χρήμα, ενώ σε άλλες έννομες τάξεις, όπως η γερμανική, η εισφορά μιας τέτοιας απαίτησης υποβάλλεται, όπως οι εισφορές σε είδος, σε εκτιμητικό έλεγχο, με συνέπεια να εφαρμόζεται σ' αυτή την περίπτωση η νομολογία για τις κεκαλυμμένες εισφορές σε είδος. Τέλος άλλες έννομες τάξεις (Ελβετία) επιλέγουν τρίτο δρόμο και προβλέπουν τη δυνατότητα καταβολής της εισφοράς δια συμψηφισμού ως τρίτη επιλογή, ανάμεσα στην εισφορά σε χρήμα και την εισφορά σε είδος. Με την παρ. 7 ο ελληνικός νόμος ευθυγραμμίζεται με τη τάση ελαστικοποίησης των διατάξεων που έχουν να κάνουν με την εισφορά κεφαλαίου, κυρίως δε αναγνωρίζει τη θετική συμβολή του συμψηφισμού (debt-equity swap) στην εξυγίανση της εταιρείας, στο πλαίσιο της οποίας βεβαίως δεν εισρέει στην εταιρεία «φρέσκο χρήμα» (άλλως δεν επαυξάνεται το ενεργητικό της), αλλά αυτή απελευθερώνεται από υποχρεώσεις. Προϋπόθεση είναι έκθεση ελεγκτή που βεβαιώνει ότι το χρέος της εταιρείας υπάρχει, είναι ληξιπρόθεσμο και είναι καταχωρισμένο στα βιβλία της. Εφόσον πρόκειται για μη ληξιπρόθεσμο χρέος, τότε είναι αναγκαία η αποτίμηση του χρέους της εταιρείας κατά το άρθρο 17, ενώ τα ως άνω εδάφια δεν εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης ή αναδιοργάνωσης του Πτωχευτικού Κώδικα, προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαδικασίες αυτές. Εννοείται ότι η εφαρμογή της παρ. 4 προϋποθέτει, αν ο καταβάλλων δεν είναι μέτοχος, ότι έχει καταργηθεί (ή δεν έχει ασκηθεί) το δικαίωμα προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων. (β) Κατά παρέκλιση από το δίκαιο του κ.ν. 2190/1920 η πιστοποίηση της καταβολής του κεφαλαίου γίνεται από ορκωτό ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία, εκτός από τις μικρές και πολύ μικρές εταιρείες στις οποίες διατηρείται η αρμοδιότητα του δ.σ. Επίσης το δ.σ. ή ο ελεγκτής πρέπει να στηρίζονται σε απόσπασμα κίνησης του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού, όταν η καταβολή γίνεται μέσω αυτού. (γ) Καταργείται η υφιστάμενη δυνατότητα μεταγενέστερης καταβολής του κεφαλαίου, «εάν αποδεικνύεται ότι το σχετικό ποσό υπάρχει και ότι κατατέθηκε εκ των υστέρων σε λογαριασμό της εταιρείας» (βλ. άρθρο 11 παρ. 6 κ.ν. 2190/1920), ώστε να αποτραπούν φαινόμενα καταχρήσεων. (δ) Διατηρείται η δυνατότητα χρήσης των ποσών του κεφαλαίου για δαπάνες για τους σκοπούς της εταιρείας, τίθεται όμως ως προϋπόθεση ότι κάτι τέτοιο μνημονεύεται στο καταστατικό ή την απόφαση της γ.σ. για αύξηση κεφαλαίου. (ε) Διευκρινίζεται ότι ο ορκωτός ελεγκτής που καλείται να πιστοποιήσει την καταβολή του κεφαλαίου πρέπει να είναι ανεξάρτητος, να μην διενεργεί δηλ. και τον τακτικό έλεγχο της εταιρείας, ούτε να ανήκει σε ελεγκτική εταιρεία που διενεργεί αυτή τον έλεγχο αυτόν. (στ) Επίσης

συγχρονίζονται οι συνέπειες της μη καταβολής του κεφαλαίου με αυτές που επέρχονται όταν δεν καταβάλλεται το (μερικά καταβλητέο) κεφάλαιο σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 5.

Επί του άρθρου 21: Το άρθρο αυτό ρυθμίζει τη μερική καταβολή του κεφαλαίου (άρθρο 12 κ.ν. 2190/1920). Εν πρώτοις διευκρινίζεται (παρ. 4) ότι σε περίπτωση μερικής καταβολής του κεφαλαίου, οποιαδήποτε καταβολή καταλογίζεται αναλογικά σε όλες τις μη αποπληρωθείσες μετοχές. Ο μέτοχος δηλ. δεν μπορεί να ζητήσει να καταλογισθούν τα καταβληθέντα σε ορισμένες μετοχές, ώστε άλλες να είναι καταβεβλημένες και άλλες όχι. Περαιτέρω η διάταξη της παρ. 5 τροποποιεί το δίκαιο του κ.ν. 2190/1920 ως προς τις συνέπειες της μη εμπρόθεσμης καταβολής της υπόλοιπης αξίας της μετοχής. Συγκεκριμένα θεσπίζεται διαδικασία ακύρωσης των τίτλων και ταυτόχρονης έκδοσης νέων, που διατίθενται στους μετόχους ή τρίτους. Το καταστατικό της εταιρείας μπορεί επίσης να προβλέπει την κατάπτωση ποινικών ρητρών στην περίπτωση της μη εμπρόθεσμης καταβολής, ενώ η υπερημερία ως προς την καταβολή της εισφοράς έχει ως συνέπεια η εισφορά να καταβάλλεται εντόκως (βλ. τις όμοιες ρυθμίσεις του ελβετικού δικαίου, άρθρο 681 OR). Αν η εταιρεία δεν καταφέρει να εισπράξει ούτε να διαθέσει τις μετοχές, υποχρεούται να μειώσει το κεφάλαιο αντίστοιχα. Η μείωση αποφασίζεται με απλή απαρτία και πλειοψηφία. Ισχύουν παράλληλα πάντως και οι διατάξεις για την απαλλαγή των μετόχων από την υποχρέωση καταβολής καλυφθέντος και μη καταβληθέντος κεφαλαίου μέσω μείωσης ή απόσβεσης του κεφαλαίου (βλ. άρθρο 30 παρ. 4 και 32 παρ. 3). Καταργείται επίσης η απαγόρευση αύξησης κεφαλαίου αν προηγουμένως δεν απευθυνθεί πρόσκληση για καταβολή του τυχόν μη καταβληθέντος υφιστάμενου κεφαλαίου. Ο περιορισμός αυτός δεν κρίνεται απαραίτητος. Ορθό πάντως θα είναι να διακανονίζεται το ζήτημα της μη καταβολής εγκαίρως, ώστε να μη χρειάζεται μεταγενέστερη αναπροσαρμογή του κεφαλαίου.

Επί του άρθρου 22: Στο άρθρο αυτό παρατίθενται οι «γενικές ρήτρες» προστασίας του κεφαλαίου. Με την πρώτη παράγραφο ενσωματώνεται το άρθρο 53 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 της 14.6.2017 για την αδυναμία απαλλαγής από την υποχρέωση εισφοράς. Με τη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται η γνωστή αρχή της απαγόρευσης της επιστροφής εισφορών, με την επιφύλαξη των δυνατοτήτων που ρητά παρέχει ο νόμος, όπως είναι η μείωση, η απόσβεση ή η εξαγορά του κεφαλαίου ή η κτήση ιδίων μετοχών. Απαγορεύεται επίσης η έμμεση επιστροφή των εισφορών, ιδίως μέσω καταβολής τόκων (εκτός αν πρόκειται για προνομιούχες μετοχές) ή άλλης εγγυημένης απόδοσης των μετοχών.

Επί του άρθρου 23: Στο άρθρο 23 απαριθμούνται οι δύο βασικές μέθοδοι αύξησης του κεφαλαίου, εκείνη με απόφαση της γ.σ., που αποφασίζει με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία (τακτική αύξηση), και εκείνη που αποφασίζεται από το δ.σ. ή από τη γ.σ., αλλά με απλή απαρτία και πλειοψηφία (έκτακτη αύξηση).

Επί του άρθρου 24: Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει και αναμορφώνει τις ρυθμίσεις του άρθρου 13 κ.ν. 2190/1920 για την έκτακτη αύξηση κεφαλαίου. Διευρύνει τη δυνατότητα αυτή, αυξάνοντας το ύψος του κεφαλαίου στο τριπλάσιο αντί του

διπλασίου, όταν η αύξηση γίνεται με απόφαση του δ.σ., ή στο οκταπλάσιο αντί του πενταπλάσιου, όταν η αύξηση γίνεται με απόφαση της γ.σ. Καταργείται η απαγόρευση έκτακτης αύξησης στην περίπτωση που υπάρχουν σημαντικά ποσά αποθεματικών, διότι μία τέτοια απαγόρευση αφενός δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του μετοχικού κεφαλαίου, αφετέρου δε η οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 δεν προβλέπει τέτοιο περιορισμό. Επαναλαμβάνεται η δυνατότητα ανανέωσης της εξουσίας του δ.σ. για μια πενταετία εκάστοτε, οπότε και θα είναι δυνατή η αύξηση με βάση το υφιστάμενο κατά την ανανέωση κεφάλαιο. Με την παρ. 4 καταργείται η ανορθόδοξη διατύπωση ότι η έκτακτη αύξηση κεφαλαίου δεν συνιστά τροποποίηση του καταστατικού. Πλέον, η έκτακτη αύξηση κεφαλαίου συνεπάγεται τέτοια τροποποίηση και, συνεπώς, το αποφασίζον όργανο θα πρέπει να τροποποιήσει τα σχετικά άρθρα του καταστατικού και να συντάξει το νέο κείμενο τούτου, η δε τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας έχει συστατικό χαρακτήρα. Τέλος διευκρινίζεται προς αποφυγή αμφισβητήσεων ότι οι συνυπάρχουσες δυνατότητες αύξησης από το δ.σ. και τη γ.σ. μπορούν να ασκηθούν σωρευτικά.

Επί του άρθρου 25: Στο άρθρο αυτό ρυθμίζονται το περιεχόμενο της απόφασης για αύξηση κεφαλαίου, η δυνατότητα παροχής στο δ.σ. της εξουσίας προσδιορισμού της τιμής διάθεσης των νέων μετοχών ή ενδεχομένως του επιτοκίου και η απόφαση της ιδιαίτερης συνέλευσης των μετόχων που τίγονται από την αύξηση κεφαλαίου.

Επί του άρθρου 26: Επαναλαμβάνονται κατά βάση οι ρυθμίσεις του άρθρου 13 του κ.ν. 2190/1920 για το δικαίωμα προτίμησης, εναρμονίζεται όμως η ρύθμιση με την οδηγία σε σχέση με το δικαίωμα προτίμησης των μετόχων και σε περίπτωση έκδοσης ομολογιών μετατρέψιμων σε μετοχές. Παρέχεται επίσης δυνατότητα να ορίζεται ότι οι μέτοχοι που άσκησαν το δικαίωμα προτίμησης έχουν δικαίωμα προτίμησης «δευτέρου βαθμού» στις αδιάθετες μετοχές.

Επί του άρθρου 27: Το άρθρο αυτό ρυθμίζει τα του περιορισμού ή και κατάργησης του δικαιώματος προτίμησης. Νέα είναι η ρύθμιση, σε αρμονία με το άρθρο 72 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132, κατά την οποία η εξουσία κατάργησης ή περιορισμού του δικαιώματος προτίμησης μπορεί να παρασχεθεί και στο δ.σ. ή τη γ.σ., που αποφασίζουν το μεν πρώτο με πλειοψηφία 2/3 επί του συνόλου των μελών του (όπως δηλ. κατά το άρθρο 24 παρ. 1), η δε γ.σ. με απλή απαρτία και πλειοψηφία. Στην έκθεση θα πρέπει να εξηγείται γιατί επιλέγεται η κατάργηση του δικαιώματος να γίνει με απόφαση του δ.σ. (π.χ. λόγω κατεπείγοντος).

Επί του άρθρου 28: Επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 13α κ.ν. 2190/1920 για τη δυνατότητα μερικής κάλυψης του κεφαλαίου σε περίπτωση αύξησης. Η παρ. 3 του άρθρου 13α δεν επαναλαμβάνεται, διότι η έκτακτη αύξηση του κεφαλαίου αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού.

Επί του άρθρου 29: Βάση των νέων ρυθμίσεων για τη μείωση κεφαλαίου είναι το άρθρο 4 παρ. 3 επ. κ.ν. 2190/1920. Με τη ρύθμιση της παρ. 2 του νέου άρθρου διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση μείωσης του κεφαλαίου με ταυτόχρονη απόφαση για αύξησή του δεν αίρεται το δικαίωμα προτίμησης των παλαιών μετόχων, ακόμη και στην περίπτωση που μετά τη μείωση η συμμετοχή τους στο

κεφάλαιο ενδεχομένως μηδενίστηκε (βλ. αντίστοιχη διάταξη στο άρθρο 732α του Ελβετικού Κώδικα των Ενοχών). Το ζήτημα είχε δημιουργήσει αμφισβητήσεις, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές η επακολουθούσα αύξηση μπορεί να προϋποθέτει μηδενισμένο κεφάλαιο. Τέλος, διεγράφη η φράση της παρ. 3 «με ποινή ακυρότητας», ώστε οι έννομες συνέπειες από την παράβαση της παρ. 3 να διέπονται πλέον από τους γενικούς κανόνες περί ελαττωματικών αποφάσεων της γενικής συνέλευσης, όπως αυτοί αποτυπώνονται στα οικεία άρθρα.

Επί του άρθρου 30: Για την προστασία των δανειστών σε περίπτωση μείωσης κεφαλαίου επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις της παρ. 4 του άρθρου 4 κ.ν. 2190/1920, διευκρινίζονται όμως ορισμένα ερμηνευτικά ζητήματα που έχουν ανακύψει σε σχέση με τη θέση των δανειστών, ανάλογα με το αν έχουν απαιτήσεις ληξιπρόθεσμες ή όχι. Συντέμνεται η προθεσμία των 60 ημερών για τις αντιρρήσεις των πιστωτών σε 40, ώστε να επιταχύνεται η διαδικασία (στην περίπτωση συγχώνευσης είναι η αντίστοιχη προθεσμία είναι 20 ημερών, βλ. άρθρο 70 παρ. 2 κ.ν. 2190/1920).

Επί του άρθρου 31: Προβλέπεται ρητά η δυνατότητα μείωσης κεφαλαίου σε είδος, υπό την προϋπόθεση της τήρησης των διατάξεων για την αποτίμηση των εταιρικών εισφορών και των διατάξεων του άρθρου 30 για την προστασία των δανειστών. Η διαδικασία αποτίμησης δεν είναι απαραίτητη, στο μέτρο που οι μέτοχοι αποφασίζουν ομοφώνως τη μείωση του κεφαλαίου και τον τρόπο υλοποίησής της. Με τη συγκεκριμένη ρύθμιση επιδιώκεται η αποφυγή του κινδύνου καταστρατήγησης της απαγόρευσης επιστροφής στους μετόχους των εισφορών τους και προστατεύονται τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και των λοιπών μετόχων. Η παρ. 2 αφορά τη μείωση κεφαλαίου με σχηματισμό αντίστοιχου αποθεματικού. Οι νέες διατάξεις είναι εναρμονισμένες με το άρθρο 37 της «δεύτερης» εταιρικής οδηγίας (ήδη άρθρο 76 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132), προκειμένου να αποφευχθούν τα προβλήματα που είχαν δημιουργηθεί από την προηγούμενη διατύπωση της ως άνω διάταξης (παρ. 4α του άρθρου 4 κ.ν. 2190/1920).

Επί του άρθρου 32: Το άρθρο 32 αντιστοιχεί στο άρθρο 15α κ.ν. 2190/1920, που αναφέρεται στην απόσβεση του κεφαλαίου, στο οποίο αντιστοιχούν πλέον οι (κατά την παλαιότερη ορολογία) «μετοχές επικαρπίας». Προστίθεται η δυνατότητα της απόσβεσης με ολική ή μερική απαλλαγή των μετόχων από την υποχρέωση καταβολής καλυφθέντος και μη καταβληθέντος κεφαλαίου, κατ' αντιστοιχία προς τα ισχύοντα στη μείωση. Η παρ. 2 επισημαίνει ότι η απόσβεση δεν ταυτίζεται με τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου. Για το λόγο αυτό οι καταβολές της παρ. 3 δεν συνιστούν επιστροφή της αναλογίας των μετοχών αυτών στο κεφάλαιο ή της αναλογίας του μέρους αυτών που έχει καταβληθεί.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ: Μετοχές και άλλοι τίτλοι εκδιδόμενοι από την ανώνυμη εταιρεία.

Επί του άρθρου 33: Το άρθρο αυτό αναφέρει τα είδη των τίτλων που μπορούν να εκδοθούν από μια α.ε. Πρόκειται για τις μετοχές, τις ομολογίες, τους τίτλους κτήσης μετοχών (warrants), και τους ιδρυτικούς τίτλους. Ο κατάλογος είναι

καταρχήν περιοριστικός (numerus clausus). Η δεύτερη παράγραφος επιτρέπει την έκδοση κάθε είδους τίτλου σε «κατηγορίες» (π.χ. κοινές, προνομιούχες μετοχές κλπ.), σύμφωνα με τους ορισμούς του νόμου και τις αποφάσεις του οργάνου που αποφασίζει για την έκδοση, ενώ η τρίτη παράγραφος επιτρέπει μια πρακτική γνωστή στις διεθνείς αγορές, τη σύνδεση (stapling) περισσότερων τίτλων που εκδίδει η εταιρεία, ώστε να μπορούν να αποκτώνται ή και να διατίθενται μόνο από κοινού. Έτσι θα μπορούσαν να συνδεθούν π.χ. κοινές με προνομιούχες μετοχές, ομολογίες με τίτλους κτήσης μετοχών, μετοχές με ομολογίες και ούτω καθεξής. Η πρακτική αυτή επιτρέπει μια χαλάρωση της αρχής του κλειστού αριθμού. Εξάλλου με τις παρ. 4 και 5 διατηρείται ο κανόνας που γίνεται δεκτός σήμερα, σύμφωνα με τον οποίο τα δικαιώματα επί των τίτλων δύνανται να διατίθενται μόνο στο σύνολό τους και ως εκ τούτου δεν μπορεί να διασπαστεί μια κινητή αξία σε επιμέρους δικαιώματα. Ο κανόνας αυτός όμως καθίσταται ενδοτικού δικαίου, στο μέτρο που επιτρέπεται διαφορετική καταστατική πρόβλεψη, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η χωριστή διάθεση ορισμένων δικαιωμάτων από μια κινητή αξία, όπως π.χ. στην περίπτωση της χωριστής διάθεσης των τοκομεριδίων μιας ομολογίας. Ειδικά όμως ως προς τις μετοχές επιτρέπεται μόνον η χωριστή διάθεση του δικαιώματος απόληψης κερδών για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη. Οι περιορισμοί αυτοί αναφέρονται στην εξουσία διάθεσης των οικείων δικαιωμάτων και ως εκ τούτου αφορούν μόνο τις σχετικές εκπονητικές δικαιοπραξίες με αντικείμενο κινητές αξίες. Ως προς τις υποσχετικές δικαιοπραξίες ισχύει ως προς την ανάληψη των οικείων υποχρεώσεων η ελευθερία των συμβάσεων.

Επί του άρθρου 34: Το άρθρο αυτό περιέχει το βασικό κανόνα για τη διαίρεση του κεφαλαίου σε μετοχές, που μπορούν να ενσωματώνονται σε μετοχικούς τίτλους ή, υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, να είναι άυλες.

Επί του άρθρου 35: Η προτεινόμενη μείωση της ελάχιστης ονομαστικής αξίας των μετοχών από 0,30 Ευρώ σε 0,04 Ευρώ αποσκοπεί στην ευχερέστερη κυκλοφορία της μετοχής και στη διευκόλυνση ορισμένων μεταβολών, όπως η μείωση κεφαλαίου μέσω μείωσης της ονομαστικής αξίας των μετοχών. Από την άλλη μεριά η ονομαστική αξία των 0,04 λεπτών του ευρώ επιτρέπει την δυνατότητα μερικής καταβολής του κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 21 (άμεση καταβολή τουλάχιστον του ¼ της ονομαστικής αξίας με ποσό ίσο με 0,01 ευρώ).

Επί του άρθρου 36: Το άρθρο 36 αποδίδει το άρθρο 30 κ.ν. 2190/1920, με τη διευκρίνιση πάντως ότι, όταν υπάρχουν μετοχές διαφορετικών κατηγοριών, η αρχή της ισότητας αφορά τις μετοχές της ίδιας κατηγορίας.

Επί του άρθρου 37: Για λόγους πληρότητας προστίθεται άρθρο σε σχέση με τις «κοινές» μετοχές. Με τον όρο αυτό νοούνται οι μετοχές που δεν ανήκουν σε κάποια ειδική κατηγορία και βέβαια δεν πρέπει να συγχέονται με τις μετοχές σε καθεστώς «κοινωνίας», που ανήκουν δηλ. εξ αδιαιρέτου σε περισσότερους. Ως «κατηγορίες» νοούνται (εκτός από τις κοινές) οι προνομιούχες, οι εξαγοράσιμες μετοχές και οι αποσβεσμένες μετοχές. Ορίζεται επίσης ότι η εταιρεία μπορεί να

έχει μια τουλάχιστον κοινή μετοχή, εννοώντας έτσι ότι, κατά τα λοιπά, η έκδοση μετοχών άλλων κατηγοριών δεν υπόκειται σε περιορισμούς.

Επί του άρθρου 38: Το άρθρο 38 ακολουθεί κατά βάση το άρθρο 3 κ.ν. 2190/1920 για τις προνομιούχες μετοχές. Διευκρινίζεται ότι δικαίωμα πολλαπλής ψήφου δεν επιτρέπεται. Καταργείται η υποχρέωση αναγραφής των όρων του προνομίου στους τίτλους των προνομιούχων μετοχών, δεδομένης της ευκολίας αναζήτησης του καταστατικού στο διαδικτυακό τόπο του Γ.Ε.ΜΗ. Επίσης προβλέπεται η (υπό προϋποθέσεις) δυνατότητα έκδοσης νέων προνομιούχων μετοχών, τροπής κοινών μετοχών σε προνομιούχες ή προνομιούχων σε προνομιούχες άλλης κατηγορίας, με διαφύλαξη όμως των δικαιωμάτων των μετόχων και τυχόν θιγόμενων κατηγοριών αυτών.

Επί του άρθρου 39: Με το παρόν άρθρο ρυθμίζεται ο θεσμός των εξαγοράσιμων μετοχών. Ακολουθούνται κατά βάση οι υφιστάμενες ρυθμίσεις του κ.ν. 2190/1920, με ορισμένες τροποποιήσεις. Κατά πρώτον, διευκρινίζεται ότι είναι δυνατή η εξαγορά εξαγοράσιμων μετοχών και με το προϊόν μείωσης κεφαλαίου. Εισάγεται επίσης η δυνατότητα έκδοσης εξαγοράσιμων μετοχών που εξαγοράζονται με δήλωση του μετόχου. Κατά τούτο, στις εξαγοράσιμες μετοχές μπορεί να προβλέπεται δικαίωμα προαίρεσης αγοράς από την εταιρεία (callable shares) ή δικαίωμα προαίρεσης πώλησης του μετόχου (puttable shares) ή και τα δύο. Στην περίπτωση άσκησης του δικαιώματος προαίρεσης πώλησης από τους μετόχους η εξαγορά είναι υποχρεωτική για την εταιρεία μόνον εφόσον υπάρχουν ποσά από την εταιρική περιουσία που μπορούν να διανεμηθούν σύμφωνα με τα άρθρα 159 και 160, δεδομένου ότι η εταιρεία δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αυξήσει ή να μειώσει το κεφάλαιό της, προκειμένου να ικανοποιήσει τους μετόχους των εξαγοράσιμων μετοχών. Με την παρ. 5 ορίζεται ότι στις εξαγορασθείσες μετοχές εφαρμόζεται το καθεστώς των ιδίων μετοχών όσον αφορά τη νομική τους μεταχείριση. Συνεπώς ακυρώνονται υπό τους όρους και στις προθεσμίες του άρθρου 49. Τέλος, η παρ. 6 ρυθμίζει τη δυνατότητα μετατροπής κοινών μετοχών σε εξαγοράσιμες.

Επί του άρθρου 40: Το άρθρο αυτό αναφέρεται στις ονομαστικές και τις ανώνυμες μετοχές και τους μετοχικούς τίτλους. Πλέον προβλέπεται η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών για τους λόγους που αναφέρθηκαν ανωτέρω, ενώ εισάγεται μεταβατική διάταξη (στο άρθρο 184) για τις υφιστάμενες ανώνυμες μετοχές. Στην παρ. 2 περιέχονται διατάξεις για το ειδικό βιβλίο μετόχων και προστίθενται η δυνατότητα τήρησης του βιβλίου αυτού από κεντρικό αποθετήριο τίτλων, πιστωτικό ίδρυμα ή επιχείρηση επενδύσεων, καθώς και η δυνατότητα ηλεκτρονικής τήρησης του βιβλίου. Εξάλλου για τη διευκόλυνση των εταιρειών, ιδίως των πολυμετοχικών, που επιθυμούν να τηρούν το βιβλίο μετόχων ηλεκτρονικά, και των εταιρειών που εισάγουν τις μετοχές τους σε αλλοδαπές ρυθμιζόμενες αγορές ή πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης, προτείνονται ορισμένες βελτιώσεις, ιδίως η δυνατότητα ακινητοποίησης μετοχών. Σημειώνεται ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 909/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση του διακανονισμού αξιογράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων (L257/28.8.2014) προβλέπει την έκδοση ή τήρηση των «εισηγμένων» τίτλων σε λογιστική μορφή είτε με τη μορφή της ακινητοποίησης, είτε με αυτήν της άμεσης αποϋλοποίησης (βλ.

σημείο 11 του προοιμίου και άρθρα 2 παρ. 1 σημ. 3 και 3 παρ. 1). Μέχρι σήμερα το ελληνικό δίκαιο προβλέπει για τις ελληνικές εταιρείες μόνο την άμεση αποϋλοποίηση. Με τη νέα διάταξη του άρθρου 40 και την αντίστοιχη του άρθρου 59 για τις ομολογίες δίνεται η δυνατότητα στις ελληνικές εταιρείες να κάνουν χρήση και των δύο δυνατοτήτων που προβλέπει ο Κανονισμός. Βασική διαφοροποίηση από το προηγούμενο καθεστώς του ν. 2190/1920 είναι ότι σε περίπτωση που έχουν εκδοθεί μετοχές σε λογιστική μορφή, μέτοχος έναντι της εταιρείας θεωρείται όχι αποκλειστικά ο εγγεγραμμένος στο μητρώο κεντρικού αποθετηρίου τίτλων, αλλά και ο ταυτοποιούμενος ως τέτοιος μέσω των εγγεγραμμένων διαμεσολαβητών. Η εν λόγω διάταξη ουσιαστικά συνιστά παραπομπή στις διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία των κινητών αξιών σε λογιστική μορφή και αποτελούν προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις του παραπάνω Κανονισμού (ΕΕ) 909/2014), με τον οποίο καθίσταται υποχρεωτική και στην ελληνική έννομη τάξη η παροχή δυνατότητας τήρησης κινητών αξιών σε λογιστική μορφή και σε συλλογικούς λογαριασμούς. Τέλος δεν προβλέπονται προσωρινοί τίτλοι, που λόγω της τεχνολογίας δεν διακρίνονται πλέον από τους οριστικούς.

Επί του άρθρου 41: Με την πρώτη παράγραφο του προτεινόμενου άρθρου τίθεται ο γνωστός κανόνας της δυνατότητας ελεύθερης μεταβίβασης των μετοχών. Στην παρ. 2 ορίζεται η διαδικασία καταχώρισης στο βιβλίο σε κάθε περίπτωση μεταβίβασης. Η καταχώριση πρέπει να υπογράφεται από τα μέρη (μεταβιβάζοντα και αποκτώντα), προβλέπεται όμως η (υπό προϋποθέσεις) δυνατότητα ανυπόγραφης καταχώρισης. Με την παρ. 3, προβλέπεται ο τρόπος μεταβίβασης μετοχών σε λογιστική μορφή (βλ. και άρθρο 40 παρ. 7).

Επί του άρθρου 42: Στο άρθρο αυτό διευκρινίζεται ο τρόπος καταχώρισης στο ειδικό βιβλίο ή το μητρώο της καθολικής ή οιονεί καθολικής διαδοχής επί των μετοχών. Η διάταξη αποδίδει και τις δυνατότητες που παρέχει (ιδίως) ο Κανονισμός (ΕΕ) 909/2014 της 23ης Ιουλίου 2014.

Επί του άρθρου 43: Σε σχέση με τις δεσμευμένες μετοχές το άρθρο 43 αναπαράγει σε μεγάλο βαθμό το άρθρο 3 κ.ν. 2190/1920, προσθέτει όμως διατάξεις για την περίπτωση καθολικής και οιονεί καθολικής διαδοχής, κατάσχεσης και πτώχευσης. Μάλιστα το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι κατά την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει διαφορετικούς όρους μεταβίβασης για μετόχους ή κατηγορίες μετόχων.

Επί του άρθρου 44: Η διάταξη αντιστοιχεί στο άρθρο 86 Ν. 4072/2012 για την ΙΚΕ. Δίνει τη δυνατότητα σύναψης συμφωνίας των μετόχων, μεταξύ τους ή με τρίτους, για την παροχή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς (call option) ή πώλησης (put option) ονομαστικών μετοχών. Στο παραπάνω πλαίσιο εκτελεστές θα είναι και συμφωνίες υποχρέωσης (drag along) ή δικαιώματος (tag along) της μειοψηφίας να πωλήσει μαζί με την πλειοψηφία, ακόμη και αν δεν προβλέπονται οι σχετικοί όροι στο καταστατικό (όπως κατά το άρθρο 43). Η συμφωνία καταγράφεται στο βιβλίο ή το μητρώο. Αν τούτο συμβεί, το δ.σ. ή ο τηρών το μητρώο θα καταχωρίσουν τη μεταβολή του μετόχου μόλις βεβαιωθούν για τη συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων. Εξάλλου, και προκειμένου να παρασχεθεί μεγαλύτερη ασφάλεια στο δικαίωμα προαίρεσης, δίδεται η δυνατότητα να ορισθεί και να μνημονευθεί στο

βιβλίο μετόχων ή το μητρώο ότι, ενόσω υπάρχει εκκρεμότητα, οι μετοχές που είναι αντικείμενο τούτου, είναι αμεταβίβαστες.

Επί των άρθρων 45, 46 και 47 (εξαγορές): Τα άρθρα αυτά αφορούν τις τρεις μορφές εξαγορών, τις οποίες ρυθμίζουν τα άρθρα 49α, 49β και 49γ κ.ν. 2190/1920, αντίστοιχα. Διατηρήθηκαν οι παλιές ρυθμίσεις με ελάχιστες φραστικές μεταβολές και ερμηνευτικές διασαφηνίσεις. Αρμόδιο είναι το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας, που στις περιπτώσεις των άρθρων 45 και 46 κρίνει κατά την τακτική διαδικασία, ενώ στην περίπτωση του άρθρου 47 με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Επί του άρθρου 48: Διατηρούνται οι ρυθμίσεις του άρθρου 15β κ.ν. 2190/1920.

Επί του άρθρου 49: Διατηρούνται οι ρυθμίσεις των παρ. 1 έως 7 του άρθρου 16 κ.ν. 2190/1920. Όμως αντί των διοικητικών ποινών (προστίμων), που προέβλεπαν οι παρ. 6 και 7 του άρθρου 16 υπάρχει πλέον ποινική διάταξη (άρθρο 171).

Επί του άρθρου 50: Διατηρούνται οι ρυθμίσεις των παρ. 8 έως 9 του άρθρου 16 κ.ν. 2190/1920. Η περ. δ' της παρ. 8 του άρθρου 16 δεν επαναλαμβάνεται λόγω της μεταβολής των λογιστικών κανόνων (βλ. Ν. 4308/2014, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, με τον οποίο καταργήθηκε το άρθρο 16 παρ. 8 περ. δ'). Διευκρινίζεται ότι ο μη υπολογισμός των ιδίων μετοχών για το σχηματισμό απαρτίας (παρ. 1 α') σημαίνει ότι αυτές δεν υπολογίζονται ούτε στον αριθμητή ούτε στον παρανομαστή του κλάσματος.

Επί του άρθρου 51: Το άρθρο αυτό φορά την παροχή πιστώσεων για απόκτηση ιδίων μετοχών (financial assistance). Αντιστοιχεί στο άρθρο 16α κ.ν. 2190/1920.

Επί του άρθρου 52: Αντιστοιχεί στο άρθρο 17 κ.ν. 2190/1920 με ορισμένες διορθώσεις στις παραπομπές.

Επί του άρθρου 53: Με το άρθρο αυτό ρυθμίζεται το ζήτημα της κοινωνίας επί μετοχών, όπως περίπου έχει διαμορφωθεί στην πράξη. Το «αδιαίρετο» της μετοχής αναφέρεται στο ανεπίτρεπτο είτε να διαιρεθεί σε μικρότερες «υπό-μετοχές» είτε να διασπασθούν τα εξ αυτής δικαιώματα. Επιφυλάσσεται όμως το άρθρο 33 παρ. 5. Ορίζεται επίσης ότι οι συγκύριοι των μετοχών οφείλουν να υποδείξουν κοινό εκπρόσωπο, άλλως να ζητήσουν το δικαστικό διορισμό διαχειριστή των κοινών μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 790 ΑΚ, άλλως τα δικαιώματα εκ των μετοχών αναστέλλονται.

Επί του άρθρου 54: Το άρθρο αντιστοιχεί στο άρθρο 30α κ.ν. 2190/1920 (ρύθμιση για ενέχυρο και επικαρπία) και εναρμονίζεται με τα άρθρα 1177 και 1245 ΑΚ. Με αντίθετη συμφωνία θα μπορεί να μεταφέρεται το δικαίωμα ψήφου στον ψιλό κύριο ή τον ενεχυρούχο δανειστή, μπορεί όμως να προβλέπονται και άλλα, π.χ. η από κοινού άσκηση. Διευκρινίζεται ότι το πρόσωπο που έχει το δικαίωμα ψήφου έχει και τα λοιπά μη περιουσιακά δικαιώματα (εννοείται το δικαίωμα παράστασης στη γενική συνέλευση, λήψης πληροφοριών, ακύρωσης απόφασης γενικής συνέλευσης, κλπ.). Τα περιουσιακά δικαιώματα καθορίζονται από το δίκαιο του ενεχύρου και της επικαρπίας.

Επί του άρθρου 55: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 12α κ.ν. 2190/1920. Εννοείται ότι αν η εταιρεία είναι βέβαιη για την ταυτότητα του μετόχου (κάτι που θα συμβαίνει στο μέτρο που οι μετοχές είναι – μάλιστα από 1.1.2020 υποχρεωτικά – ονομαστικές) μπορεί να εκδώσει νέο τίτλο χωρίς την τήρηση της δικαστικής διαδικασίας.

Επί των άρθρων 56-58 (τίτλοι κτήσης μετοχών): Προτείνεται η εισαγωγή στο ελληνικό δίκαιο του γνωστού διεθνώς θεσμού των warrants με αντικείμενο μετοχές, που μπορεί να επιτρέψει την άντληση χρημάτων από επιχειρήσεις, ιδίως αναπτυσσόμενες. Προτείνεται η χρήση του όρου «τίτλοι κτήσης μετοχών», που είναι παρεμφερής του ήδη γνωστού όρου «τίτλοι παραστατικοί δικαιωμάτων κτήσης μετοχών» (πρβλ. το άρθρο 7 § 4 Ν. 3864/2010, προστεθέν με το άρθρο 9 § 6 Ν. 4051/2012). Οι νέοι τίτλοι παρέχουν το δικαίωμα στον κάτοχό τους να αποκτήσει μετοχές που εκδίδονται από την εταιρεία έναντι καταβολής ορισμένου ποσού κατά την άσκηση του δικαιώματος. Η εταιρεία είναι δυνατό να λαμβάνει αντάλλαγμα ακόμη και κατά την έκδοση και διάθεση των τίτλων κτήσης μετοχών. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης του χρόνου άσκησης του δικαιώματος το εν λόγω αντάλλαγμα δεν επιστρέφεται. Δεν αποκλείεται, πάντως, η έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών χωρίς (ή με συμβολικό) χρηματικό αντάλλαγμα, προκειμένου π.χ. να δοθεί κίνητρο σε ένα πρόσωπο να προβεί σε ορισμένη σημαντική συναλλαγή με την εταιρεία.

Επί του άρθρου 56: Το άρθρο 56 ρυθμίζει την έκδοση των τίτλων κτήσης μετοχών και προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα εισαγωγής τους σε ρυθμιζόμενη αγορά ή ΠΜΔ. Οι διατάξεις για την αρμοδιότητα έκδοσης των τίτλων διαμορφώνονται κατά το πρότυπο των αντίστοιχων ρυθμίσεων σχετικά με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Δεδομένου ότι η έκδοση των τίτλων κτήσης μετοχών μπορεί να περιορίσει μελλοντικά το ποσοστό συμμετοχής των υφιστάμενων μετόχων, στους τελευταίους παρέχεται, σύμφωνα και με τις διατάξεις της «δεύτερης Οδηγίας» (βλ. ήδη άρθρο 72 παρ. 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132), η ίδια προστασία που παρέχεται σε σχέση με την αύξηση του κεφαλαίου και την έκδοση μετατρέψιμων ομολογιών. Ειδικότερα: (α) Η έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών αποφασίζεται από τη γ.σ. με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, παρέχεται όμως η δυνατότητα έκδοσης τίτλων με τις προϋποθέσεις της έκτακτης αύξησης κεφαλαίου. (β) Για την έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών παρέχεται δικαίωμα προτίμησης στους υφιστάμενους μετόχους, το οποίο μπορεί να αποκλειστεί μόνο υπό τους όρους που προβλέπονται για τον αποκλεισμό του δικαιώματος προτίμησης κατά την αύξηση κεφαλαίου. Οι μετοχές που θα προκύπτουν από την άσκηση του δικαιώματος καθορίζονται ως προς την κατηγορία τους από το καταστατικό. Αν εκδίδονται τίτλοι που παρέχουν δικαίωμα για έκδοση μετοχών διαφορετικής κατηγορίας (λ.χ. προνομιούχες μετοχές, εξαγοράσιμες μετοχές) σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το καταστατικό της α.ε., θα πρέπει με αμέσως προηγούμενη απόφαση (που ασφαλώς μπορεί να λάβει χώρα στο πλαίσιο της ίδιας, καταστατικής, γενικής συνέλευσης που αποφασίζει την έκδοση των τίτλων) να τροποποιηθεί το καταστατικό. Ειδικότερα ζητήματα όπως η μερική κάλυψή της και η δημοσιότητα της έκδοσης, καθώς και το καθεστώς ονομαστικοποίησης και

μεταβίβασης των τίτλων, ρυθμίζονται κατ' αναλογία προς τα ισχύοντα στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και τις μετοχές, αντίστοιχα.

Επί του άρθρου 57: Το άρθρο 57 ρυθμίζει τα ζητήματα απόκτησης ιδίων τίτλων κτήσης μετοχών και συναφή θέματα. Η πρωτότυπη απόκτηση από την ίδια την εταιρεία απαγορεύεται, καθώς και η ενεχυρίαση των τίτλων για την εξασφάλιση δανείων ή άλλων απαιτήσεων της εκδότριας. Όσον αφορά την παροχή πιστώσεων από την εκδότρια προς τρίτους για την απόκτηση τίτλων της εφαρμόζεται αναλόγως η αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 51, που έχει αντικείμενο μετοχές της εκδότριας. Η παράγωγη απόκτηση ιδίων τίτλων κτήσης μετοχών επιτρέπεται, αλλά υπό ειδικούς όρους. Συνήθως θα αποσκοπεί στην ακύρωση των τίτλων ή επαναδιάθεσή τους με συγκεκριμένο τρόπο. Αρμόδιο για τη λήψη της σχετικής απόφασης ορίζεται το δ.σ., ως συλλογικό όργανο, το οποίο με την απόφασή του θέτει χρονικά και οικονομικά όρια όσον αφορά τις προβλεπόμενες αποκτήσεις και αιτιολογεί την εξυπηρέτηση του εταιρικού συμφέροντος μέσω αυτών. Θα πρέπει να τηρείται η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των κατόχων τίτλων που βρίσκονται στην ίδια θέση, ενώ, σε περίπτωση που η απόκτηση των τίτλων λαμβάνει χώρα με επαχθή αιτία, προσαπαιτείται έκθεση ορκωτού ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτικής εταιρείας για το εύλογο του ανώτατου ορίου της αξίας απόκτησης των τίτλων από την εταιρεία. Η απόκτηση των τίτλων δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε μείωση των ιδίων κεφαλαίων σε ποσό κατώτερο του οριζόμενου στην παρ. 1 του άρθρου 159. Εάν αποκτήθηκαν τίτλοι κτήσης μετοχών κατά παράβαση των ορισμών του νόμου, αυτοί πρέπει να μεταβιβαθούν εντός προθεσμίας ενός (1) έτους από το χρόνο απόκτησής τους, διαφορετικά ακυρώνονται. Η παράβαση των όρων απόκτησης ιδίων τίτλων κτήσης μετοχών τιμωρείται ποινικά, με βάση τη νέα διάταξη του άρθρου 177.

Επί του άρθρου 58: Η άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης το οποίο ενσωματώνουν οι τίτλοι κτήσης μετοχών γίνεται κατά τρόπο καταρχήν αντίστοιχο με την άσκηση του δικαιώματος μετατροπής μετατρέψιμων ομολογιών. Συγκεκριμένα η άσκηση του δικαιώματος γίνεται με μονομερή δήλωση του δικαιούχου του τίτλου κτήσης μετοχών προς την εταιρεία, επιπρόσθετα όμως απαιτείται και καταβολή του σχετικού ποσού, οπότε και χωρίς άλλη ενέργεια της εταιρείας επέρχεται αύξηση του κεφαλαίου με την έκδοση νέων μετοχών. Η άσκηση του δικαιώματος δεν επιτρέπεται προκειμένου για τυχόν ίδιους τίτλους κτήσης μετοχών ή τίτλους κτήσης μετοχών της μητρικής εταιρείας. Λόγω της απαγόρευσης έκδοσης μετοχών υπό το άρθριο, το άθροισμα του ποσού που καταβάλλεται κατά την άσκηση του δικαιώματος ορισμένου τίτλου και του τυχόν ποσού που καταβλήθηκε κατά την έκδοσή του δεν επιτρέπεται να υπολείπεται της ονομαστικής αξίας των μετοχών που εκδίδονται. Επιπρόσθετα, δεν επιτρέπεται μερική καταβολή του ποσού για την απόκτηση των μετοχών που εκδίδονται κατά την άσκηση του δικαιώματος. Το ποσό που καταβάλλεται στην εταιρεία κατά την απόκτηση των τίτλων καταχωρίζεται σε σχηματιζόμενο αποθεματικό «από την έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών» το οποίο δεν μπορεί να διανεμηθεί, δεν θίγεται ακόμη και σε περίπτωση απόκτησης ιδίων τίτλων, και, σε περίπτωση απόσβεσης των δικαιωμάτων, προσαυξάνει το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρθριο. Σε περίπτωση απόκτησης ιδίων τίτλων, το τυχόν προκύπτον κέρδος ή

ζημία της εταιρείας κατά τους εφαρμοστέους λογιστικούς κανόνες με βάση την αποτίμηση των τίτλων, καταχωρίζεται στο αποθεματικό από την αποτίμηση χρεογράφων.

Επί των άρθρων 59-74 (ομολογιακά δάνεια): Στο Κεφάλαιο Δ' ρυθμίζονται οι ομολογίες που μπορεί να εκδώσει η α.ε. Ο ν. 3156/2003 χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα από τις ελληνικές επιχειρήσεις κατά τα 15 έτη εφαρμογής του και ως εκ τούτου πρέπει να θεωρηθεί πετυχημένος. Ενδείκνυται όμως η ενσωμάτωσή του στο νόμο για τις ανώνυμες εταιρείες καθώς και η αναθεώρηση ορισμένων διατάξεων, ώστε οι ρυθμίσεις αφενός μεν να διευκολύνουν τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, αφετέρου δε να προσεγγίσουν τα κρατούντα στις διεθνείς αγορές. Αυτό καθίσταται ακόμη περισσότερο αναγκαίο υπό συνθήκες οικονομικής κρίσης και έλλειψης ρευστότητας, οπότε η διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.

Επί του άρθρου 59: Το άρθρο αυτό και το επόμενο αντιστοιχούν στο άρθρο 1 ν. 3156/2003, με τις ακόλουθες διευκρινίσεις: (α) Διευκρινίζεται (μετά και την γνωμοδότηση ΝΣΚ 43/2018) ότι το ομολογιακό δάνειο δεν χάνει το χαρακτήρα του ως ομολογιακού λόγω του ότι ενσωματώνεται σε μια ομολογία ή ότι ομολογιούχος είναι ένα πρόσωπο. (β) Διευκρινίζεται επίσης ότι οι ομολογίες μπορούν να εισάγονται σε κάθε ρυθμιζόμενη αγορά, πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ) ή μηχανισμό οργανωμένης διαπραγμάτευσης (ΜΟΔ) και όχι μόνο στις αγορές που λειτουργούν στην Ελλάδα. Διαφορετική ρύθμιση θα προσέκρουε στο δίκαιο της ΕΕ. (γ) Ως προς τους μετόχους της εταιρείας η έκδοση ενός κοινού ομολογιακού δανείου δεν διαφέρει από τη λήψη ενός κοινού δανείου. Δεν είναι συνεπώς εύλογο να απαιτείται απόφαση γενικής συνέλευσης για την έκδοση ομολογιακού δανείου, πλην του μετατρέψιμου και του κερδοφόρου, για τα οποία ισχύουν ειδικές διατάξεις. Ο ν. 3156/2003 αναγνώρισε την παραπάνω σκέψη επιτρέποντας στο καταστατικό να προβλέψει την έκδοση των ομολογιακών δανείων με απόφαση του δ.σ. Όμως η γενική ρύθμιση εξακολουθεί να ορίζει ως αρμόδιο όργανο τη γ.σ. Με το παρόν νομοσχέδιο προτείνεται η κατάργηση των σχετικών ρυθμίσεων (ήτοι των παλαιών παρ. 2 και 3 τελευταίο εδάφιο του άρθρου 1 ν. 3156/2003), ώστε να είναι πλέον αρμόδιο το δ.σ. ή ενδεχομένως οι υποκατάστατοι που αυτό ορίζει, κατά τις γενικές διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου. Είναι αυτονόητο ότι όπου οι μέτοχοι το επιθυμούν, μπορούν να περιορίσουν την εξουσία αυτή με το καταστατικό. Συνεπώς, ο νέος κανόνας έχει πρακτική σημασία μόνο στις περιπτώσεις που το καταστατικό σιωπά για το συγκεκριμένο ζήτημα. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί ομολογιακών δανείων εμπίπτουν και οι τίτλοι μικρής διάρκειας που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης συνήθως στη χρηματαγορά και ονομάζονται στο δίκαιο της κεφαλαιαγοράς εμπορικά γραμμάτια (commercial paper). Τυχόν εξαίρεση των βραχυπρόθεσμων τίτλων από το πεδίο εφαρμογής του νόμου θα άφηνε ρυθμιστικό κενό, αφού δεν υπάρχουν άλλες διατάξεις που να ρυθμίζουν τους τίτλους αυτούς. (γ) Στη διεθνή πρακτική συνηθίζεται να μην εκδίδονται οι ομολογίες απευθείας ως άυλες, αλλά να γίνεται αποϋλοποίηση ή ακινητοποίηση των ομολογιών με την κατάθεση συνήθως ενός τίτλου που ενσωματώνει όλες τις ομολογίες σε κεντρικό αποθετήριο τίτλων ή πιστωτικό ίδρυμα ή επιχείρηση επενδύσεων. Η νέα παρ. 6 αποβλέπει στη δυνατότητα υιοθέτησης της πρακτικής

αυτής, δηλ. της ακινητοποίησης κατά την ορολογία του Κανονισμού (ΕΕ) 909/2014 (βλ. και αιτιολογική έκθεση σε σχέση με το άρθρο 40), καθώς και της αποϋλοποίησης. Η ίδια παράγραφος ορίζει ότι στην περίπτωση αυτή ομολογιούχοι θεωρούνται τα πρόσωπα που αναφέρονται στο μητρώο του κεντρικού αποθετηρίου ή οι ταυτοποιούμενοι ως ομολογιούχοι μέσω των εγγεγραμμένων διαμεσολαβητών. Σημειώνεται ότι τα πρόσωπα αυτά ενδέχεται να μην είναι οι τελικοί δικαιούχοι των ομολογιών, καθώς οι ομολογίες μπορεί να κατέχονται στο όνομα πιστωτικού ιδρύματος ή επιχείρησης επενδύσεων για λογαριασμό πελατών τους. Η περίπτωση αυτή και μηχανισμοί προστασίας των τελικών δικαιούχων προβλέπονται στο εποπτικό δίκαιο των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων (βλ. άρθρο 145 παρ. 3 ν. 4261/2014, άρθρα 16 παρ. 8, 12 και 13, 90 παρ. 6 και 91 παρ. 4 ν. 4514/2018) καθώς και στον Κανονισμό (ΕΕ) 909/2014 (ιδίως άρθρο 38).

Επί του άρθρου 60: Με το άρθρο αυτό εισάγονται οι ακόλουθες νέες ρυθμίσεις: (α) Τα ομολογιακά δάνεια που καλύπτονται από τράπεζες δεν υπόκεινται στο ανώτατο δικαιοπρακτικό επιτόκιο. Ήδη με τον ν. 4416/2016 η ίδια ρύθμιση προβλέφθηκε για τα ομολογιακά δάνεια που εισάγονται σε ρυθμιζόμενη αγορά ή καλύπτονται αποκλειστικά από επαγγελματίες επενδυτές. Δεδομένου ότι το ανώτατο δικαιοπρακτικό επιτόκιο τίθεται για προστασία του οφειλέτη και όχι του δανειστή δεν είναι εύλογο να γίνεται διάκριση ανάλογα με την ιδιότητα των ομολογιούχων και ως εκ τούτου προτείνεται η απελευθέρωση του επιτοκίου για όλα τα ομολογιακά δάνεια. Εννοείται ότι σε κάθε περίπτωση, οι συμφωνίες περί επιτοκίου υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο με βάση τα άρθρα 178, 179 και 281 ΑΚ. (β) Στη διεθνή πρακτική έχει δημιουργηθεί μια μορφή ομολογιακών δανείων που ονομάζονται ομολογίες πληρωμής σε είδος (payment in kind - «PIK-bonds»). Τη δυνατότητα υιοθέτησης αυτού του χρηματοδοτικού εργαλείου, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για νέες επιχειρήσεις που δεν έχουν ακόμη ισχυρές ταμειακές ροές, επιτρέπει η προτεινόμενη περίπτωση (α) της παρ. 2. (γ) Το τραπεζικό δίκαιο προβλέπει ομολογιακά δάνεια χωρίς ημερομηνία λήξεως («perpetual bonds»). Το χρηματοδοτικό αυτό εργαλείο είναι ενδεχόμενο να είναι χρήσιμο και για άλλες επιχειρήσεις πλην των τραπεζών και προβλέπεται με την προτεινόμενη περίπτωση (β) της παρ. 2. (δ) Στη διεθνή πρακτική έχει δημιουργηθεί ο θεσμός ομολογιακών δανείων στα οποία προβλέπεται ότι δεν καταβάλλεται τόκος ή και κεφάλαιο, αν επέλθει ένας κίνδυνος, συνήθως μια φυσική καταστροφή που δεν καλύπτεται από την ασφαλιστική αγορά. Πρόκειται για τις λεγόμενες «ομολογίες καταστροφής» (catastrophe bonds), που επιτρέπουν τη διασπορά του κινδύνου σε πληθώρα ομολογιούχων. Το χρηματοδοτικό αυτό εργαλείο και άλλα που ενδέχεται να δημιουργηθούν στην πράξη προβλέπεται με την προτεινόμενη περίπτωση (γ) της παρ. 2. Ταυτόχρονα, η διάταξη αυτή καλύπτει τις ανάγκες του άρθρου 54 παρ. 1 στοιχ. (δ) του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013, έτσι ώστε ομολογίες να μπορούν να θεωρηθούν πρόσθετα στοιχεία ιδίων κεφαλαίων κατηγορίας 1 των πιστωτικών ιδρυμάτων. (ε) Με την προτεινόμενη νέα παρ. 4 του άρθρου 60 δίνεται μεγαλύτερη ευχέρεια στο πρόγραμμα να καθορίσει τον τρόπο απόδειξης της ιδιότητας του ομολογιούχου σε αντικατάσταση των υπερβολικά περιοριστικών της συμβατικής ελευθερίας παλαιών παρ. 5 και 6 του άρθρου 1 ν. 3156/2003. (στ) Με την παρ. 5 διασφαλίζεται ότι στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται από τον νόμο η έκδοση ενημερωτικού δελτίου, οι υποψήφιοι ομολογιούχοι θα έχουν

τουλάχιστον πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εκδότριας για την τελευταία τριετία, εφόσον υπάρχουν. (ζ) Δεδομένου ότι ο νόμος προβλέπει περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας ομολογιούχος στερείται του δικαιώματος ψήφου, διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση αυτή οι αντίστοιχες ομολογίες δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας των 2/3 που απαιτείται για την τροποποίηση του δανείου με όρους που είναι δυσμενέστεροι των αρχικών. (η) Κατά το πρότυπο του γερμανικού νόμου περί ομολογιακών δανείων προστίθεται για λόγους ασφάλειας δικαίου ενδεικτικός κατάλογος των θεμάτων, για τα οποία μπορεί να αποφασίζει η συνέλευση των ομολογιούχων. Είναι αυτονόητο ότι το πρόγραμμα μπορεί να προβλέπει αυξημένη πλειοψηφία ή και ομοφωνία για ορισμένα ή όλα τα θέματα αυτά.

Επί του άρθρου 61: Η παρ. 1 του άρθρου 61 αποτελεί επανάληψη της παρ. 1 του άρθρου 2 ν. 3156/2003. Η παρ. 2 καλύπτει κενό στη ρύθμιση του ν. 3156/2003 ορίζοντας πώς γίνεται η μεταβίβαση των ομολογιών.

Επί του άρθρου 62: Οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού αντιστοιχούν στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 2 ν. 3156/2003. Η παρ. 2 του άρθρου αυτού, που αντιστοιχεί στην παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου, προέβλεπε τη λήψη απόφασης από το δ.σ. για την κτήση ιδίων ομολογιών. Όμως αυτό δεν είναι απαραίτητο και δεν επαναλήφθηκε στη νέα διάταξη, δεδομένου ότι πρόκειται για διαχειριστική πράξη που δεν θα απαιτεί κατ' ανάγκη συλλογική ενέργεια του δ.σ. Η παρ. 3 του άρθρου 2 ν. 3156/2003 επέτρεπε κατ' εξαίρεση τη μετατροπή ομολογιών από την εκδότρια, όταν κατά το χρόνο μετατροπής συντρέχουν γι' αυτήν οι προβλεπόμενες από την ισχύουσα νομοθεσία προϋποθέσεις για την κτήση ιδίων μετοχών. Ωστόσο η μετατροπή των μετατρέψιμων ομολογιών που έχουν αποκτηθεί από την εκδότρια ισοδυναμεί με κάλυψη των μετοχών από την εκδότρια, αφού οι μετοχές γεννώνται στο όνομα και για λογαριασμό της και συνεπώς απαγορεύεται κατά το άρθρο 20 παρ. 1 της «δεύτερης» εταιρικής οδηγίας. Για το λόγο δεν επαναλήφθηκε η δυνατότητα αυτή.

Επί του άρθρου 63: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 3 ν. 3156/2003 και επιφέρει τις ακόλουθες κύριες μεταβολές στις ισχύουσες ρυθμίσεις: (α) Δεδομένου ότι πλέον η αποϋλοποίηση δεν συνδέεται υποχρεωτικά με εισαγωγή σε ρυθμιζόμενη αγορά, δεν έχει νόημα να συνδέεται η υποχρεωτική συγκρότηση των ομολογιούχων σε ομάδα με την αποϋλοποίηση, όπως κατά το άρθρο 3. Συνεπώς προτείνεται να είναι υποχρεωτική η οργάνωση των ομολογιούχων σε ομάδα όταν το ομολογιακό δάνειο εισάγεται σε ρυθμιζόμενη αγορά ή ΠΜΔ. Εξαίρεση προβλέπεται για την περίπτωση βραχυπρόθεσμων τίτλων, στην περίπτωση των οποίων δεν είναι αναγκαία η συγκρότηση σε ομάδα, επειδή δεν παρίσταται ανάγκη τροποποίησης των όρων τους. (β) Τίθεται ανώτατο όριο στην πλειοψηφία που μπορεί να απαιτείται κατά τους όρους του δανείου για τη σύναψη συμφωνίας εξυγίανσης ή την παροχή ψήφου υπέρ σχεδίου αναδιοργάνωσης, ώστε να μη δυσχεραίνεται υπέρμετρα η σύναψη συμφωνιών εξυγίανσης και η έγκριση σχεδίων αναδιοργάνωσης. (γ) Καταργείται η απαγόρευση της μετατροπής ομολογιών σε μετοχές με απόφαση της συνέλευσης των ομολογιούχων ως περιττός περιορισμός στην ελευθερία των συναλλαγών. Όπου οι συναλλασσόμενοι δεν επιθυμούν να υπάρχει η δυνατότητα αυτή, δύνανται να προβλέψουν αυξημένη πλειοψηφία ή και

ομοφωνία ως προϋπόθεση, προκειμένου να λάβει σχετική απόφαση η συνέλευση των ομολογιούχων. (δ) Ο απόλυτος αποκλεισμός του δικαιώματος ψήφου σε σχέση με ομολογιούχους που είναι ταυτόχρονα μέτοχοι κατά 25% της εκδότριας είναι προβληματικός σε περίπτωση ομολογιακών δανείων που καλύπτονται από μετόχους. Από την άλλη πλευρά είναι ενδεχόμενο τα μέρη να κρίνουν σκόπιμο να αποκλείσουν το δικαίωμα ψήφου σε ευρύτερο κύκλο συνδεδεμένων με την εταιρεία προσώπων. Για τους λόγους αυτούς προτείνεται να αφηθεί το σχετικό ζήτημα στη συμβατική ελευθερία, με διατήρηση της υφιστάμενης απαγόρευσης μόνο για την περίπτωση των εισηγμένων ομολογιών. (ε) Το ζήτημα του δικαιώματος ψήφου στην περίπτωση επικαρπίας ή ενεχύρου ρυθμίζεται όπως στις μετοχές (άρθρο 54). (στ) Προβλέπεται η δυνατότητα αποστολής της πρόσκλησης αντί δημοσίευσής της, δυνατότητα χρήσιμη ιδίως σε περίπτωση μικρού αριθμού ομολογιούχων. (ζ) Η παρ. 5 αντιστοιχεί στην παρ. 5 του άρθρου 3 ν. 3156/2003, με την προσθήκη στην παρ. 6 της ανάλογης εφαρμογής και των διατάξεων για την ελαττωματικότητα των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων.

Επί του άρθρου 64: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στις παρ. 1-3 του άρθρου 4 ν. 3156/2003 και επιφέρει τις ακόλουθες κύριες μεταβολές στην ισχύουσα ρύθμιση: (α) Στις διεθνείς αγορές τον ρόλο του εκπροσώπου των ομολογιούχων (κυρίως με τη μορφή εμπιστευματοδόχου - trustee) συνήθως αναλαμβάνουν εξειδικευμένα νομικά πρόσωπα που ανήκουν σε τραπεζικούς ομίλους, αλλά δεν αποτελούν τα ίδια πιστωτικά ιδρύματα ή επιχειρήσεις επενδύσεων. Για το λόγο αυτόν ήδη στις διατάξεις για τις καλυμμένες ομολογίες προβλέπεται η δυνατότητα ανάθεσης του ρόλου αυτού σε νομικά πρόσωπα συνδεδεμένα με πιστωτικά ιδρύματα. Προτείνεται λοιπόν η μεταφορά της ρύθμισης αυτής και στα υπόλοιπα ομολογιακά δάνεια. (β) Επίσης, προκειμένου να αυξηθεί ο κύκλος των προσώπων που μπορούν να καταστούν εκπρόσωποι των ομολογιούχων, προστίθενται εποπτευόμενα πρόσωπα που παρέχουν συναφείς υπηρεσίες, δηλαδή κεντρικά αποθετήρια αξιών, διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων (ΔΟΕΕ), διαχειριστές εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου, πολυμερείς τράπεζες ανάπτυξης, καθώς και Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις του ν. 4354/2015. (γ) Όταν υπάρχει μόνο ένας ομολογιούχος, είναι εύλογο να μπορεί ο ίδιος να ορίζεται ως εκπρόσωπος και ως εκ τούτου να συμβάλλεται στις εξασφαλιστικές συμβάσεις, ακόμη και αν δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα κλπ., αφού δεν τίθεται θέμα προστασίας των ομολογιούχων. (δ) Στην περίπτωση (γ) της παρ. 3 διαγράφεται η φράση: «Για τον υπολογισμό του παραπάνω ποσοστού, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο ορισμού του εκπροσώπου και η αποτίμηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 1969/1991», δεδομένης της κατάργησης της διάταξης, στην οποία γινόταν παραπομπή.

Επί του άρθρου 65: Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει τις παρ. 4-8 και 11 του άρθρου 4 ν. 3156/2003, χωρίς ουσιώδεις αλλαγές, πλην εκείνων της παρ. 2, που αφορούν τη συνεργασία του εκπροσώπου με το κεντρικό αποθετήριο ή τους εγγεγραμμένους διαμεσολαβητές.

Επί του άρθρου 66: Οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού αντιστοιχούν στις παρ. 9, 10 και 16 του άρθρου 4 ν. 3156/2003. Δεδομένου ότι στις διεθνείς αγορές οι

εκπρόσωποι των ομολογιούχων δεν είθισται να ευθύνονται για κάθε αμέλεια, λόγω της δυσανάλογης με την αμοιβή τους ζημίας που μπορεί να προκληθεί από ένα σφάλμα τους, δίνεται η δυνατότητα περιορισμού της ευθύνης του εκπροσώπου με βάση τους όρους του ομολογιακού δανείου σε περίπτωση ελαφράς αμέλειας. Σημειώνεται ότι αντίστοιχη ρύθμιση περιέχεται στις διατάξεις για τις καλυμμένες ομολογίες (άρθρο 91 ν. 3601/2007 και ήδη άρθρο 152 ν. 4261/2014).

Επί του άρθρου 67: Αφορά την αντικατάσταση του εκπροσώπου των ομολογιούχων και αντιστοιχεί στις ρυθμίσεις των παρ. 11-15 του άρθρου 4 ν. 3156/2003.

Επί του άρθρου 68: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 5 ν. 3156/2003.

Επί του άρθρου 69: Στα άρθρα 69 έως 73 ρυθμίζονται οι επιμέρους κατηγορίες των ομολογιακών δανείων. Το άρθρο 69, για το κοινό ομολογιακό δάνειο, επαναλαμβάνει το πρώτο εδάφιο του άρθρου 6 ν. 3156/2003 με τη διευκρίνιση ότι ο τόκος μπορεί να είναι καταβλητέος είτε κατά τη διάρκεια του δανείου είτε στη λήξη του. Το δεύτερο εδάφιο έχει μεταφερθεί στις γενικές ρυθμίσεις για τα ομολογιακά δάνεια (άρθρο 59 παρ. 4).

Επί του άρθρου 70: Το άρθρο αυτό αφορά τις ανταλλάξιμες ομολογίες και αντιστοιχεί στο άρθρο 7 ν. 3156/2003. Προτείνεται η διεύρυνση της συμβατικής ελευθερίας των μερών με τη δυνατότητα έκδοσης υποχρεωτικώς ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου, ανταλλάξιμου υπό αίρεση ομολογιακού δανείου ή ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου, στο οποίο το δικαίωμα προαίρεσης ανταλλαγής ανήκει στην εκδότη.

Επί του άρθρου 71: Το άρθρο αυτό αφορά τις μετατρέψιμες ομολογίες και αντιστοιχεί στο άρθρο 3α κ.ν. 2190/1920, με τις ακόλουθες κύριες μεταβολές: (α) Με την προτεινόμενη διάταξη αίρονται οι αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα έκδοσης υποχρεωτικά μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου. Σημειώνεται ότι η δυνατότητα έκδοσης υποχρεωτικά μετατρέψιμων ομολογιακών δανείων προβλέπεται από τα περισσότερα ευρωπαϊκά δίκαια και συνεπώς η αμφιβολία που γεννάται από την έλλειψη ρητής διάταξης ως προς τη δυνατότητα έκδοσής τους στην Ελλάδα δημιουργεί ανταγωνιστικό μειονέκτημα στις ελληνικές εταιρείες. (β) Κατά κανόνα στις εκδόσεις μετατρέψιμων ομολογιακών δανείων προβλέπονται μηχανισμοί αναπροσαρμογής της τιμής μετατροπής σε περίπτωση εταιρικών πράξεων (π.χ. έκδοση νέων μετοχών ή άλλων γεγονότων, π.χ. υποβολής δημόσιας πρότασης). Προτείνεται να γίνει ρητή αναφορά στη δυνατότητα αυτή.

Επί του άρθρου 72: Το άρθρο αυτό αφορά τις κερδοφόρες ομολογίες και αντιστοιχεί στο άρθρο 3β κ.ν. 2190/1920, με τις ακόλουθες κύριες μεταβολές: (α) Το ποσοστό επί των κερδών μπορεί να λαμβάνεται και πριν από το ελάχιστο μέρισμα (πράγμα συνεπές με τη φύση των ομολογιών ως δανείου) και μπορεί να είναι το ποσοστό αυτό όχι μόνο πέραν του τόκου, αλλά και αντί αυτού. (β) Παρά το γεγονός ότι το αντάλλαγμα της ομολογίας συνδέεται με τα κέρδη της εταιρείας, η έκδοσή της δεν ισοδυναμεί με την έκδοση μετοχής - άλλωστε και οι τόκοι

αφαιρούνται από τα κέρδη. Συνεπώς δεν πρέπει να απαιτείται αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία για την έκδοση των κερδοφόρων ομολογιών. (γ) Επιπλέον δεν είναι λογικό να μη μπορεί να εξουσιοδοτείται το δ.σ. για την έκδοση κερδοφόρων ομολογιών, όπως εξουσιοδοτείται για την αύξηση κεφαλαίου ή την έκδοση μετατρέψιμων ομολογιών.

Επί του άρθρου 73: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 12 ν. 3156/2003 και επιφέρει τις ακόλουθες κύριες μεταβολές στην ισχύουσα ρύθμιση: (α) Διευκρινίζεται ότι η εμπράγματη ασφάλεια μπορεί να παρέχεται και πριν από την έκδοση του ομολογιακού δανείου, όπως γίνεται δεκτό και στη σχετική νομική θεωρία. (β) Παρέχεται η δυνατότητα ο εκπρόσωπος των ομολογιούχων να λαμβάνει στο όνομά του ασφάλειες και υπέρ άλλων προσώπων που έχουν απαιτήσεις κατά της εκδότριας που συνδέονται με το ομολογιακό δάνειο. Η πρόταση αυτή γίνεται, επειδή είναι σύνηθες στο πλαίσιο της ίδιας χρηματοδότησης η εκδότρια να εκδίδει ομολογιακό δάνειο και να συνάπτει και άλλες συμβάσεις, όπως συμβάσεις παραγωγών, συμβάσεις αλληλόχρεου λογαριασμού, συμβάσεις για την έκδοση εγγυητικών επιστολών κλπ. Στις περιπτώσεις αυτές συχνά όλοι οι πιστωτές απαιτούν να έχουν κοινές εμπράγματες ασφάλειες ώστε να επιτυγχάνεται η σύμμετρη ικανοποίησή τους. (γ) Διευκρινίζεται η δυνατότητα προσώπου που έχει εξουσίες ανάλογες με αυτές του εκπροσώπου των ομολογιούχων με οποιαδήποτε αλλοδαπή νομική κατασκευή σε ομολογιακό δάνειο που διέπεται από αλλοδαπό δίκαιο να λαμβάνει εμπράγματες ασφάλειες στο όνομά του για λογαριασμό των ομολογιούχων. Έτσι επιλύονται αμφιβολίες που θα μπορούσαν να γεννηθούν σε περίπτωση ομολογιακού δανείου που διέπεται από αλλοδαπό δίκαιο, αλλά ασφαρίζεται με εμπράγματες ασφάλειες που διέπονται από το ημεδαπό δίκαιο. (δ) Η αναφορά στον ν. 3301/2004 γίνεται μόνο για λόγους διευκρίνισης ενόψει των αναφορών στο ν.δ. 17.7- 13.8/1923.

Επί του άρθρου 74: Το προτεινόμενο άρθρο τίθεται μόνο για λόγους διευκόλυνσης των εφαρμοστών του δικαίου παραπέμποντας στις ούτως ή άλλως ισχύουσες διατάξεις του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Επί του άρθρου 75: Η ρύθμιση για τους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους ακολουθεί κατά βάση την παλαιά (άρθρο 15 κ.ν. 2190/1920), με τις εξής διαφορές: (α) Για λόγους προστασίας του κεφαλαίου διευκρινίζεται ότι οποιαδήποτε καταβολή προς τους κατόχους ιδρυτικών τίτλων γίνεται υπό τους όρους του άρθρου 151. (β) Προβλέπεται ρητά στην παρ. 4 το δικαίωμα της εταιρείας να εξαγοράσει τους ιδρυτικούς τίτλους και πριν από την πάροδο της δεκαετίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο συντομότερος χρόνος προβλέπεται στο καταστατικό, κάτι το οποίο γίνεται ήδη δεκτό στη θεωρία. (γ) Τροποποιείται με την παρ. 4 το ανώτατο αντίτιμο έναντι του οποίου η εταιρεία δύναται να εξαγοράσει τους ιδρυτικούς τίτλους (δεκαπλάσιο, έναντι 15% του μέσου ετήσιου μερίσματος κατά την τελευταία πενταετία (έναντι τριετίας) σύμφωνα με το άρθρο 15 του κ.ν. 2190/1920). (δ) Με την παρ. 6 διευκρινίζεται ότι για την μεταβίβαση των ιδρυτικών τίτλων εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις για τη μεταβίβαση των μετοχών.

Επί του άρθρου 76: Στο άρθρο αυτό η ρύθμιση ακολουθεί επίσης κατά βάση την παλαιά (άρθρο 15 κ.ν. 2190/1920), με τη διαφορά ότι ως προς τους όρους έκδοσης ιδρυτικών τίτλων έναντι παροχών σε είδος καταργείται ο κανόνας ότι η

διάρκειά τους δεν μπορεί να υπερβαίνει την προβλεπόμενη χρήση του παραχωρούμενου αντικειμένου, κανόνας που δύσκολα μπορούσε να εφαρμοστεί σε εισφορές σε είδος αντικειμένων που δεν έχουν συγκεκριμένη διάρκεια ζωής, όπως π.χ. ακίνητα, μετοχές κλπ.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟ: Διοικητικό συμβούλιο

Τα άρθρα 77 επ. αφορούν το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας. Το νομοσχέδιο εμμένει στον παραδοσιακό τρόπο διακυβέρνησης της α.ε. μέσω δ.σ. Δεν θεωρήθηκε απαραίτητο να εισαχθεί δυνατότητα υιοθέτησης εναλλακτικού συστήματος διοίκησης, ιδίως κατά τη γερμανική διάκριση «εποπτικού» και «διοικητικού» οργάνου, διότι αυτό θα ήταν αντίθετο με τις ελληνικές συνήθειες και μάλλον θα περιέπιπτε εξαρχής σε αχρησία, ακριβώς όπως έχει συμβεί και αλλού (π.χ. στη Γαλλία), όπου ο νόμος, με τίμημα τη μεγάλη διόγκωση των ρυθμίσεων, προέβλεψε κατ' επιλογή το λεγόμενο «διώροφο» σύστημα. Ωστόσο, το νομοσχέδιο προβλέπει κάποιο υποκατάστατο, που είναι η δυνατότητα ορισμού «εκτελεστικής επιτροπής» (άρθρο 87 παρ. 4), που μπορεί να έχει ως αποστολή τη λήψη αποφάσεων για την καθημερινή διοίκηση της εταιρείας, ενώ το λοιπό δ.σ. μπορεί να περιορισθεί σε καθήκοντα εποπτείας. Άλλος σημαντικός νεωτερισμός είναι η πρόβλεψη μονομελούς δ.σ., με διορισμό ενός μόνο προσώπου για τη διοίκηση της εταιρείας.

Επί του άρθρου 77: Το άρθρο αυτό περιέχει γενικές διατάξεις για το δ.σ., χωρίς σημαντικές μεταβολές έναντι των διατάξεων του ισχύοντος δικαίου. Με την παρ. 3 εισάγεται ανώτατος αριθμός των μελών που μπορεί να απαρτίζουν το δ.σ. (15 μέλη) πέραν του κατώτατου αριθμού, που προβλέπεται ήδη (3 μέλη). Με την παρ. 4 αποσαφηνίζεται το καθεστώς συνυπευθυνότητας του φυσικού προσώπου που ορίζει το νομικό πρόσωπο για την άσκηση των εξουσιών του ως μέλους του δ.σ., εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, με εκείνη του νομικού προσώπου που αποτελεί μέλος του δ.σ. Το σύστημα είναι εκείνο του άρθρου 71 ΑΚ. Ορίζεται επίσης ότι παράλειψη ορισμού του φυσικού προσώπου ισοδυναμεί με παραίτηση του νομικού προσώπου από τη θέση του συμβούλου.

Επί του άρθρου 78: Το άρθρο αυτό περιέχει τον κανόνα της εκλογής του δ.σ. από τη γενική συνέλευση και τον ορισμό του πρώτου δ.σ. από το καταστατικό. Επιφυλάσσονται οι άλλες επιμέρους δυνατότητες που παρέχει ο νόμος για το διορισμό μελών του δ.σ. απευθείας από μέτοχο (άρθρο 79) και εκλογή από τη γ.σ. βάσει καταλόγων (άρθρο 80).

Επί του άρθρου 79: Παρέχεται καταστατική δυνατότητα απευθείας διορισμού μελών του δ.σ. κατά το πρότυπο του άρθρου 18 παρ. 3 επ. κ.ν. 2190/1920. Αυξάνεται όμως το ποσοστό των μελών του δ.σ. που μπορούν να διοριστούν απευθείας από 1/3 σε 2/5. Διευκρινίζεται επίσης το ζήτημα αν το δικαίωμα μπορεί να χορηγηθεί σε περισσότερους μετόχους από κοινού. Με βάση τη διάταξη της παρ. 5 το δικαίωμα μπορεί να το έχουν είτε αυτοτελώς είτε και από κοινού δύο ή περισσότεροι μέτοχοι, με την προϋπόθεση πάντως ότι τα διοριζόμενα συνολικά μέλη δεν θα μπορούν να υπερβούν τον αριθμό που προκύπτει από την παρ. 1 του άρθρου αυτού.

Επί του άρθρου 80: Διατηρούνται η δυνατότητα εκλογής μελών του δ.σ. βάσει καταλόγων, η οποία εισήχθη με τον ν. 3604/2007, όπως και η απαγόρευση στην περίπτωση αυτή της δυνατότητας απευθείας διορισμού μελών του δ.σ. από μέτοχο ή μετόχους, καθώς οι δύο αυτές δυνατότητες εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό, δηλαδή την εκπροσώπηση στο διοικητικό συμβούλιο της μειοψηφίας.

Επί του άρθρου 81: Η δυνατότητα εκλογής αναπληρωματικών μελών υπάρχει ήδη (άρθρο 18 παρ 7 κ.ν. 2190/1920). Νέα στοιχεία είναι η δυνατότητα εκλογής ή διορισμού αναπληρωματικών μελών του δ.σ., ανεξάρτητα από το αν η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ή όχι στο καταστατικό, η θεώρηση ως αναπληρωματικών και των τυχόν επιλαχόντων σε περίπτωση εκλογής δ.σ. βάσει καταλόγων, καθώς επίσης και η υποβολή σε δημοσιότητα του διορισμού των αναπληρωματικών. Η αναπλήρωση της παρ. 2 λόγω σύγκρουσης συμφερόντων έχει προσωρινό χαρακτήρα. Η δυνατότητα παράστασης των αναπληρωματικών μελών στις συνεδριάσεις του δ.σ., αναγνωριζόμενη από την παρ. 3, δεν τους παρέχει δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία και δεν θεσπίζεται ως προς αυτούς διαδικασία πρόσκλησης. Τα αναπληρωματικά μέλη μπορούν να αντιπροσωπεύουν άλλο μέλος του δ.σ. (άρθρο 92 παρ. 4).

Επί του άρθρου 82: Ρυθμίζεται το ελλιπές διοικητικό συμβούλιο, εκείνο δηλ. που λόγω θανάτου, παραίτησης κλπ. μέλους του ή μελών του βρίσκεται με λιγότερα μέλη από τον κανονικό αριθμό. Παρέχονται οι δυνατότητες που παρέχει και ο κ.ν. 2190/1920, με την εξής όμως διαφορά: Ότι εφόσον η εκλογή μελών του δ.σ. σε αντικατάσταση παραιτηθέντων κλπ. αποτελεί καθολική πλέον πρακτική, οι δυνατότητες αναπλήρωσης κλπ. θα μπορούν να ισχύουν και χωρίς την προϋπόθεση πρόβλεψής τους από το καταστατικό.

Επί του άρθρου 83: Εισάγεται διάταξη αναφορικά με τις προϋποθέσεις εκλογιμότητας των μελών του δ.σ. Πέραν της δικαιοπρακτικής ικανότητας δεν κρίθηκε σκόπιμο να τεθούν άλλοι περιορισμοί στην ελευθερία της γ.σ. να εκλέγει μέλη του δ.σ. (αν και υπάρχουν ειδικές διατάξεις για ορισμένες μορφές εταιρειών, π.χ. πιστωτικά ιδρύματα, οι οποίες, ως ειδικές, διατηρούνται). Αποσαφηνίζεται επίσης ότι η δικαιοπρακτική ικανότητα πρέπει να είναι πλήρης και δεν αρκεί η περιορισμένη. Εξάλλου, προϋποθέσεις σε σχέση με τις ιδιότητες και τα προσόντα που πρέπει να διαθέτουν τα πρόσωπα που εκλέγονται ως μέλη δ.σ. (π.χ. μέτοχοι με ορισμένο ποσοστό συμμετοχής ή πρόσωπα που έχουν συγκεκριμένες ιδιότητες) μπορεί να τίθενται και από το καταστατικό. Οι περιορισμοί αυτοί πάντως δεν πρέπει να οδηγούν σε καταστρατήγηση των αναγκαστικού δικαίου κανόνων της ανώνυμης εταιρείας (όπως για παράδειγμα, να περιορίζουν σε τέτοιο βαθμό τον αριθμό των δυνάμενων να εκλεγούν προσώπων, ώστε να καταργείται εν τοις πράγμασι η δυνατότητα εκλογής δ.σ. από τη γ.σ.) ή να προβαίνουν σε διακρίσεις φύλου ή άλλες διακρίσεις αντικείμενες στο νόμο.

Επί του άρθρου 84: Αναφορικά με τα ελαττώματα διορισμού των εκπροσώπων της εταιρείας διατηρείται η διάταξη του άρθρου 7ε κ.ν. 2190/1920 και απλώς μεταφέρεται συστηματικά στο κεφάλαιο περί δ.σ.

Επί του άρθρου 85: Το άρθρο αυτό αφορά τη θητεία του δ.σ. Με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 διευκρινίζεται ότι διορισμός μελών του δ.σ. για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα ισχύει για τη μέγιστη θητεία των έξι ετών. Με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 αποσαφηνίζεται ότι η θητεία των μελών του δ.σ. παρατείνεται στην περίπτωση κατά την οποία συγκαλείται μεν η γ.σ., πλην όμως αναβάλλεται ή διακόπτεται μέχρι να ληφθεί η απόφαση για εκλογή νέου δ.σ. από τη γ.σ. Η παρ. 2 προβλέπει τη δυνατότητα της γ.σ. να αποφασίζει τμηματική ανανέωση του δ.σ. («staggered board»). Μπορεί για παράδειγμα να προβλέπεται στο καταστατικό ότι το δ.σ. ανανεώνεται κατά ένα ποσοστό ή κατά ένα αριθμό μελών ανά διετία. Εννοείται ότι η δυνατότητα αυτή δεν εμποδίζει τη γ.σ. να ανακαλεί, όποτε το επιθυμεί ή το κρίνει σκόπιμο, το δ.σ. εν όλω ή εν μέρει, στην περίπτωση αυτή όμως θα πρέπει ο αντικαταστάτης να εντάσσεται στο χρόνο θητείας του ανακληθέντος.

Επί του άρθρου 86: Στο άρθρο 86 (αρμοδιότητες και εξουσίες του δ.σ.) επέρχεται με την παρ. 2 διαφοροποίηση σε σχέση με το άρθρο 22 παρ. 2 κ.ν. 2190/1920. Συγκεκριμένα, προτείνεται η απάλειψη των λέξεων «ή όφειλε να τη γνωρίζει», για λόγους ορθότερης ενσωμάτωσης της πρώτης εταιρικής οδηγίας (2009/101/EK), το άρθρο 10 της οποίας προβλέπει ότι: «Τα κράτη μέλη δύνανται εντούτοις να προβλέπουν ότι η εταιρεία δεν δεσμεύεται όταν οι εν λόγω πράξεις υπερβαίνουν τα όρια του εταιρικού σκοπού εφόσον η εταιρεία αποδεικνύει ότι ο τρίτος γνώριζε την υπέρβαση ή δεν μπορούσε, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, να την αγνοεί» (= άρθρο 9 παρ. 2 οδηγίας 2017/1132). Συνεπώς η οδηγία επιτρέπει εξαίρεση από τη δέσμευση της εταιρείας από πράξεις εκτός του εταιρικού σκοπού μόνο αν οι τρίτοι πράγματι γνώριζαν την υπέρβαση, η γνώση δε αυτή είτε αποδεικνύεται είτε συνάγεται έμμεσα εκ του ότι ο τρίτος δεν μπορούσε κατά τις περιστάσεις να την αγνοεί. Αντίθετα, οι λέξεις «ή όφειλε να τη γνωρίζει» καταλαμβάνουν και πρόσωπο που δεν γνώριζε την υπέρβαση, επειδή δεν επέδειξε την προσήκουσα επιμέλεια, τούτο όμως δεν φαίνεται να είναι σύμφωνο με την οδηγία.

Επί του άρθρου 87: Το άρθρο 87 αφορά την ανάθεση αρμοδιοτήτων του δ.σ. σε μέλη του ή τρίτους. Με την παρ. 1 καταργείται η δυνατότητα ανάθεσης του εσωτερικού ελέγχου σε μέλη του δ.σ., όπως ίσχυε με την παρ. 3 του άρθρου 22, καθώς η ανάθεση αυτή ενδέχεται να δημιουργεί σύγκρουση συμφερόντων και να μην διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία που οφείλουν να διαθέτουν οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Με την παρ. 4 προβλέπεται, κατά το πρότυπο της ακολουθούμενης συχνά πρακτικής η δυνατότητα σύστασης εκτελεστικής επιτροπής, οριζόμενης από το δ.σ. ή από το καταστατικό, τα οποία θα ρυθμίζουν τη σύνθεση, τις αρμοδιότητες, τα καθήκοντά της και τον τρόπο λειτουργίας της. Στην επιτροπή αυτή μπορούν να μετέχουν τόσο μέλη του δ.σ. όσο και τρίτοι. Το επιτρεπτό μιας τέτοιας επιτροπής είχε δημιουργήσει αμφιβολίες στο παρελθόν, δεδομένου ότι δεν ήταν βέβαιο αν η δυνατότητα ανάθεσης καθηκόντων του δ.σ. σε συγκεκριμένα μέλη του μπορούσε να περιλαμβάνει και τη δημιουργία επιτροπής με καθήκοντα λήψης αποφάσεων. Στην παρ. 5 προβλέπεται η δυνατότητα ανάλογης εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3016/2002 περί εταιρικής διακυβέρνησης και σε μη εισηγμένες εταιρείες εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό τους. Στην τελευταία περίπτωση δεν επέρχονται οι έννομες συνέπειες του

άρθρου 10 παρ. 1 του ίδιου νόμου (οι συνέπειες αυτές αφορούν τις εποπτικές εξουσίες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς), αν παραβιαστούν οι σχετικές διατάξεις.

Επί του άρθρου 88: Με τη διάταξη αυτή αποσαφηνίζονται οι προϋποθέσεις νομιμοποίησης των εκπροσώπων της εταιρείας. Η ουσία του άρθρου είναι η νομοθετική επανάληψη του άρθρου τρίτου παρ. 12 ν. 4156/2013, για το μη αναγκαίο της εταιρικής σφραγίδας. Ο ν. 4156/2013 όμως στην πράξη δεν τηρείται πάντοτε και κρίνεται σκόπιμο η διάταξη να επαναληφθεί.

Επί του άρθρου 89: Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν τα γενικώς ισχύοντα στο ζήτημα του προέδρου και του αναπληρωτή προέδρου του δ.σ., όπως έχουν διαμορφωθεί στην πράξη και τις συνήθεις ρήτρες των καταστατικών. Κρίθηκε όμως σκόπιμο να προβλεφθούν στο νόμο για λόγους πληρότητας και αποφυγή αμφισβητήσεων, λαμβανομένων υπόψη: (α) ότι ο νόμος σε αρκετά σημεία αναφέρεται σε αρμοδιότητες του προέδρου και του αναπληρωτή του, και (β) ο νόμος δεν προέβλεπε τι συμβαίνει σε περίπτωση που δεν οριστεί πρόεδρος.

Επί του άρθρου 90: Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει με επουσιώδεις διαφοροποιήσεις τις προϊσχύσασες ρυθμίσεις για τον τρόπο συνεδρίασης του δ.σ. και τη δυνατότητα συνεδρίασης με τηλεδιάσκεψη. Προβλέπεται ωστόσο επίσης η δυνατότητα μέλους του δ.σ. που κατοικεί σε άλλη χώρα από εκείνη της συνεδρίασης ή εφόσον υπάρχει κάποιος άλλος σπουδαίος λόγος να αξιώσει τη συμμετοχή του σε συνεδρίαση του δ.σ. με τηλεδιάσκεψη, ακόμη και αν τούτο δεν προβλέπεται στο καταστατικό ή δεν συμφωνούν όλα τα μέλη του δ.σ..

Επί του άρθρου 91: Το άρθρο αυτό αφορά τη συχνότητα συνεδριάσεων και τη σύγκληση του δ.σ. Επαναλαμβάνει τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του άρθρου 20 του κ.ν. 2190/1920. Η μόνη διαφοροποίηση που επέρχεται με το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 είναι η υποχρέωση γνωστοποίησης της πρόσκλησης προ πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμων ημερών (αντί δύο) πριν από τη συνεδρίαση, αν η τελευταία πρόκειται να λάβει χώρα εκτός της έδρας της εταιρείας.

Επί του άρθρου 92: Για να συνεδριάσει το δ.σ. θα πρέπει να υπάρχει απαρτία και πάντως να παρίστανται ή να αντιπροσωπεύονται τουλάχιστον τρία μέλη. Ο παλαιότερος κανόνας ότι σε κάθε περίπτωση απαιτείται η φυσική παρουσία τριών μελών κρίθηκε μη απαραίτητος, αφού και στο διά περιφοράς πρακτικό (άρθρο 94) τα μέλη του δ.σ. μπορούν όλα να αντιπροσωπεύονται. Με την παρ. 4 επεκτείνεται η δυνατότητα εκπροσώπησης στο δ.σ. και σε αναπληρωματικά μέλη. Οποιοδήποτε αναπληρωματικό μέλος μπορεί να εξουσιοδοτηθεί να παραστεί αντί του μέλους του δ.σ.

Επί του άρθρου 93: Στην παρ. 1 επαναλαμβάνεται η διάταξη για την υποχρεωτική καταγραφή της ατομικής γνώμης μέλους του δ.σ. στα πρακτικά, με τον περιορισμό όμως ότι τούτο δεν αναφέρεται σε θέματα προφανώς εκτός ημερήσιας διάταξης, ή η διατύπωση της γνώμης αντίκειται καταφανώς στα χρηστά ήθη ή το νόμο. Τούτο θα συμβαίνει και όταν το μέλος του δ.σ. επιχειρεί να αποκαλύψει χωρίς επαρκή αιτιολογία επιχειρηματικά απόρρητα της εταιρείας. Το τέταρτο εδάφιο της παρ. 2

του άρθρου 93 στοχεύει στην αποτροπή αλλοίωσης (ιδίως προχρονολόγησης ή μεταχρονολόγησης) των πρακτικών. Όμοια διάταξη υπάρχει για την ΙΚΕ (άρθρο 66 ν. 4072/2012).

Επί του άρθρου 94: Οι ρυθμίσεις που εισήχθησαν με τον ν. 3604/2007 αναφορικά με τη δυνατότητα πρακτικών «διά περιφοράς» ενισχύονται με το άρθρο 94, προκειμένου να είναι δυνατή η λήψη απόφασης και στην περίπτωση που όλα τα μέλη του δ.σ. ή οι αντιπρόσωποί τους συμφωνούν να αποτυπωθεί πλειοψηφική τους απόφαση σε πρακτικό χωρίς συνεδρίαση. Προβλέπεται επίσης η υποχρέωση καταχώρισης του εν λόγω πρακτικού στο βιβλίο πρακτικών. Η αντικατάσταση των υπογραφών με ηλεκτρονικά μέσα προϋποθέτει ειδική προς τούτο πρόβλεψη του καταστατικού. Όμοιες διατάξεις υπάρχουν και για την ΙΚΕ (άρθρο 73 ν. 4072/2012).

Επί του άρθρου 95: Για τις ελαττωματικές αποφάσεις του δ.σ. θεσπίστηκαν ειδικές ρυθμίσεις, που δεν ταυτίζονται με τους αντίστοιχους κανόνες για τις ελαττωματικές αποφάσεις της γ.σ. Αυτό οφείλεται στη διαφορετική φύση των αποφάσεων των δύο οργάνων: Πρώτον, οι περισσότερες αποφάσεις του δ.σ. αφορούν θέματα διαχείρισης, θα ήταν δε παράτολμο να ανατεθεί στο δικαστήριο ο έλεγχος του κύρους διαχειριστικών αποφάσεων, ακόμη περισσότερο που υπάρχει ο κανόνας της επιχειρηματικής κρίσης. Δεύτερον, οι αποφάσεις του δ.σ. λαμβάνονται από όργανο που υπέχει ευθύνη απέναντι στην εταιρεία, ενώ καταρχήν οι μέτοχοι είναι ανεύθυνοι. Εύλογα μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ευθύνη αυτή θα αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα, που θα αντιμετωπίζει με κάποια επάρκεια, έστω και *ex post*, τα προβλήματα των παράνομων αποφάσεων του δ.σ. Τρίτον δε, και ίσως το κυριότερο, οι αποφάσεις του δ.σ. αφού ληφθούν εκτελούνται, οπότε θα είναι συχνά χωρίς νόημα το να εξετάζεται αν οι αποφάσεις αυτές ήταν ή όχι «έγκυρες», ενώ, αν έχουν εκτελεσθεί (όπως συχνότατα θα συμβαίνει), θα απομένει (όπως μόλις ελέχθη) το ζήτημα της ευθύνης, ενώ παράλληλα θα λειτουργεί το φαινόμενο δικαίου. Κρίθηκε συνεπώς σκόπιμο για την πληρότητα και την ασφάλεια του δικαίου να υπάρξει ρύθμιση των ελαττωματικών αποφάσεων και να αντιμετωπιστούν προβλήματα που ανακύπτουν λόγω της απουσίας ρύθμισης, και στα οποία η νομολογία δεν έχει καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα. (α) Η ρύθμιση που επελέγη είναι καταρχήν μεν να υπάρχει ακυρότητα εκείνων των αποφάσεων του δ.σ. που, είτε κατά περιεχόμενο αντίκεινται στο νόμο (εννοείται και στα χρηστά ήθη) ή το καταστατικό, είτε ελήφθησαν κατά παράβαση διαδικαστικών κανόνων (έλλειψη πρόσκλησης, κακή σύνθεση, μη τήρηση διατάξεων για απαρτία και πλειοψηφία κλπ.). Οι διαδικαστικές παραβάσεις υποδηλώνονται με το λεκτικό που χρησιμοποιήθηκε και στο άρθρο 35α § 1 του κ.ν. 2190/1920, όπως αναμορφώθηκε με το Ν. 3604/2007 («αποφάσεις που λήφθηκαν με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό»). (β) Εισάγεται όμως μια διαφοροποίηση, στηριζόμενη στην ελάχιστη σημασία της παράβασης διαδικαστικών κανόνων, που δικαιολογεί τη διαφοροποιημένη μεταχείριση και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης: Σε περίπτωση τέτοιας παράβασης, η ακυρότητα θα υπάρχει μόνο, αν η απόφαση ελήφθη κατά πλειοψηφία (και όχι ομοφώνως, οπότε η ακυρότητα για διαδικαστικές παραβάσεις δεν θα δικαιολογείται). Λόγος ακυρωσίας δεν είναι και η κατάχρηση της πλειοψηφίας, που αναφέρεται μόνο στη γενική συνέλευση. Δεν θεωρείται επίσης ότι επηρεάζει

το κύρος μιας απόφασης η τυχόν άστοχη διαχείριση, και μάλιστα ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν στη συγκεκριμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις του κανόνα της επιχειρηματικής κρίσης. (γ) Εννοείται ότι ελαττώματα μεμονωμένων ψήφων που δόθηκαν από μέλη του δ.σ. (π.χ. ψηφίζει σύμβουλος, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει λόγος σύγκρουσης συμφερόντων) θα επηρεάζουν το κύρος της απόφασης μόνο, αν χωρίς την ψήφο αυτή δεν θα σχηματιζόταν πλειοψηφία. (δ) Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται με πρακτικά «διά περιφοράς», ως εναλλακτικός τρόπος λήψης απόφασης από το δ.σ., θα είναι ανυπόστατες, αν δεν υπάρχουν οι υπογραφές όλων των μελών του δ.σ. (των ίδιων ή των εκπροσώπων τους), ενώ η αντίθεση του περιεχομένου τους με το νόμο ή το καταστατικό θα οδηγεί σε ακυρότητα. (ε) Όμως το βασικό χαρακτηριστικό της νέας ρύθμισης είναι οι προϋποθέσεις, υπό τις οποίες κάποιος μπορεί να επικαλεσθεί την ακυρότητα. Τα μέλη του δ.σ. ατομικά μπορούν να την επικαλεσθούν εντός εξάμηνης προθεσμίας, διότι έχουν συμμετάσχει - ή και αρνηθεί να συμμετάσχουν - στη λήψη της απόφασης, καταρχήν δε είναι υπεύθυνα για τα αποφασισθέντα, και έχουν συνεπώς λόγο να τηρείται η νομιμότητα. Η προθεσμία αρχίζει από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο πρακτικών (η εταιρεία φέρει το βάρος απόδειξης της χρονολογίας καταχώρισης, πρβλ. άρθρο 93 παρ. 2 τέταρτο εδ.), αν όμως η απόφαση είναι καταχωριστέα στο Γ.Ε.ΜΗ. η προθεσμία αρχίζει από την τελευταία αυτή καταχώριση. Τρίτοι (ακόμη και μέτοχοι) καταρχήν δεν ενδείκνυται να επικαλούνται την ακυρότητα, διότι με τον τρόπο αυτό θα υποκαθιστούσαν το δ.σ. στη διαχειριστική του κρίση. Παρά ταύτα, είναι ανάγκη να προστατευθούν οι μέτοχοι και λοιποί τρίτοι, όταν από την παράνομη απόφαση του δ.σ. βλάπτονται προσωπικά τους συμφέροντα. Στην περίπτωση αυτή δηλ. (όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της άμεσης ζημίας) ο μέτοχος ή ο τρίτος έχουν ατομικό δικαίωμα προστασίας και θα έχουν έννομο συμφέρον να επικαλεσθούν την ακυρότητα της απόφασης, ομοίως εντός εξάμηνης προθεσμίας, όχι όμως με αναφορά στο εταιρικό συμφέρον και τη σκοπιμότητα της διαχειριστικής κρίσης του δ.σ., αλλά με αναφορά στη βλάβη που προσωπικά και άμεσα υφίστανται. Όπως δηλ. ο μέτοχος ή ο τρίτος δανειστής νομιμοποιούνται να αξιώσουν οι ίδιοι την άμεση ζημία που υφίστανται από πράξεις του δ.σ., με τον ίδιο τρόπο θα μπορούν και να επικαλεσθούν την ακυρότητα μιας απόφασης του δ.σ. που τους βλάπτει προσωπικά και άμεσα (π.χ. το δ.σ. αποφασίζει να μην καταβληθεί μέρισμα, που νόμιμα αποφασίστηκε από τη γ.σ. να καταβληθεί). Τέλος, η ακυρότητα μπορεί να ληφθεί υπόψη αυτεπαγγέλτως και από το δικαστήριο, αν πρόκειται για διαρκή παράβαση κανόνων αναγκαστικού δικαίου. Στην περίπτωση αυτή την παρανομία της απόφασης μπορούν να επικαλεσθούν και οι μέτοχοι, ανεξάρτητα αν βλάπτονται προσωπικά και άμεσα, με το σκεπτικό ότι δεν είναι ανεκτό για τους μετόχους να δικαιωνίζεται μια παράνομη κατάσταση στην εταιρεία, χωρίς να μπορούν να αντιδράσουν. (στ) Στο παραπάνω σύστημα εισάγεται μια εξαίρεση, για να ληφθεί υπόψη η λειτουργική ομοιότητα ορισμένων αποφάσεων που λαμβάνει το δ.σ. με εκείνες της γ.σ. (π.χ. αποφάσεις αύξησης κεφαλαίου, συγχώνευσης κλπ.). Λόγω της ομοιότητας αυτής, τα ελαττώματα της απόφασης θα κρίνονται με βάση τα άρθρα 137 και 138 του νόμου, αναλογικά εφαρμοζόμενα (και προσαρμοζόμενα στις ιδιαιτερότητες του δ.σ.). (ζ) Τέλος, προβλέπεται η υποβολή σε δημοσιότητα της δικαστικής απόφασης που αναγνωρίζει την ακυρότητα της απόφασης του δ.σ., αν και η τελευταία ήταν καταχωριστέα στο Γ.Ε.ΜΗ.

Επί του άρθρου 96: Με την παρ. 1 αποτυπώνονται τα γενικώς ισχύοντα σε ό,τι αφορά την υποχρέωση επιμελούς άσκησης των καθηκόντων των μελών του δ.σ. ως απόρροια της εκπροσωπευτικής και διαχειριστικής εξουσίας του. Βασική υποχρέωση είναι η τήρηση του νόμου, του καταστατικού και των νόμιμων αποφάσεων της γ.σ. Εννοείται ότι η νομιμότητα των αποφάσεων της γ.σ. θα πρέπει είτε να έχει κριθεί από τα δικαστήρια, είτε να μην έχει με βασιμότητα αμφισβητηθεί. Προσωπική άποψη του μέλους του δ.σ. για τη νομιμότητα της απόφασης θα μπορεί να στηρίξει τις επιλογές του με προσωπικό κίνδυνο τούτου. Η αναλυτική καταγραφή των επιμέρους εκφάνσεων της υποχρέωσης επιμελούς άσκησης των καθηκόντων των μελών του δ.σ. (όπως π.χ. κατά το αγγλικό δίκαιο) δεν κρίθηκε σκόπιμη, στο μέτρο που αφενός μεν το εύρος των αρμοδιοτήτων τους κατά την άσκηση της εκπροσωπευτικής και διαχειριστικής τους εξουσίας είναι ιδιαίτερα μεγάλο και αφετέρου η αξιολόγηση της τήρησης της κάθε υποχρέωσης συναρτάται με τις συγκεκριμένες εκάστοτε ειδικές περιστάσεις. Προβλέπονται πάντως ρητά δύο καθήκοντα που γίνονται ευρέως δεκτά στη θεωρία, δηλ. το καθήκον εποπτείας των αποφάσεων τόσο του ίδιου του δ.σ. όσο και της γ.σ. και το καθήκον ενημέρωσης των λοιπών μελών του δ.σ. για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, ώστε να είναι σε θέση να ασκούν τον εποπτικό τους ρόλο. Ειδική μνεία γίνεται επίσης της συλλογικής ευθύνης του δ.σ. για την τήρηση των εταιρικών βιβλίων και αρχείων, καθώς και για την κατάρτιση των ετήσιων και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, των σχετικών εκθέσεων διαχείρισης και εταιρικής διακυβέρνησης, όπως απαιτεί το άρθρο 33 της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ και της έκθεσης αποδοχών. Παράβαση του καθήκοντος αυτού επάγεται την αστική αλλά και ποινική ευθύνη του δ.σ.

Επί του άρθρου 97: Με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 97 συστηματοποιούνται οι κύριες εκφάνσεις της υποχρέωσης πίστωσης των μελών του διοικητικού συμβουλίου βάσει του προϊσχύσαντος κ.ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 3604/2007. Με την παρ. 1(β) καθιερώνεται, πέραν της υποχρέωσης της έγκαιρης αποκάλυψης στα λοιπά μέλη του δ.σ. ιδίων συμφερόντων των προσώπων της παρ. 1, η υποχρέωση «επαρκούς» αποκάλυψής τους, ώστε τα λοιπά μέλη του δ.σ. να σχηματίζουν κατά το δυνατόν τεκμηριωμένη άποψη σχετικά. Η επιβαλλόμενη αποκάλυψη σύγκρουσης συμφερόντων δεν αφορά μόνο τη σύγκρουση ιδίων συμφερόντων με αυτά της εταιρείας ή συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων (όπως κατά την παρ. 3β του άρθρου 22α του κ.ν. 2190/1920), αλλά αφορά και τη σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ της εταιρείας και (γενικότερα) των πρόσωπα που ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 99 και με τα οποία το μέλος του δ.σ. σχετίζεται. Έτσι π.χ. το μέλος του δ.σ., ανεξάρτητα από την εφαρμογή του άρθρου 99, θα οφείλει να αποκαλύπτει και συγκρούσεις συμφερόντων της εταιρείας με τα συμφέροντα της συζύγου του ή των τέκνων του ή εταιρείας που ελέγχει, εφόσον λαμβάνει γνώση αυτών. Η παρ. 3 προβλέπει ότι το μέλος του δ.σ. στερείται του δικαιώματος ψήφου επί θεμάτων, στα οποία υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων της εταιρείας με εκείνα του ίδιου ή των προσώπων με τα οποία συνδέεται με σχέση υπαγόμενη στην παρ. 2 του άρθρου 99 (συγγενείς, ελεγχόμενες εταιρείας κλπ.). Μη ουσιώδεις ή απόμακρες συγκρούσεις συμφερόντων δεν δικαιολογούν πάντως αποχή του από την ψηφοφορία. Ρυθμίζεται επίσης το ενδεχόμενο κάποια απόφαση να μην μπορεί να ληφθεί λόγω της υποχρέωσης αποχής περισσότερων μελών του

δ.σ., ώστε τα υπόλοιπα να μην σχηματίζουν απαρτία, οπότε το ζήτημα πρέπει να παραπέμπεται στη γ.σ. μετά από πρωτοβουλία των λοιπών μελών.

Επί του άρθρου 98: Με την παρ. 1 του άρθρου 98 διευρύνθηκε η δυνατότητα να επιτρέπονται πράξεις ανταγωνισμού όχι μόνο με απόφαση της γενικής συνέλευσης, αλλά και με το καταστατικό. Κατά τα λοιπά, το άρθρο αυτό δεν επιφέρει αλλαγές σε σχέση με το άρθρο 23 του κ.ν. 2190/1920.

Επί του άρθρου 99: Το άρθρο αναφέρεται στις συναλλαγές της εταιρείας με συνδεδεμένα πρόσωπα (related party transactions), δηλαδή με πρόσωπα, που μπορούν να ασκήσουν έλεγχο ή αθέμιτη επιρροή σ' αυτήν. Με τις ρυθμίσεις του παρόντος το ελληνικό δίκαιο εναρμονίζεται προς το άρθρο 9γ της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ, όπως αυτό εισήχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ. Οι ρυθμίσεις αφορούν όλες τις ανώνυμες εταιρείες, εισηγμένες και μη (η παραπάνω Οδηγία αφορά μόνο τις εισηγμένες), υπάρχουν όμως ειδικές διατάξεις για τις εισηγμένες. Επισημαίνεται επίσης, πέραν των διατάξεων του νόμου, ότι σε περίπτωση συμβάσεων με αλλοδαπά ν.π., η μεν ελληνική εταιρεία θα πρέπει να συμμορφωθεί με το άρθρο 99, ενώ το επιτρεπτό της σύμβασης για το αλλοδαπό νομικό πρόσωπο θα εξαρτηθεί από το δίκαιο που διέπει το πρόσωπο αυτό. - Η παρ. 1 εισάγει την γενική αρχή της απαγόρευσης τέτοιων συναλλαγών χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 99-101. Πρόκειται για συμβάσεις της εταιρείας με τα πρόσωπα αυτά ή για παροχή ασφαλειών και εγγυήσεων προς τρίτους υπέρ των προσώπων αυτών. Όπως και στην παρ. 1 του ισχύοντος άρθρου 23^α παρ. 1 κ.ν. 2190/1920 διατηρείται και εδώ η επιφύλαξη της ειδικής ρύθμισης των συναλλαγών πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων. Οι παρ. 2 και 3 ορίζουν το πεδίο εφαρμογής του συστήματος ρυθμίσεων των άρθρων 99-101 και τις εξαιρέσεις από αυτό αντιστοίχως. Για τον προσδιορισμό του προσωπικού πεδίου εφαρμογής, η παρ. 2 παραπέμπει στις διατάξεις του λογιστικού δικαίου. Συγκεκριμένα για μεν τις εισηγμένες γίνεται αναφορά στα πρόσωπα που ορίζουν τα Δ.Λ.Π. 24 και 27, ενώ για τις μη εισηγμένες καλύπτονται τα μέλη του δ.σ., τα πρόσωπα που ελέγχουν την εταιρεία, τα στενά μέλη της οικογένειας τούτων, όπως αυτά ορίζονται στο Παράρτημα Α του ν. 4308/2014 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, και τα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από τα πρόσωπα αυτά. Το καταστατικό πάντως μπορεί να διευρύνει τον κύκλο των προσώπων που υπάγονται στη ρύθμιση. Το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων διαλαμβάνει κατ' αρχήν το σύνολο των συναλλακτικών σχέσεων μεταξύ της εταιρείας και των συνδεδεμένων με αυτήν προσώπων. Με τη νέα ρύθμιση δεν υπάρχει πλέον η διάκριση μεταξύ δανειακών και πιστωτικών συμβάσεων, από τη μία μεριά, και «άλλων συμβάσεων», από την άλλη, αλλά όλες οι συμβάσεις υπάγονται σε ενιαίο καθεστώς, όπως επιτάσσει και η Οδηγία. Από το πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων εξαιρούνται (παρ. 3), μεταξύ άλλων, οι γνωστές υπό το προηγούμενο καθεστώς του άρθρου 23^α κ.ν. 2190/1920 «τρέχουσες συναλλαγές» της εταιρείας, οι συμβάσεις που συνήφθησαν από πιστωτικά ιδρύματα βάσει μέτρων που αποσκοπούν στη διαφύλαξη της σταθερότητάς τους, κατόπιν έγκρισης της αρμόδιας αρχής που είναι υπεύθυνη για την προληπτική εποπτεία, οι συμβάσεις της εταιρείας με 100% θυγατρική της ή θυγατρική, στην οποία δεν μετέχει κανένα πρόσωπο συνδεδεμένο σύμφωνα με την παρ. 2, και συμβάσεις της εταιρείας με άμεσα ή έμμεσα ελεγχόμενη από αυτήν εταιρεία, οι οποίες συνάπτονται προς το συμφέρον και προς όφελος της εταιρείας αυτής ή από την

οποία δεν κινδυνεύουν τα συμφέροντα της τελευταίας και τα συμφέροντα των μετόχων μειοψηφίας. Εξαιρούνται επίσης και οι συμβάσεις που αφορούν τις αποδοχές των μελών του δ.σ. της εταιρείας και των διοικητικών στελεχών της, αφού ως προς τα πρόσωπα αυτά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 109 έως 114 για τις αμοιβές. Ειδικά ως προς τα διοικητικά στελέχη θα πρέπει να σημειωθεί ότι επί εισηγμένων εταιρειών οι ρυθμίσεις των άρθρων 110 έως 112 εφαρμόζονται στα στελέχη αυτά, μόνο αν το προβλέπει το καταστατικό. Αν το καταστατικό δεν περιέχει τέτοια πρόβλεψη, τα διοικητικά στελέχη θα πρέπει να υπάγονται κανονικά στο άρθρο 99, με την προϋπόθεση πάντως ότι η υπαγωγή αυτή προβλέπεται από το καταστατικό σύμφωνα με την παρ. 2 περ. γ'. Σύμφωνα με την παρ. 4, το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 99-101 μπορεί να συρρικνωθεί περαιτέρω, δυνάμει καταστατικής πρόβλεψης, υπό την προϋπόθεση ότι ο νόμος προβλέπει ήδη για τις εξαιρούμενες συναλλαγές ειδική ρύθμιση και επαρκή προστασία (δίκαιη μεταχείριση) όλων των μετόχων, των συμφερόντων της εταιρείας καθώς και των συμφερόντων των μετόχων που δεν αποτελούν συνδεδεμένα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των μετόχων μειοψηφίας. Η παρ. 5 εισάγει, τέλος, ένα ποσοτικό κριτήριο διάκρισης των συναλλαγών της εταιρείας με συνδεδεμένα πρόσωπα. Σύμφωνα με αυτό, συναλλαγή της εταιρείας με συνδεδεμένα πρόσωπα, της οποίας η αξία υπερβαίνει σε αποτίμηση το δέκα τοις εκατό (10%) του ενεργητικού της εταιρείας τεκμαίρεται ότι δεν συνιστά συνήθη ως προς το μέγεθος συναλλαγή και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «τρέχουσα», κατά την παρ. 3. Το τεκμήριο είναι μαχητό, επί εισηγμένων όμως η υπέρβαση του 10% αποκλείει το χαρακτηρισμό της συναλλαγής ως τρέχουσας. Για τον υπολογισμό του ανωτέρω ποσοτικού ορίου λαμβάνονται υπόψη στο σύνολό τους (αθροιστικά) οι συναλλαγές που ολοκληρώθηκαν με το συνδεδεμένο μέρος ή άλλο πρόσωπο άμεσα ή έμμεσα ελεγχόμενο από αυτό, κατά το ίδιο οικονομικό έτος (παρ. 5 εδαφ. γ'). Η πρόβλεψη αυτή σκοπεί στην αποτροπή της καταστρατήγησης (μέσω του κατακερματισμού των συναλλαγών ή της διαμεσολάβησης παρένθετων προσώπων) του συστήματος προστασίας των άρθρων 99-101 ως προς τις συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα.

Επί του άρθρου 100: Το συγκεκριμένο άρθρο ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για την έγκυρη χορήγηση άδειας από την εταιρεία προς κατάρτιση συναλλαγών με συνδεδεμένα πρόσωπα. Αυτές συνίστανται (σωρευτικώς): (α) στη χορήγηση άδειας από το αρμόδιο εταιρικό όργανο, (β) στην κατάρτιση έκθεσης αξιολόγησης (fairness opinion) προκειμένου για εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά και (γ) στην τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας. Ως προς το αρμόδιο εταιρικό όργανο, η παρ. 1 προβλέπει ότι η σχετική άδεια χορηγείται κατ' αρχήν από το δ.σ. και έχει διάρκεια ισχύος έξι (6) μήνες ή ένα (1) έτος, επί επαναλαμβανόμενων συμβάσεων με το ίδιο πρόσωπο. Η νέα ρύθμιση διαφοροποιείται από το προϊσχύσαν άρθρο 23α κ.ν. 2190/1920, σύμφωνα με το οποίο η χορήγηση άδειας επαφίετο αποκλειστικά στη γενική συνέλευση. Η διαφοροποίηση αυτή συνάδει με το περιεχόμενο του άρθρου 9γ της Οδηγίας 2007/36/EK, όπως αυτό εισηχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/EE, και οι λόγοι για τους οποίους επελέγη η προσέγγιση αυτή αφορούν στην ανάγκη παροχής ενός αποτελεσματικότερου, ταχύτερου και απλούστερου ελέγχου των σχετικών συναλλαγών. Τούτο επιτυγχάνεται πρώτον, λόγω της ευθύνης των μελών του δ.σ. έναντι της εταιρείας (σε αντίθεση με τους μετόχους, οι οποίοι μόνον κατ' εξαίρεση υπέχουν ευθύνη). δεύτερον, λόγω της απαγόρευσης βάσει του άρθρου 97

συμμετοχής στη ψηφοφορία του μέλους του δ.σ. στο οποίο αφορά (άμεσα ή έμμεσα) η σύμβαση· τρίτον, διότι η διαδικασία λήψεως αποφάσεων στο δ.σ. είναι συντομότερη και απλούστερη σε σχέση με την αντίστοιχη της γενικής συνέλευσης. Αυτό δεν σημαίνει εντούτοις ότι αποκλείεται οποιαδήποτε συμμετοχή της γενικής συνέλευσης στην διαδικασία αδειοδότησης της συναλλαγής της εταιρείας με συνδεδεμένα πρόσωπα. Η παρ. 3 διαφυλάσσει συναφώς τη δυνατότητα να παραπεμφθεί το θέμα στη γ.σ., αν ζητήσει αυτό μειοψηφία του 5% του μετοχικού κεφαλαίου εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης της χορήγησης άδειας από το δ.σ. ή όταν η λήψη απόφασης από το τελευταίο είναι αδύνατη, π.χ. λόγω σύγκρουσης συμφερόντων των περισσότερων μελών του (παρ. 3 του άρθρου 97). Παρέχεται μάλιστα η δυνατότητα καταστατικής πρόβλεψης ότι το δικαίωμα αυτό το έχει μικρότερη μειοψηφία, όχι κατώτερη του 1%. Η παρ. 4 συμπληρώνει με τη σειρά της το περιεχόμενο της παρ. 3 ρυθμίζοντας την περίπτωση κατά την οποία το δ.σ. προέβη στη σύναψη της σύμβασης με συνδεδεμένο πρόσωπο χωρίς να λάβει προηγουμένως την άδεια της γ.σ. για τη συγκεκριμένη συναλλαγή (π.χ. πριν από την παρέλευση της δεκαήμερης προθεσμίας της παρ. 3 ή μετά την παρέλευση της δεκαήμερης προθεσμίας και πριν από τη συνεδρίαση της γ.σ.). Στην περίπτωση αυτή, η χορήγηση της άδειας με μεταγενέστερη απόφαση της γενικής συνέλευσης ματαιώνεται, εάν αντιταχθεί σε αυτήν το 1/20 του εκπροσωπούμενου στη σχετική συνέλευση μετοχικού κεφαλαίου (και εδώ το καταστατικό μπορεί να μειώσει το ποσοστό μέχρι το 1%). Η παρ. 5 αναφέρεται στη διαδικασία χορήγησης της άδειας από τη γενική συνέλευση και εισάγει τον περιορισμό ότι η απόφαση για την χορήγηση άδειας λαμβάνεται άνευ συμμετοχής του ενδιαφερόμενου μετόχου, δηλαδή του μετόχου τον οποίον αφορά η συναλλαγή. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη συνάδει με το άρθρο 9γ παρ. 4 2007/36/EK, όπως αυτό εισηχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ. Τέλος, η παρ. 6 αναφέρεται στο ενδεχόμενο της τροποποίησης της καταρτισθείσας συναλλαγής με το συνδεδεμένο πρόσωπο και καθορίζει συναφώς το αρμόδιο για τη χορήγηση άδειας στην περίπτωση αυτή εταιρικό όργανο.

Επί του άρθρου 101: Η διάταξη του άρθρου 101 αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης (fairness opinion)) με αντικείμενο τον δίκαιο και εύλογο χαρακτήρα της συναλλαγής της εταιρείας με το συνδεδεμένο πρόσωπο και στη δημοσιότητα των συναλλαγών αυτών της εταιρείας. Η νέα ρύθμιση διαφοροποιείται από εκείνη του άρθρου 23^α του ΚΝ 2190/1920, υπό την έννοια ότι: (α) καθιστά (για τις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά) υποχρεωτική την λήψη έκθεσης αξιολόγησης και (β) προβλέπει γενικευμένη δημοσιότητα της απόφασης του δ.σ. ή, κατά περίπτωση, της γενικής συνέλευσης που χορηγεί άδεια για την κατάρτιση μίας τέτοιας συναλλαγής. Η ρύθμιση του άρθρου 101 ακολουθεί στο ζήτημα αυτό τις προβλέψεις των παρ. 2 και 7 του άρθρου 9γ της Οδηγίας 2007/36/EK, όπως αυτό εισηχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ. - Η παρ. 1 αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης που πρέπει να συνοδεύει τη χορήγηση άδειας από το αρμόδιο εταιρικό όργανο και ορίζει τα πρόσωπα που συντάσσουν αυτήν, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην ανεξαρτησία των συντακτών αυτής έναντι της εταιρείας. Η παρ. 2 προβλέπει την υποχρέωση δημοσιοποίησης (ανακοίνωσης) της χορηγούμενης άδειας και η παρ. 3 προσδιορίζει το περιεχόμενο της σχετικής ανακοίνωσης. Η παρ. 4 αναφέρεται στις συμβάσεις της εταιρείας και του μοναδικού της μετόχου. Στις συμβάσεις αυτές δεν εφαρμόζεται η διαδικασία παροχής άδειας, πρέπει όμως να καταχωρούνται στα πρακτικά της γ.σ. ή του δ.σ.,

εκτός αν πρόκειται για τρέχουσες συναλλαγές. Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 5, οι διατάξεις του άρθρου 101 δεν θίγουν τις διατυπώσεις δημοσιοποίησης προνομιακών πληροφοριών, όπως αναφέρονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 596/2014 του Ευρωπαϊκού και του Συμβουλίου. Η παρ. 5 συνάδει με το περιεχόμενο των ρυθμίσεων του άρθρου 9γ παρ. 9 της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ, όπως αυτό εισήχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ.

Επί του άρθρου 102: Η ενότητα των άρθρων 102 έως 108 αφορούν την ευθύνη των μελών του δ.σ. Η παρ. 1 του άρθρου 102 αποσαφηνίζει το μέτρο επιμέλειας των μελών του δ.σ., το οποίο συνδυάζει το αντικειμενικοποιημένο κριτήριο του μέσου συνετού επιχειρηματία, στη δράση του οποίου εντάσσεται και η ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων, με τη σχετικότητα που διέπει τις εκάστοτε συνθήκες, στις οποίες δραστηριοποιείται η εταιρεία και το συγκεκριμένο μέλος του δ.σ. Η ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου εκ μέρους του δ.σ. δεν συνιστά από μόνη της παράβαση του μέτρου επιμέλειας της παρ. 2, παρά μόνον εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παρ. 1, 4 και 5 του παρόντος άρθρου. - Η παρ. 2 αναφέρεται στην κατανομή του βάρους απόδειξης σε σχέση με την τήρηση του μέτρου επιμέλειας της παρ. 1. Με τη συγκεκριμένη ρύθμιση, η απόδειξη σε σχέση με την τήρηση του υποκειμενικού μέτρου επιμέλειας βαρύνει το μέλος του δ.σ. Δεδομένης της διπλής λειτουργίας του κριτηρίου της αμέλειας, η κατανομή του συγκεκριμένου βάρους απόδειξης διευκολύνει επίσης την εταιρεία όσον αφορά την απόδειξη της αντικειμενικής υπόστασης του διαχειριστικού πταίσματος. Η παρ. 3 αναφέρεται στα κριτήρια καταλογισμού της ευθύνης στα επιμέρους μέλη του δ.σ. (πρβλ. ΑΚ 927), με δυνατότητα του δικαστηρίου να επιμερίσει την ευθύνη και την υποχρέωση αποζημίωσης. Η παρ. 4 εξειδικεύει το περιεχόμενο του κανόνα της επιχειρηματικής κρίσης. Το βάρος απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων του κανόνα αυτού, φέρουν τα μέλη του δ.σ. Κρίσιμος για την εκτίμηση της συνδρομής των προϋποθέσεων της παρ. 4 είναι ο χρόνος λήψης της συγκεκριμένης απόφασης, υπό το φως των συνθηκών που συνέτρεχαν τότε. Σημαντική είναι η διευκρίνιση της παρ. 5, κατά την οποία οι κανόνες για την ευθύνη των μελών του δ.σ. εφαρμόζονται και στα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση εξουσιών του δ.σ. καθώς και στα πρόσωπα εκείνα, των οποίων η πράξη διορισμού ως μελών του δ.σ. είναι ελαττωματική. Η παρ. 6 ορίζει την (τριετή) παραγραφή των εταιρικών αξιώσεων και το χρόνο έναρξής της. Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο υπεύθυνος είναι μέλος του δ.σ., σε κάθε περίπτωση όμως επέρχεται μετά από δεκαετία. Τέλος, η παρ. 7 ορίζει τα της παραίτησης και του συμβιβασμού της εταιρείας με το υπεύθυνο μέλος του δ.σ.

Επί του άρθρου 103: Με τις διατάξεις των άρθρων 103 επ. αναμορφώνεται η διαδικασία για την άσκηση της εταιρικής αγωγής. Σύμφωνα με το άρθρο 103, η άσκηση της εταιρικής αγωγής εμπίπτει καταρχήν στη διαχειριστική αρμοδιότητα του δ.σ., το οποίο οφείλει να την ασκεί κατά τρόπο που συνάδει προς το εταιρικό συμφέρον. Επομένως, τυχόν μη ενάσκηση των εταιρικών αξιώσεων θα πρέπει να δικαιολογείται από το εταιρικό συμφέρον. Η διάταξη παρέχει στο δ.σ. την ευχέρεια να σταθμίσει το εταιρικό συμφέρον με βάση τα δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης και να αποφασίσει ενδεχομένως είτε την καθυστέρηση της άσκησης ή και την παράλειψη της άσκησης των εταιρικών αξιώσεων, εφόσον τούτο προκρίνεται από το εταιρικό συμφέρον στη δεδομένη περίπτωση. Πράγματι, το εταιρικό συμφέρον ενδέχεται υπό τις συνθήκες της

συγκεκριμένης περίπτωσης να αντιτίθεται προφανώς στην άσκηση των αξιώσεων, αν η σύγκριση ωφέλειας και ζημίας είναι αρνητική, π.χ. όταν υπάρχει κίνδυνος έντονης αρνητικής δημοσιότητας σε βάρος της εταιρείας, ή ανάλωσης των προσπαθειών και των πόρων της σε μακροχρόνιο και αμφίβολης έκβασης δικαστικό αγώνα, ιδίως ενόψει της αφερεγγυότητας της αντίδικης πλευράς κλπ. Σε κάθε περίπτωση, το δ.σ. αποφασίζει τι ακριβώς θα πράξει με δικό του κίνδυνο, θα οφείλει δε να είναι σε θέση να εξηγήσει για ποιο λόγο δεν έχει προχωρήσει στην άσκηση των αξιώσεων. Η στάθμιση του εταιρικού συμφέροντος και εντεύθεν η νομιμότητα της άσκησης ή μη των αξιώσεων της εταιρείας κρίνεται με βάση τα δεδομένα που ίσχυαν κατά το χρόνο λήψης της απόφασης για την άσκηση (ή και τη μη άσκηση) της εταιρικής αγωγής.

Επί του άρθρου 104: Οι διατάξεις του άρθρου 104 αναφέρονται στη διαδικασία άσκησης της εταιρικής αγωγής κατόπιν αιτήματος των μετόχων μειοψηφίας που εκπροσωπούν το ένα εικοστό $1/20$ του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το ποσοστό αυτό δύναται να μειωθεί με καταστατική πρόβλεψη (παρ. 1). Το σχετικό δικαίωμα ενεργοποιείται, κατά την παρ. 1, εφόσον το δ.σ. δεν έχει ήδη προβεί αυτοβούλως στην άσκηση των σχετικών αξιώσεων κατά το άρθρο 103. Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το ανωτέρω ποσοστό μειοψηφίας δικαιούνται στην περίπτωση αυτή να υποβάλουν εγγράφως προς το δ.σ. (ή τον εκκαθαριστή) αίτηση με αντικείμενο την άσκηση των αξιώσεων της εταιρείας (παρ. 1). Σύμφωνα με την παρ. 2, οι μέτοχοι μειοψηφίας πρέπει να αναφέρουν στην αίτηση τους τις πληροφορίες που κατέχουν ως προς τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν, κατά την κρίση τους, την ευθύνη των μελών του δ.σ. και τη ζημία της εταιρείας. Στην αίτησή τους οι μέτοχοι θέτουν εύλογη προθεσμία εντός της οποίας το δ.σ. θα πρέπει να αξιολογήσει το περιεχόμενο της αίτησης και να αποφασίσει εάν η εταιρεία θα ασκήσει αγωγή για τις αξιώσεις που περιγράφει η αίτηση των μετόχων. Η ανωτέρω προθεσμία δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) μηνός από τότε που η αίτηση υποβλήθηκε στο δ.σ. Σύμφωνα με την παρ. 3, το δ.σ. αποφασίζει επί του αιτήματος των μετόχων αφού λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις και εξηγήσεις των μελών εκείνων του δ.σ., που κατονομάζονται στην αίτηση των μετόχων. Αυτό σημαίνει ότι η αίτηση της μειοψηφίας πρέπει να γνωστοποιηθεί στα μέλη του δ.σ., στο οποίο αποδίδεται ευθύνη. Τα μέλη του δ.σ. που κατονομάζονται στην αίτηση δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στη συνεδρίαση του δ.σ. για τη λήψη απόφασης επί του αιτήματος των μετόχων. Εάν η αδυναμία ψήφου αφορά τόσα μέλη, ώστε τα υπόλοιπα να μη σχηματίζουν απαρτία, το δ.σ., θεωρείται ότι δεν λαμβάνει απόφαση και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 105. Η παρ. 4 πάντως ορίζει ότι αν η αίτηση των μετόχων προέρχεται από την πλειοψηφία τούτων, το δ.σ. υποχρεούνται να προβεί αμελλητί στην άσκηση της αγωγής, χωρίς υποχρέωση γνωστοποίησης της αίτησης στα μέλη που θεωρούνται υπεύθυνα.

Επί του άρθρου 105: Το παρόν άρθρο συμπληρώνει τη ρύθμιση του άρθρου 104 και καλύπτει τις περιπτώσεις που (α) το δ.σ. απορρίψει εν όλω ή εν μέρει την αίτηση της μειοψηφίας, ή (β) παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 2 εδαφ. β' του άρθρου 104, ή (γ) παρέλθουν άπρακτοι τέσσερις (4) μήνες από την απόφαση του δ.σ. που αποφάσισε την άσκηση της αγωγής, ή (δ) το δ.σ. δεν λαμβάνει απόφαση επί της αιτήσεως της μειοψηφίας, ή (ε) η εταιρεία δεν ασκεί

αμελλητί την αγωγή στην περίπτωση του άρθρου 104 παρ. 4. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η πλειοψηφία των μετόχων που υπέβαλαν το αίτημα του προηγούμενου άρθρου δικαιούται εντός δύο (2) μηνών από την κατά την παρ. 3 εδαφ. γ' του άρθρου 104 κοινοποίηση της απόφασης του δ.σ., ή από την άπρακτη παρέλευση των ανωτέρω προθεσμιών να υποβάλλει αίτημα ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας με αντικείμενο το διορισμό ειδικού εκπροσώπου για την άσκηση αγωγής κατά των μελών του δ.σ., σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αίτηση της μειοψηφίας του άρθρου 104. Σύμφωνα με την παρ. 2, η αίτηση των μετόχων της προηγούμενης παραγράφου εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας και κοινοποιείται προς την εταιρεία και το μέλος ή τα μέλη του δ.σ. που κατονομάζονται στην αίτηση. Παρεμβάσεις (πρόσθετες και κύριες) ενώπιον του δικαστηρίου ασκούνται και με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, ώστε να διευκολυνθεί η δυνατότητα των μελών του δ.σ. ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου με έννομο συμφέρον (περιλαμβανομένης βεβαίως της ίδιας της εταιρείας) να εκθέσει τις απόψεις του, ιδίως όσον αφορά το εταιρικό συμφέρον στην άσκηση ή μη της εταιρικής αγωγής. Το δικαστήριο κάνει δεκτή την αίτηση των μετόχων και ορίζει ειδικό εκπρόσωπο, εφόσον δεν συντρέχει προφανώς υπέρτερο συμφέρον της εταιρείας που να δικαιολογεί τη μη διεξαγωγή δικαστικού αγώνα σε βάρος των μελών του δ.σ. Η απόφαση του δικαστηρίου αναφέρει την ιστορική βάση που θα διερευνήσει ο ειδικός εκπρόσωπος, ώστε να ασκήσει την αγωγή κατά των προσώπων του άρθρου 102. Σύμφωνα με την παρ. 3, ως ειδικός εκπρόσωπος μπορεί να ορισθεί ένας εκ των μετόχων που υποβάλλουν την αίτηση του παρόντος άρθρου ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου ή και τρίτο πρόσωπο. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται ως προς την επιλογή του ειδικού εκπροσώπου από τις προτάσεις των αιτούντων. Η απόφαση του δικαστηρίου μπορεί να ορίζει και αναπληρωτή ειδικό εκπρόσωπο. Όσον αφορά τα καθήκοντα του ειδικού εκπροσώπου, η παρ. 4 προβλέπει ότι ειδική και μόνη εξουσία του είναι η άσκηση της αγωγής κατά των προσώπων του άρθρου 102 και τη διεξαγωγή της σχετικής δίκης μέχρι την αμετάκλητη περάτωσή της. Καθ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα ο ειδικός εκπρόσωπος εκπροσωπεί κατ' αποκλειστικότητα την εταιρεία για τις ανάγκες της σχετικής δίκης και υποχρεούται να δρα με επιμέλεια και ταχύτητα. Ο ειδικός εκπρόσωπος έχει εξουσία πρόσβασης σε έγγραφα και πληροφορίες, η γνώση των οποίων είναι κατά εύλογη κρίση απαραίτητη για την άσκηση της αγωγής και την διεξαγωγή της σχετικής δίκης. Σύμφωνα με την παρ. 5, ο ειδικός εκπρόσωπος δεσμεύεται από τη δικαστική απόφαση περί ορισμού του όσον αφορά την ιστορική βάση που θα διερευνήσει για την άσκηση της αγωγής κατά των προσώπων του άρθρου 102, όπως αυτή περιέχεται στην αίτηση των μετόχων και συμπληρώθηκε κατά τη συζήτηση της σχετικής αίτησης ενώπιον του δικαστηρίου. Η δέσμευση αυτή δεν περιορίζει, ωστόσο, την ευχέρεια του ειδικού εκπροσώπου να διαμορφώσει τους νομικούς ισχυρισμούς, την υπαιτιότητα και την αιτιώδη συνάφεια, και να προσδιορίσει αντίστοιχα το περιεχόμενο των εταιρικών αξιώσεων. Σύμφωνα με την παρ. 6, εφόσον πριν ασκήσει την αγωγή, ο ειδικός εκπρόσωπος καταλήξει στο συμπέρασμα ότι για οποιοδήποτε λόγο δεν υπάρχει ευθύνη των μελών του δ.σ. προς αποζημίωση, γνωστοποιεί τούτο στο δ.σ., που έχει την υποχρέωση να πληροφορήσει σχετικά τους μετόχους που ζήτησαν την άσκηση της αγωγής. Οι μέτοχοι αυτοί έχουν δικαίωμα να επανέλθουν με νεότερη αίτηση, χωρίς ωστόσο το γεγονός αυτό να αναστέλλει

την παραγραφή των σχετικών αξιώσεων της εταιρείας. Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 7, σε περίπτωση κατ' ουσίαν απόρριψης της αγωγής σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό, το δ.σ. μετά από εισήγηση του ειδικού εκπροσώπου, μπορεί να παραιτηθεί των ενδίκων μέσων.

Επί του άρθρου 106: Το άρθρο 106 περιέχει ειδικές ρυθμίσεις σε σχέση με την αναστολή της παραγραφής, την έγερση της αγωγής κατά τα άρθρα 102 και 104 και τη δικαστική δαπάνη.

Επί του άρθρου 107: Το άρθρο 107 επιβεβαιώνει ότι η ευθύνη του δ.σ. σύμφωνα με τα άρθρα 102-106 είναι «έμμεση» και εσωτερική και δεν αφορά τους τρίτους, που έχουν υποστεί «άμεση» ζημία. Όπως και υπό το κράτος του κ.ν. 2190/1920, στο ζήτημα αυτό θα εφαρμόζονται οι κοινές διατάξεις (ιδίως ΑΚ 914 επ.) και οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 98 ΠτΚ.

Επί του άρθρου 108: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 35 κ.ν. 2190/1920, που αφορά την απαλλαγή του δ.σ. με απόφαση της γενικής συνέλευσης μετά την ψήφιση του ισολογισμού. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη, η γενική συνέλευση δεν «απαλλάσσει» το δ.σ. «από πάσης ευθύνης» (κάτι που είχε δημιουργήσει δυσεπίλυτα νομικά προβλήματα, ιδίως ως προς τη θέση της «απαλλαγής» αυτής στο σύστημα της ευθύνης του δ.σ.), αλλά εγκρίνει τη «συνολική διαχείριση», τη διακυβέρνηση δηλ. της εταιρείας γενικά, όχι δε και επιμέρους πράξεις ή παραλείψεις που έχουν τυχόν βλάβει την εταιρεία. Συνεπώς η ευθύνη του δ.σ. παραμένει ακέραιη, κρινόμενη με βάση τις οικείες διατάξεις, ορίζεται όμως ότι η τυχόν έγκριση της συνολικής διαχείρισης θα συνεκτιμηθεί, εφόσον δόθηκε, όταν κρίνεται δικαστικά το θέμα της ευθύνης.

Επί του άρθρου 109: Με τα άρθρα 109 επ. αναμορφώνεται το καθεστώς αμοιβών του δ.σ. Η παρ. 1 του άρθρου 109 ορίζει το γενικό πλαίσιο χορήγησης αμοιβών ή άλλων παροχών στα μέλη του δ.σ. Η παρ. 2 ορίζει τις προϋποθέσεις για την χορήγηση αμοιβής στα μέλη του δ.σ., συνιστάμενης σε συμμετοχή στα κέρδη της χρήσης. Η παρ. 3 αναφέρεται σε αμοιβές σε μέλη του δ.σ. για υπηρεσίες προς την εταιρεία βάσει ειδικής σχέσεως. Τέτοιου είδους αμοιβές καταβάλλονται υπό τους όρους του άρθρου 99. Οι διατάξεις των άρθρων 109 επ. (όπως άλλωστε και εκείνες του άρθρου 99) δεν ισχύουν προκειμένου περί αποζημιώσεων και δαπανών που καταβάλλονται δυνάμει κατά νόμο εγκεκριμένης, όπου απαιτείται, έννομης σχέσης (π.χ. δαπάνες στο πλαίσιο εργασίας ή εντολής) ή/και προβλέπονται εκ του νόμου (π.χ. ΑΚ 723), όπως άλλωστε ισχύει και σήμερα, κατά πάγια θέση της νομολογίας. Η παρ. 4 ρυθμίζει το ζήτημα της προκαταβολής αμοιβών στα μέλη του δ.σ. Τέλος, η παρ. 5 ρυθμίζει τη διαδικασία του δικαστικού ελέγχου του υπέρογκου της αμοιβής ή παροχής που καταβλήθηκε ή αποφασίσθηκε να καταβληθεί σε συγκεκριμένο μέλος του δ.σ.

Επί του άρθρου 110: Με το παρόν άρθρο εναρμονίζεται το εθνικό δίκαιο με το άρθρο 9^α της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ, όπως αυτό εισήχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ, και την εκεί προβλεπόμενη αρχή ότι για την καταβολή των αμοιβών πρέπει να αποφασίσουν οι μέτοχοι («say on pay»). Η διάταξη ισχύει για τις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, αλλά μπορεί με καταστατική πρόβλεψη να ισχύσει - όπως και οι διατάξεις των άρθρων 110 και

111 - και για εταιρείες χωρίς μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά. Οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν αφενός μεν την ύπαρξη πολιτικής αποδοχών, αφετέρου δε τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης αποδοχών. - Η παρ. 1 του άρθρου 110 προβλέπει την υποχρέωση θέσπισης πολιτικής αποδοχών για τα μέλη του δ.σ. και - δυνάμει καταστατικής πρόβλεψης - για τα διοικητικά στελέχη. Τα τελευταία ορίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 παρ. 9. Σύμφωνα με την παρ. 2, η ανωτέρω πολιτική αποδοχών υποβάλλεται στην έγκριση της γενικής συνέλευσης. Η ψήφος των μετόχων είναι δεσμευτική και όχι συμβουλευτική. Η διάρκεια ισχύος της εγκεκριμένης πολιτικής αποδοχών δεν δύναται να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη από την έγκρισή της από τη γ.σ. Οι εταιρείες υποχρεούνται να υποβάλλουν την πολιτική αποδοχών προς έγκριση στη γ.σ. κάθε φορά που σημειώνεται ουσιώδης μεταβολή των συνθηκών υπό τις οποίες καταρτίσθηκε η εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών και σε κάθε περίπτωση ανά τέσσερα (4) έτη από της εγκρίσεως αυτής κατ' ελάχιστο. Σύμφωνα με την παρ. 3, σε περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει πολιτική αποδοχών, η εταιρεία συνεχίζει να καταβάλλει τις αμοιβές των μελών του δ.σ. και (τυχόν) των διοικητικών στελεχών της, όπως αυτές είχαν κατά την προηγούμενη εταιρική χρήση. Με τη συγκεκριμένη διάταξη σκοπείται η διευθέτηση του ζητήματος της αμοιβής των μελών του δ.σ. στο μεταβατικό διάστημα μέχρι την προσαρμογή της εταιρείας στις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου. Αυτό δεν συνεπάγεται ότι το δ.σ. της εταιρείας δύναται να παρατείνει επ' αόριστο το χρόνο της υποβολής της (πρώτης) πολιτικής αμοιβών στην κρίση της γ.σ. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει συμφωνία για τις αποδοχές των μελών του δ.σ. για την προηγούμενη εταιρική χρήση, η παρ. 3 προβλέπει σχετικά ότι η εταιρεία καταβάλλει έως την επόμενη γ.σ. αμοιβές σύμφωνα με τις μέχρι τότε ισχύουσες πρακτικές της. Η παρ. 4 ρυθμίζει την περίπτωση, κατά την οποία η εταιρεία διαθέτει εγκεκριμένη από τη γ.σ. πολιτική αποδοχών και η γ.σ. δεν εγκρίνει την προτεινόμενη νέα πολιτική αποδοχών. Στην περίπτωση αυτή, η εταιρεία μπορεί να συνεχίσει να καταβάλλει τις αμοιβές στα μέλη του δ.σ. σύμφωνα με την πρότερη και εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών και να υποβάλλει αναθεωρημένη πολιτική αποδοχών προς έγκριση από την επόμενη γ.σ. Η παρ. 5 αναφέρεται στη δημοσιότητα της πολιτικής αποδοχών. Τέλος, η παρ. 6 αναφέρεται στη δυνατότητα προσωρινής παρέκκλισης από την εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών. Αυτή είναι δυνατή υπό την προϋπόθεση ότι: (α) η πολιτική αποδοχών ορίζει τις διαδικαστικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί παρέκκλιση από το περιεχόμενό της, (β) η πολιτική αποδοχών ορίζει τα στοιχεία της, ως προς τα οποία μπορεί να εφαρμοστεί η παρέκκλιση και (γ) η παρέκκλιση αυτή είναι αναγκαία για τη μακροπρόθεσμη εξυπηρέτηση των συμφερόντων της εταιρείας στο σύνολό της, ή για την διασφάλιση της βιωσιμότητάς της. Εφόσον δεν υπάρχει πρόβλεψη στην πολιτική αποδοχών για παρέκκλιση από την εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών, αυτή επιτρέπεται υπό τους όρους της παρ. 5 του άρθρου 109.

Επί του άρθρου 111: Η συγκεκριμένη ρύθμιση εναρμονίζει το εθνικό δίκαιο με το άρθρο 9α της Οδηγίας 2007/36/EK, όπως αυτό εισήχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ, όσον αφορά το περιεχόμενο της πολιτικής αποδοχών. Η παρ. 1 ρυθμίζει το ελάχιστο περιεχόμενο της πολιτικής αποδοχών. Η πολιτική αποδοχών δύναται, σε κάθε περίπτωση, να εμπλουτισθεί ώστε να αποδίδει πιστά τις δυνατότητες αμοιβής των μελών του δ.σ. ή, κατά περίπτωση, των διοικητικών στελεχών. Σύμφωνα με την παρ.2, σε περίπτωση αναθεώρησης της

πολιτικής αποδοχών, η σχετική έκθεση του δ.σ. πρέπει να περιγράφει και επεξηγεί όλες τις μεταβολές στην πολιτική αποδοχών. Στην απόφαση της γ.σ. πρέπει να περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη οι ψήφοι και οι απόψεις των μετόχων επί της πολιτικής και των εκθέσεων, από την τελευταία ψηφοφορία σχετικά με την πολιτική αποδοχών κατά τη γ.σ. των μετόχων και εντεύθεν.

Επί του άρθρου 112: Με τη συγκεκριμένη διάταξη εναρμονίζεται το εθνικό δίκαιο με το άρθρο 9β της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ, όπως αυτό εισήχθη δυνάμει της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ, σε σχέση με την έκθεση αποδοχών. Η τελευταία σκοπεί στην ενημέρωση των μετόχων όσον αφορά την υλοποίηση της πολιτικής αποδοχών ανά εταιρική χρήση. Για το λόγο αυτό, η έκθεση αποδοχών του τελευταίου οικονομικού έτους υποβάλλεται προς συζήτηση στην τακτική γ.σ., ως αντικείμενο της ημερήσιας διάταξης (παρ. 3). Η παρ. 1 ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης κατάρτισης έκθεσης αποδοχών και η παρ. 2 εξειδικεύει το περιεχόμενο της έκθεσης αυτής. Η παρ. 3 αναφέρεται στην ψήφο των μετόχων στη γ.σ. με αντικείμενο την έκθεση αποδοχών, την οποία ορίζει – κατά την Οδηγία – ως συμβουλευτικού χαρακτήρα. Το δ.σ. οφείλει να επεξηγήσει στην επόμενη έκθεση αποδοχών, το πώς η ανωτέρω ψηφοδοσία κατά την τακτική γ.σ. ελήφθη υπόψη από αυτό. Η παρ. 4 αναφέρεται στη δημοσιότητα της έκθεσης αποδοχών. Τέλος, η παρ. 5 προβλέπει ότι οι εταιρείες θα πρέπει να λαμβάνουν μέριμνα για την τήρηση των διατάξεων περί των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 9 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν την οικογενειακή κατάσταση επιμέρους διοικητικών στελεχών ή μελών του δ.σ. της εταιρείας. Τέλος, η παρ. 6 προβλέπει συλλογική ευθύνη των μελών του δ.σ. για παράβαση των υποχρεώσεων που σχετίζονται με την έκθεση αποδοχών.

Επί του άρθρου 113: Με το άρθρο αυτό επαναλαμβάνεται η ρύθμιση των παρ. 13 και 14 του άρθρου 13 κ.ν. 2190/1920 για τη διάθεση μετοχών στα μέλη του δ.σ. και το προσωπικό της εταιρείας. Το άρθρο περιέχει ειδική αναφορά στην περίπτωση που υπάρχει εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών στην εταιρεία: σύμφωνα με την παρ. 5, δεν υπάρχει ανάγκη για την έγκριση του προγράμματος διάθεσης των μετοχών με απόφαση της γ.σ., όταν το ίδιο πρόγραμμα έχει ήδη εγκριθεί στην απόφαση της γ.σ. που ενέκρινε την πολιτική αποδοχών.

Επί του άρθρου 114: Για λόγους κωδικοποίησης του δικαίου ενσωματώνεται στον νόμο περί ανωνύμων εταιρειών η ρύθμιση του προεδρικού διατάγματος 30/1988, το οποίο καταργείται. Το π.δ. 30/1988 περιέχει ρυθμίσεις για τη δωρεάν διάθεση μετοχών στους εργαζομένους (stock awards) και τη χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (stock options). Η δεύτερη αυτή ρύθμιση είχε καταργηθεί σιωπηρά με την εισαγωγή του θεσμού των δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών στον κ.ν. 2190/1920 (άρθρο 13), όμως η δυνατότητα δωρεάν διάθεσης εξακολουθούσε μέχρι σήμερα να διέπεται από το π.δ. 30/1988. Το νέο άρθρο δεν ρυθμίζει την περίπτωση διάθεσης μετοχών όχι δωρεάν, αλλά σε τιμή χαμηλότερη της ονομαστικής. Όμως αυτό θα οδηγούσε σε αρκετά περίπλοκες ρυθμίσεις, αφού οι μετοχές αυτές θα πρέπει να εκδοθούν με συνδυασμό πραγματικής και λογιστικής αύξησης κεφαλαίου, η δε

ονομαστική αξία εν μέρει θα προέρχεται από το ποσό που καταβάλει ο εργαζόμενος και εν μέρει από αποθεματικά που κεφαλαιοποιούνται. Όμως τέτοια ρύθμιση δεν υπάρχει ούτε στο π.δ. 30/1988 και άλλωστε δεν υπάρχει πραγματική σχετική ανάγκη. Αν μια εταιρεία επιθυμεί π.χ. να δώσει σε έναν εργαζόμενο 100 μετοχές ονομαστικής αξίας 1 Ευρώ προς 0,50 Ευρώ ανά μετοχή, μπορεί να του δώσει 50 δωρεάν και 50 προς 1 Ευρώ. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την περίπτωση που η εταιρεία έχει εγκρίνει ήδη την πολιτική αποδοχών που προβλέπει την δωρεάν διάθεση μετοχών: σύμφωνα με την παρ. 4 δεν υπάρχει ανάγκη για την έγκριση του προγράμματος διάθεσης των μετοχών με απόφαση της γ.σ., όταν το ίδιο πρόγραμμα έχει ήδη εγκριθεί στην απόφαση της γ.σ. που ενέκρινε την πολιτική αποδοχών.

Επί του άρθρου 115: Η αναμόρφωση του νόμου για τις α.ε. είναι ευκαιρία για πρόβλεψη μονομελούς διοικητικού οργάνου για τις μικρές και πολύ μικρές εταιρείες, αντί του κανονικού (τουλάχιστον τριμελούς) δ.σ. Το μονομελές αυτό όργανο καλείται «σύμβουλος-διαχειριστής», ώστε να διακρίνεται από το διαχειριστή άλλων εταιρειών. Η δυνατότητα αυτή ελπίζεται να μειώσει το κόστος λειτουργίας των μη εισηγμένων ανωνύμων εταιρειών, που επιθυμούν να ενταχθούν στο σύστημα αυτό, αν από τη φύση τους δεν έχουν μέγεθος που να δικαιολογεί την απασχόληση σε διοικητική θέση περισσότερων ατόμων. Άλλωστε η πείρα έχει δείξει ότι σε πολλές μικρές α.ε. η διοίκηση ασκείται ουσιαστικά από ένα άτομο, ενώ τα λοιπά μέλη διαδραματίζουν απλό διακοσμητικό ρόλο. Επιπλέον η δυνατότητα εκλογής «συμβούλου-διαχειριστή» απλουστεύει τις ρυθμίσεις στις οποίες υπόκειται η εταιρεία. Στις προτεινόμενες διατάξεις ορίζεται ποιες διατάξεις εφαρμόζονται στο σύμβουλο-διαχειριστή και ποιες (εκείνες που αφορούν τη συλλογική δράση του δ.σ.) που δεν εφαρμόζονται. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και μετά την εισαγωγή του μονομελούς αυτού οργάνου, διμελές δ.σ. δεν είναι επιτρεπτό.

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ: Γενική συνέλευση

Επί του άρθρου 116: Το άρθρο αναπαράγει το άρθρο 33 κ.ν. 2190/1920 για τη γ.σ. ως «ανώτατο όργανο» της εταιρείας. Ο χαρακτήρας αυτός οφείλεται αφενός μεν στο ότι οι σημαντικότερες αποφάσεις λαμβάνονται από τη γ.σ. και αφετέρου στο ότι η γ.σ. εκλέγει το διοικητικό όργανο (δ.σ.) και τους ελεγκτές.

Επί του άρθρου 117: Στην παρ. 1 του άρθρου αυτού παρατίθενται οι αποκλειστικές αρμοδιότητες της γ.σ., ενώ στην παρ. 2 παρατίθενται οι εξαιρέσεις στην παρ. 1. Στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης έχει προστεθεί η έγκριση της συνολικής διαχείρισης κατά το άρθρο 106 και η απαλλαγή των ελεγκτών, καθώς και η έγκριση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Η τελευταία περίπτωση αφορά προφανώς μόνο την εταιρεία του ομίλου που συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και όχι της θυγατρικής ή εγγονής αυτής, ενώ η έγκριση αφορά ως επί το πλείστον την ορθή εφαρμογή των διατάξεων περί ενοποίησης. Θα πρέπει να προσεχθεί ότι υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις όπου σε κάποιο ζήτημα ο νόμος απονέμει (υπό διαφορετικές όμως κάθε φορά προϋποθέσεις) αρμοδιότητα τόσο στη γ.σ. όσο και στο δ.σ., όπως π.χ. συμβαίνει με την έγκριση συμβάσεων της εταιρείας με συγγενή πρόσωπα κατά το άρθρο 99. Περιπτώσεις όπου ο νόμος αναθέτει

στο δ.σ. την τροποποίηση του καταστατικού ή την αύξηση ή την αναπροσαρμογή του κεφαλαίου είναι π.χ. εκείνες των άρθρων 24, 108 παρ. 3, 28 παρ. 2, 58 παρ. 2. Σημειωτέον επίσης ότι ο νόμος δεν ρυθμίζει ο ίδιος ζητήματα που έχουν τύχει νομολογιακής επεξεργασίας, όπως είναι οι λεγόμενες «αρρύθμιστες» αρμοδιότητες της γ.σ., όπου δηλ. σε ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα, έστω και αν αφορούν τη διαχείριση, η γ.σ. πρέπει να έχει λόγο. Προτιμήθηκε το ζήτημα αυτό να επαφθεί στη νομολογιακή διάπλαση του ζητήματος, όπως μέχρι σήμερα. Τέλος γίνεται μνεία της δυνατότητας του δ.σ. αφενός μεν να διανέμει προσωρινά μερίσματα σύμφωνα με το άρθρο 157, όσο και να προβαίνει αυτό σε διανομή κερδών και προαιρετικών αποθεματικών με τους όρους της παραγράφου 3 του άρθρου 157.

Επί του άρθρου 118: Το άρθρο αυτό παρουσιάζει προγραμματικά τους τρόπους με τους οποίους οι μέτοχοι λαμβάνουν αποφάσεις. Εκτός από την απόφαση σε συνεδρίαση της γ.σ. και το πρακτικό «διά περιφοράς», εισάγεται τρίτη δυνατότητα λήψης αποφάσεων από τη γενική συνέλευση, δηλ. η διαδικασία γ.σ. χωρίς συνεδρίαση.

Επί του άρθρου 119: Ορίζονται τα είδη γ.σ. (τακτική, έκτακτη, καταστατική γ.σ.). Ουσία της τακτικής γ.σ. είναι η έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων και των ενοποιημένων για την εταιρεία που τις συντάσσει. Συχνά εκλέγεται στην τακτική γ.σ. δ.σ., η απόφαση αυτή όμως μπορεί να λαμβάνεται και σε έκτακτη γ.σ. Στην παρ. 4 οι λέξεις «όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ» (βλ. άρθρο 47 κ.ν. 2190/1920) δεν επαναλήφθηκαν, ώστε η διάταξη να μπορεί να εφαρμοσθεί ανάλογα με τα ισχύοντα σε κάθε λογιστικό σύστημα που ακολουθεί η εταιρεία. Τέλος στην παρ. 5 δίδεται η δυνατότητα σε εταιρείες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί σε πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ) να μπορούν, με σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό τους, να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου, οι οποίες αφορούν τη σύγκληση, συνεδρίαση, συμμετοχή των μετόχων, λήψη αποφάσεων, καθώς και την άσκηση άλλων μετοχικών δικαιωμάτων σε γενικές συνελεύσεις εταιρειών με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά. Με τον τρόπο αυτό καθίσταται επιτρεπτή η προαιρετική επέκταση της εφαρμογής της οδηγίας 2007/36/ΕΚ της 11^{ης} Ιουλίου 2007 σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών, όπως ισχύει σήμερα και έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί, και σε εταιρείες, οι μετοχές των οποίων διαπραγματεύονται σε ΠΜΔ. Η επέκταση αυτή δύναται να γίνεται με επιλογή της εταιρείας αλλά και με κανονιστική πρόβλεψη του διαχειριστή του ΠΜΔ ο οποίος μπορεί να απαιτήσει την καταστατική αυτή πρόβλεψη ως προϋπόθεση διαπραγμάτευσης, ανάλογα με τη φύση και τις συνθήκες λειτουργίας του κάθε ΠΜΔ.

Επί του άρθρου 120: Το άρθρο ορίζει τον τόπο όπου λαμβάνει χώρα η γ.σ. Με τη ρύθμιση της § 3 εισάγεται για μη εισηγμένες εταιρείες η δυνατότητα εξ ολοκλήρου διεξαγωγής της συνέλευσης με ηλεκτρονικά μέσα (virtual meeting) και όχι σε ορισμένο τόπο. Στην τελευταία περίπτωση οι μέτοχοι θα συμμετέχουν αποκλειστικά με ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα σε πραγματικό χρόνο στη γ.σ. κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 125.

Επί του άρθρου 121: Το άρθρο 121 ορίζει τα πρόσωπα που μπορούν να συγκαλέσουν γ.σ. Εκτός από το δ.σ., τη σύγκληση μπορούν εφεξής να διενεργούν και ο σύνδικος ή άλλα πρόσωπα που διαχειρίζονται διαδικασίες του Πτωχευτικού Κώδικα. Την πρωτοβουλία της σύγκλησης μπορεί να έχει και μειοψηφία μετόχων ή ο τακτικός ελεγκτής της εταιρείας. Παραπέρα το άρθρο αυτό ορίζει το περιεχόμενο της πρόσκλησης, ανάλογα με το αν η εταιρεία είναι εισηγμένη ή όχι, ορίζεται όμως ότι πρόσκληση δεν απαιτείται σε περίπτωση «καθολικής» γ.σ.

Επί του άρθρου 122: Το άρθρο αυτό αφορά τη δημοσίευση της πρόσκλησης της γ.σ. Το άρθρο αυτό αφορά την πρόσκληση της γ.σ. Ορίζονται η προθεσμία (20ήμερη, παρ. 1) και ο τρόπος δημοσιότητας (διά του Γ.Ε.ΜΗ., παρ. 2 και 3), ανάλογα με το αν πρόκειται για εταιρείες εισηγμένες ή μη και υπό την επιφύλαξη ειδικότερης διάταξης. Με την παρ. 4 εισάγεται δικαίωμα κάθε μετόχου σε εταιρείες με μετοχές μη εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά να ζητεί από την εταιρεία ατομική πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) για επικείμενες γενικές συνελεύσεις και μάλιστα να τη λαμβάνει τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης. Για να ενεργοποιηθεί το δικαίωμα δεν απαιτείται καταστατική πρόβλεψη. Όμως η ατομική ειδοποίηση πρέπει να διακρίνεται από την κανονική νόμιμη (ή καταστατική) πρόσκληση της γ.σ. Όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 132 παρ. 5, παράλειψη αποστολής της ατομικής ειδοποίησης δεν αποτελεί ελάττωμα των αποφάσεων της γ.σ., και συνεπώς ο μέτοχος θα έχει μόνο ενδεχόμενη αποζημιωτική αξίωση. – Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι καταργείται, ως άνευ νόηματος, η υποχρέωση υποβολής της πρόσκλησης της γ.σ. στη Διοίκηση (άρθρο 26α § 1 κ.ν. 2190/1920), αφού οι μεν μέτοχοι έχουν τη σχετική πληροφόρηση, η δε Διοίκηση δεν έχει δυνατότητα παράστασης στη γ.σ., όπως ίσχυε παλαιότερα. Καταργείται επίσης η υποβολή του πρακτικού της γ.σ. στην Διοίκηση. Και αν μεν πρόκειται για σημαντικές αποφάσεις, οι οποίες υπόκεινται σε καταχώριση, η τελευταία θα πρέπει να γίνει ούτως ή άλλως με υποβολή της απόφασης στο Γ.Ε.ΜΗ. Η υποβολή των λοιπών (μικρότερης σημασίας) αποφάσεων στη Διοίκηση είχε μόνο νόημα για την έναρξη της προθεσμίας ακύρωσης ή προβολής της ακυρότητας σύμφωνα με τα άρθρα 35α και 35β κ.ν. 2190/1920. Όμως επελέγη η προθεσμία αυτή να αρχίζει από τη λήψη της απόφασης, όπως συμβαίνει και στις αλλοδαπές νομοθεσίες, για αποφυγή σώρευσης στη Διοίκηση πρακτικών που δεν ελέγχονται. Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις (άρθρο 129 παρ. 3), η εταιρεία φέρει αυτή το βάρος απόδειξης ότι η απόφαση της γ.σ. έλαβε χώρα την ημερομηνία που αναγράφεται στο πρακτικό. Εννοείται βέβαια ότι ικανή απόδειξη σχετικά με το χρόνο, αλλά και για την αποφυγή αμφισβητήσεων σχετικά με δυνατότητα εκ των υστέρων «παρεμβάσεων» στο περιεχόμενο ορισμένης απόφασης της γ.σ., μπορεί να επιτευχθεί μέσω κατάθεσης του σχετικού πρακτικού σε συμβολαιογράφο. Όμως κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο και η απόδειξη μπορεί να γίνει με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.

Επί του άρθρου 123: Ρυθμίζεται ειδικώς το ζήτημα της ενημέρωσης των μετόχων πριν από τη γ.σ. Επεκτείνονται οι υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών στους μετόχους από τη δημοσίευση της πρόσκλησης και για τις μη εισηγμένες εταιρείες, πλην της υποχρέωσης ανάρτησης σχεδίων αποφάσεων. Η παράβαση των διατάξεων αυτών δημιουργεί ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου και

μάλιστα άμεση, έναντι των μετόχων, στο μέτρο που προέκυψε ζημία για τους τελευταίους, δεν επηρεάζεται όμως το κύρος των αποφάσεων που έλαβε η γ.σ., δεδομένου ότι το άρθρο 137 παρ. 2 αναφέρεται σε μη παροχή πληροφοριών που ζητήθηκαν από μετόχους κατά το άρθρο 141.

Επί του άρθρου 124: Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις καταργείται ο θεσμός της δέσμευσης μετοχών και η διαδικασία προηγούμενης ενημέρωσης της εταιρείας για τη συμμετοχή μετόχου στη γενική συνέλευση συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης κατάρτισης πίνακα μετόχων δικαιούμενων συμμετοχής στη γ.σ από το δσ. Πλέον κανόνες προηγούμενης κατάθεσης μετοχών, δέσμευσης ή προηγούμενης κατάθεσης εγγράφων αντιπροσώπευσης και κατάρτισης πίνακα μετόχων δύνανται να προβλέπονται μόνο ως καταστατικές επιλογές. Αντ' αυτού η νομιμοποίηση των μετόχων γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσο κατά την ημέρα διεξαγωγής της γ.σ., καθώς η τεχνολογική εξέλιξη επιτρέπει την ταχύτερη και αμεσότερη ταυτοποίηση των μετόχων. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι μέτοχοι με δικαίωμα ψήφου. Οι μέτοχοι χωρίς δικαίωμα ψήφου δικαιούνται να συμμετάσχουν στη γ.σ., δεν υπολογίζονται όμως κατά την εξεύρεση της απαρτίας (άρα ούτε στον αριθμητή ούτε στον παρονομαστή του κλάσματος). Για τις εισηγμένες εταιρείες προβλέπεται ως κανόνας η ημερομηνία καταγραφής, όπως και υπό τον κ.ν. 2190/1920, διευκρινίζεται δε ότι διατηρείται η ίδια ημερομηνία καταγραφής και για την εξ αναβολής και την επαναληπτική γ.σ., εκτός αν αυτές απέχουν πάνω από 30 ημέρες από την αρχική ημερομηνία καταγραφής ή δημοσιεύεται νέα πρόσκληση. Για την ταυτοποίηση των δικαιούμενων συμμετοχής ο νόμος διευρύνει τα μέσα απόδειξης της μετοχικής ιδιότητας επιτρέποντας και την ηλεκτρονική ενημέρωση τόσο από το κεντρικό αποθετήριο όσο και από τους εγκεκριμένους διαμεσολαβητές σε περίπτωση συλλογικών λογαριασμών. Η ταυτοποίηση των μετόχων στην τελευταία περίπτωση γίνεται με τα μέσα που προβλέπονται στην ειδικότερη νομοθεσία με την οποία ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η οδηγία 2017/828, με την οποία τροποποιείται η οδηγία 2007/36 ΕΚ, και στα εκτελεστικά αυτής μέτρα. Παραλείπονται ως αυτονόητες οι διευκρινίσεις ότι οι μετοχές δεν δεσμεύονται λόγω της επικείμενης συμμετοχής στη γ.σ. Οι μετοχές είναι ελεύθερα εκποιήσιμες, εκτός αν το καταστατικό (επί μη εισηγμένων) περιέχει αντίθετη ρήτρα. Για μη εισηγμένες εταιρείες το καταστατικό μπορεί να προβλέπει διαδικασία συμμετοχής βάσει ημερομηνίας καταγραφής διαφορετικής της ημέρας διεξαγωγής της γ.σ κατά τα προβλεπόμενα για τις εισηγμένες εταιρείες, ωστόσο δεν επιτρέπεται να οριστεί ημερομηνία καταγραφής ενωρίτερα των 5 ημερών από την ημέρα της αρχικής συνεδρίασης της γ.σ. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι διατηρείται μια χρονική εγγύτητα ανάμεσα στους δικαιούμενους συμμετοχής στη γ.σ. και την ημερομηνία διεξαγωγής αυτής.

Επί των άρθρων 125 και 126 (συμμετοχή στη γ.σ. από απόσταση): Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις στα άρθρα αυτά συστηματοποιούνται οι διατάξεις περί συμμετοχής στη γενικής συνέλευση από απόσταση τόσο για τις εισηγμένες όσο και για τις μη εισηγμένες εταιρείες. Η συμμετοχή από απόσταση διακρίνεται σε συμμετοχή από απόσταση πριν από τη γ.σ. (επιστολική ψήφος) η οποία μπορεί να είναι και ηλεκτρονική, και κατά τη διάρκεια αυτής (τηλεδιάσκεψη). Στην πρώτη περίπτωση ο μέτοχος λαμβάνει τα θέματα και τα

σχέδια απόφασης και ψηφίζει επί των σχεδίων αυτών αποστέλλοντας την ψήφο του πριν από τη διεξαγωγή της γ.σ. Για το σκοπό αυτό ρητά ορίζεται ότι οι ψήφοι αυτοί λαμβάνονται υπόψη για το σχηματισμό της απαρτίας και της πλειοψηφίας. Στη δεύτερη περίπτωση ο μέτοχος συμμετέχει σε πραγματικό χρόνο μέσω συστημάτων αμφίδρομης επικοινωνίας σε γ.σ. η οποία διεξάγεται πραγματικά και σε συγκεκριμένο τόπο. Λόγω όμως της μη φυσικής του παρουσίας απαιτείται η διασφάλιση της ταυτότητας του συμμετέχοντος μετόχου. Ο συμμετέχων με αυτόν τον τρόπο μέτοχος θεωρείται ότι συμμετέχει στη γ.σ. ωσάν να ήταν παρών. Σημειωτέον ότι σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο 120, με τηλεδιάσκεψη μπορεί να διεξάγεται η γ.σ. εξ ολοκλήρου και όχι μόνο ως προς ορισμένους μετόχους. Η διαφορά έγκειται ότι στην περίπτωση του άρθρου 125 προβλέπεται μηχανισμός διευκόλυνσης της συμμετοχής μετόχου σε πραγματικά διεξαχθείσα με φυσική υπόσταση γ.σ., ενώ στην περίπτωση του άρθρου 120 προβλέπεται τρόπος διεξαγωγής της ΓΣ με αποκλειστικά ηλεκτρονικά μέσα (virtual meeting).

Επί του άρθρου 127: Διευκρινίζονται τα ζητήματα συμμετοχής ή παράστασης τρίτων στη γενική συνέλευση, που έχουν δημιουργήσει κατά καιρούς αμφισβητήσεις.

Επί του άρθρου 128: Στο άρθρο αυτό ρυθμίζονται τα της αντιπροσώπευσης ή εκπροσώπησης στη γ.σ., με ειδικές ρυθμίσεις για τις εισηγμένες εταιρείες. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα παροχής εξουσιοδότησης και με ηλεκτρονικά μέσα, διευρύνοντας έτσι τα μέσα με τα οποία μπορεί να συμμετέχει και να ψηφίζει μέτοχος σε γ.σ. μέσω μηχανισμών ηλεκτρονικής εξουσιοδότησης προς τον πρόεδρο της συνέλευσης με προδιατυπωμένα έντυπα ή ηλεκτρονικά αρχεία, τα οποία συμπληρώνονται από κάθε μέτοχο και με τα οποία ο τελευταίος εξουσιοδοτεί τον πρόεδρο της συνέλευσης να ψηφίσει για λογαριασμό του επί των θεμάτων της γ.σ. σύμφωνα με τις οδηγίες του. Η τελευταία αποτελεί μια ευρέως διαδεδομένη πρακτική διεθνώς γνωστή ως «proxy voting» ή «electronic proxy voting». Τεχνικά η αποστολή εξουσιοδοτήσεων με τη μέθοδο αυτή δεν διαφοροποιείται από την αποστολή επιστολικής ψήφου, αλλά νομικά η εταιρεία επιτυγχάνει μεγαλύτερη ασφάλεια, καθώς προστατεύεται από λάθη στη μετάδοση των ηλεκτρονικών συστημάτων ή περιπτώσεις hacking. Και αυτό γιατί, κατά ρητή διατύπωση του άρθρου 128, τυχόν μη συμμόρφωση του αντιπροσώπου με τις οδηγίες που έχει λάβει δεν επηρεάζει το κύρος των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης, ακόμη και εάν η ψήφος του αντιπροσώπου ήταν αποφασιστική για την επίτευξη της πλειοψηφίας.

Επί του άρθρου 129: Το άρθρο αυτό αποδίδει στην ουσία τα ισχύοντα στην πράξη σε σχέση με τον πρόεδρο του δ.σ. Η διατύπωσή του έχει ληφθεί κυρίως από το άρθρο 2371 του ΙταλΑΚ.

Επί του άρθρου 130: Καταρχήν επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 29 κ.ν. 2190/1920. Προβλέπεται η δυνατότητα διεξαγωγής επαναληπτικής συνέλευσης λόγω μη επίτευξης απαρτίας σε περίπτωση που έχει ήδη προσκληθεί με την αρχική πρόσκληση εντός 5 (αντί 10) ημερών, καθώς εν προκειμένω ελλείπει η ανάγκη προστασίας των μετόχων από πρακτικές αιφνιδιαστικής υφαρπαγής ψήφου, αφού έχουν ενημερωθεί ήδη με την αρχική πρόσκληση για την ημερομηνία

διεξαγωγής της επαναληπτικής γ.σ. Επίσης στην περίπτωση αποφάσεων που λαμβάνονται με αυξημένη απαρτία καταργείται η δεύτερη επαναληπτική συνέλευση και μειώνονται τα απαιτούμενα ποσοστά απαρτίας, ώστε να αποφεύγονται σημαντικές καθυστερήσεις στη λήψη κρίσιμων αποφάσεων. Έτσι τα ποσοστά απαρτίας διαμορφώνονται πλέον σε $1/2$ και $1/3$ (ή $1/5$), αντί $2/3$, $1/2$ και $1/3$ (ή $1/5$). Με τον τρόπο αυτό επιταχύνεται η λήψη των εταιρικών αποφάσεων. Τέλος, οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 29 κ.ν. 2190/1920 απλοποιούνται, ώστε να είναι σαφές ότι α) οι μέτοχοι μπορούν με το καταστατικό να επαυξάνουν (όχι και να μειώνουν) τα απαιτούμενα ποσοστά απαρτίας, τόσο για τα θέματα της παρ. 1, όσο και για τα θέματα της παρ. 3 και β) ότι, ειδικά για τα θέματα της παρ. 1, αυτά δηλ. που απαιτούν απλή απαρτία, δεν μπορεί το ποσοστό της να αυξηθεί πέραν των $2/3$ του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Η διάταξη αυτή θα πρέπει να ιδωθεί σε συνδυασμό με την τροποποίηση του άρθρου 132 περί πλειοψηφίας. Η διαφοροποίηση έγκειται στο ότι επιδιώκεται όσο το δυνατόν η συμμετοχή του μετόχου στη γ.σ.. Κατά συνέπεια περιορίζεται η ελευθερία διαμόρφωσης του καταστατικού για χάρη της ενεργητικότερης συμμετοχής των μετόχων στις εταιρικές υποθέσεις.

Επί του άρθρου 131: Η διάταξη της παρ. 1 ορίζει ότι, κατά κανόνα, η ψηφοφορία πρέπει να είναι φανερή, εκτός αν η ίδια η γ.σ. αποφασίσει διαφορετικά. Η παρ. 2 ορίζονται περιπτώσεις όπου η ψηφοφορία πρέπει να είναι φανερή, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή άλλων διατάξεων. Αυτό συμβαίνει π.χ. με τη δυνατότητα μείωσης της αμοιβής μελών του δ.σ. μετά από αίτημα των μετόχων που «αντιτάχθηκαν» στην έγκρισή της (άρθρο 109 παρ. 5). Επίσης μυστική ψηφοφορία δεν είναι δυνατή, όταν ο νόμος προβλέπει ρητά φανερή ψηφοφορία (π.χ. κατά το άρθρο 108 για την έγκριση της συνολικής διαχείρισης), καθώς και (εκ των πραγμάτων) στην περίπτωση της ψήφου που δίδεται από απόσταση.

Επί του άρθρου 132: Το άρθρο 132 επαναλαμβάνει το άρθρο 31 κ.ν. 2190/1920, με εξαίρεση την παρ. 3. Με τις προτεινόμενες παρ. 2 και 3 διευρύνεται η καταστατική ελευθερία κατά την επαύξηση των ποσοστών πλειοψηφίας για όλες τις αποφάσεις, δηλ. επί θεμάτων τόσο της παρ. 1 όσο και την παρ. 3 του άρθρου 130. Έτσι, σε αντίθεση με το ισχύον δίκαιο, για τα θέματα της απλής πλειοψηφίας μπορεί να ορίζεται καταστατικά πλειοψηφία ακόμα και ανώτερη των $2/3$ (μέχρι και ομοφωνία) των εκπροσωπούμενων ψήφων.

Επί του άρθρου 133: Σε κάθε περίπτωση το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας πρέπει να αναγγέλλεται από τον πρόεδρο της συνέλευσης (βλ. ήδη και 129 παρ. 2). Όμως σε περίπτωση εισηγμένων εταιρειών, το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας πρέπει να ανακοινώνεται μέσω του διαδικτυακού τόπου της εταιρείας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η μη ακριβής τήρηση των διατάξεων του άρθρου αυτού δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

Επί του άρθρου 134: Προβλέπεται δυνατότητα του προέδρου της συνέλευσης να αρνηθεί την καταχώριση στα πρακτικά της γνώμης μετόχου, η οποία αναφέρεται σε ζητήματα εμφανώς εκτός ημερησίας διάταξης, ή το περιεχόμενό της αντίκειται στα χρηστά ήθη ή το νόμο. Επίσης ρυθμίζεται το ζήτημα της χορήγησης πρακτικών σε μετόχους της εταιρείας. Η διάταξη της τελευταίας παρ. 3 στοχεύει στην

αποτροπή αλλοίωσης (ιδίως προχρονολόγησης ή μεταχρονολόγησης) των πρακτικών. Όμοια διάταξη υπάρχει για την ΙΚΕ (άρθρο 66 Ν. 4072/2012) και κατ' ουσίαν αντικαθιστά την υποχρέωση παράστασης συμβολαιογράφου σύμφωνα με το άρθρο 32 § 2 κ.ν. 2190/1920, που δεν επαναλαμβάνεται. Συνεπώς η εταιρεία θα πρέπει να προνοεί ώστε να είναι σε θέση να αποδείξει (με οποιοδήποτε τρόπο) ότι έλαβε πράγματι χώρα η γ.σ. Σημειωτέον τέλος ότι βιβλίο πρακτικών της γενικής συνέλευσης μπορεί να τηρείται ενιαία με το βιβλίο πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 93 παρ. 4).

Επί του άρθρου 135: Εισάγεται ο θεσμός της δυνατότητας λήψης πλειοψηφικής απόφασης από τη γ.σ. «χωρίς συνεδρίαση» κατά το αγγλοσαξωνικό πρότυπο για μη εισηγμένες εταιρείες («written resolutions»). Το δ.σ. προτείνει τη λήψη μιας απόφασης και οι μέτοχοι απαντούν ηλεκτρονικά. Το άρθρο 135 καθορίζει τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες της διαδικασίας. Ζήτημα απαρτίας δεν υπάρχει, διότι η πρόταση απευθύνεται σε όλους τους μετόχους. Ο νέος τρόπος λήψης αποφάσεων εφαρμόζεται μόνο στις μη εισηγμένες εταιρείες και μόνο αν το καταστατικό την προβλέπει, ενώ μειοψηφία του 1/5 του κεφαλαίου μπορεί να αντιταχθεί στη λήψη απόφασης με τη διαδικασία αυτή. Όπως είναι προφανές, δικαιώματα μετόχων που συνδέονται με τη διεξαγωγή συνεδρίασης της γ.σ. δεν τυγχάνουν εφαρμογής εν προκειμένω. Ωστόσο, ειδικά ως προς το ζήτημα ενημέρωσης των μετόχων προβλέπεται στην παρ. 6 συγκεκριμένη διαδικασία ενημέρωσης ως υποκατάστατο της συζήτησης στη γ.σ.

Επί του άρθρου 136: Διατηρείται η δυνατότητα που προβλεπόταν για τη σύνταξη πρακτικού «διά περιφοράς» με ισχύ απόφασης. Προστίθεται όμως ότι δεν απαιτείται ομόφωνη απόφαση, αλλά σύμπραξη όλων των μετόχων, που συμφωνούν να ληφθεί η απόφαση με τον τρόπο αυτό, ενώ επιτρέπεται ρητά οι υπογραφές των μετόχων ή των αντιπροσώπων τους να αντικαθίστανται με ανταλλαγή μηνυμάτων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) ή άλλα ηλεκτρονικά μέσα, αν τούτο προβλέπεται στο καταστατικό. Οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν ληφθεί από το άρθρο 73 Ν. 4072/2012, που αφορά την ΙΚΕ.

Επί του άρθρου 137: Οι διατάξεις για τις ελαττωματικές αποφάσεις της γ.σ., όπως είχαν εισαχθεί με το ν. 3604/2007, δεν αναμορφώνονται ριζικά στο πλαίσιο του νέου νόμου, ωστόσο θεωρήθηκε εύλογο να εισαχθούν ορισμένες τροποποιήσεις, με βάση και την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τη μέχρι τώρα εφαρμογή τους. Το άρθρο 137 (ακυρωσία των αποφάσεων της γ.σ.) ακολουθεί το παλαιό άρθρο 35α κ.ν. 2190/1920, με τις εξής κύριες μεταβολές και διευκρινίσεις: (α) Διευκρινίζεται στην παρ. 2 ότι λόγος ακυρωσίας θα υπάρχει, αν οι ζητηθείσες και μη δοθείσες πληροφορίες αναφέρονται στα θέματα της απόφασης που λήφθηκε. (β) Η προθεσμία έγερσης αγωγής ακύρωσης απόφασης γ.σ. επεκτείνεται σε 4 μήνες (αντί των 3), με γνώμονα τον εύλογο χρόνο που απαιτείται για τη συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων και τεκμηρίωση του υποβαλλόμενου αιτήματος, ενόψει και των πρακτικών συνθηκών αναζήτησης στοιχείων από τη Διοίκηση και δημοσίευσης των αποφάσεων στο Γ.Ε.ΜΗ. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 134 παρ. 2 η προθεσμία δεν συμπληρώνεται πριν ο μέτοχος λάβει το πρακτικό της γενικής συνέλευσης, όπου έχει καταχωρισθεί η απόφαση, με την προϋπόθεση ότι ζήτησε

το πρακτικό αυτό εντός της παραπάνω προθεσμίας. (γ) Συγκεκριμένες διατάξεις του νέου νόμου σχετικές με πρόσθετες πτυχές της διαδικασίας της γ.σ., που κρίθηκαν ήσσονος σημασίας για να αναχθούν σε λόγους ακυρωσίας της απόφασης, εξαιρέθηκαν ρητώς από τη γενική ρύθμιση, ώστε να μην τεθεί για αυτές ζήτημα επιφύλαξης της - αυστηρής εν προκειμένω - συνέπειας αυτής. (δ) Η αγωγή ακύρωσης δικάζεται από το μονομελές πρωτοδικείο, με την επισήμανση, πάντως, ότι θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα από την Πολιτεία και τους διαδίκους για σύντομο προσδιορισμό δικασίμου της αγωγής, ενόψει της ανάγκης ταχύτερης επίτευξης ασφάλειας δικαίου, σχετικά με το κύρος των αποφάσεων της α.ε. (ε) Δυνατότητα ακύρωσης δεν παρέχεται προκειμένου για αποφάσεις που επικυρώθηκαν με νεότερη απόφαση της γενικής συνέλευσης, παρέχεται όμως δικαίωμα αποζημίωσης στους ζημιωθέντες, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της δίκης ακύρωσης (παρ. 12). (στ) Διευκρινίζεται, κατόπιν και σχετικού προβληματισμού της Διεύθυνσης Α.Ε. & Πίστωσης και σχετικής γνωμοδότησης του ΝΣΚ, ότι τυχόν ακυρώσιμες αποφάσεις, που, με βάση το περιεχόμενό τους, υποβάλλονται σε δημοσιότητα, καταχωρίζονται στο Μητρώο, εφόσον δεν έχει εκδοθεί απόφαση για την ακύρωσή τους ή σχετική απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή. (ζ) Υποβάλλεται σε δηλωτική δημοσιότητα και η άσκηση της αγωγής ακύρωσης. - Επιπρόσθετα, με γνώμονα τις σοβαρές πρακτικές δυσχέρειες που μπορεί να επιφέρει τυχόν ακύρωση απόφασης γ.σ. σχετικά με έκδοση νέων τίτλων που πρόκειται να εισαχθούν στο χρηματιστήριο (ιδίως απόφαση για αύξηση κεφαλαίου ή έκδοση νέων μετοχών με μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών - split, ή έκδοση ομολογιών), κατά κύριο λόγο εξαιτίας της ανάμειξης και - αναγκαία - της ενιαίας συναλλακτικής κυκλοφορίας των άυλων δικαιωμάτων προτίμησης και των εν γένει άυλων τίτλων της εταιρείας, προτείνεται να μην επιτρέπεται η ακύρωση των αποφάσεων αυτών. Στην περίπτωση αυτή, η προστασία κάθε προσώπου που θίγεται από το ελάττωμα της απόφασης θα είναι η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την απόφαση. Το θιγόμενο πρόσωπο μάλιστα θα μπορεί να αξιώσει αποζημίωση και από άλλα πλην της εταιρείας πρόσωπα, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των γενικών διατάξεων. Εξάλλου, σημειώνεται ότι δικαίωμα έγερσης αγωγής ακύρωσης φέρουν και πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί από μέτοχο εμπράγματα δικαιώματα σε μετοχές (ενεχυρούχος δανειστής, επικαρπωτής) που αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα με τα ανωτέρω ποσοστά του κεφαλαίου, δυνάμει της νέας διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 54, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν τα δικαιώματα ψήφου.

Επί του άρθρου 138: Το άρθρο αυτό ρυθμίζει την ακυρότητα των αποφάσεων της γ.σ. Ακολουθήθηκε το παλαιό άρθρο 35β Κ.Ν. 2190/1920, με τις εξής κύριες μεταβολές και διευκρινίσεις: (α) Στην παρ. 2, που ορίζει πότε έχει συγκληθεί η γ.σ., διευκρινίζεται ότι, για να υπάρχει σύγκληση, η πρόσκληση θα πρέπει να έχει δημοσιευθεί όχι μόνο όπως ορίζει ο νόμος, αλλά, ενδεχομένως και όπως (επιτρεπτά) ορίζει και το καταστατικό. (β) Διευκρινίζεται, λόγω των αμφιβολιών που έχουν ανακύψει στο παρελθόν, ότι η πρόσκληση προέρχεται από την εταιρεία σε περίπτωση που απευθύνεται από μέλος δ.σ. ή από μέτοχο που φέρει τις προϋποθέσεις σύγκλησης κατ' ενάσκηση δικαιώματος μειοψηφίας ή από τον εταιρικό ελεγκτή. (γ) Σύμφωνα με το άρθρο 134 παρ. 2, η προθεσμία του έτους δεν συμπληρώνεται πριν ο μέτοχος λάβει στο πρακτικό της γενικής συνέλευσης, όπου έχει καταχωρισθεί η απόφαση, με την προϋπόθεση ότι ζήτησε

το πρακτικό αυτό εντός της παραπάνω προθεσμίας. (δ) Με γνώμονα την άρση ερμηνευτικών αμφισβητήσεων, η τυχόν εξώδικη προβολή της ακυρότητας εντός της τασσόμενης προθεσμίας, επιβάλλεται να είναι ρητή και έγγραφη, να αφορά συγκεκριμένη απόφαση και να περιγράφει (έστω και με συντομία) το λόγο της ακυρότητας. - Επιπρόσθετα, υπό το κοινό σκεπτικό και τις αξιολογήσεις που μνημονεύθηκαν και παραπάνω για τις ακυρώσιμες αποφάσεις, με αντικείμενο την έκδοση νέων προς εισαγωγή τίτλων (βλ. αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου 137), προτείνεται στην παρ. 5 η προβολή της ακυρότητας της απόφασης της γ.σ. να είναι δυνατή μόνο μέχρι την έναρξη διαπραγμάτευσης των μετοχών που προκύπτουν ή, κατά περίπτωση, μόνο μέχρι την αποκοπή του δικαιώματος προτίμησης. Εν προκειμένω συνεπώς δεν αποκλείεται πλήρως, αλλά περιορίζεται χρονικά η προβολή της ακυρότητας. Ανάλογες ρυθμίσεις για το ίδιο ή παρεμφερή θέματα υπάρχουν ήδη τόσο στο ελληνικό, όσο και σε αλλοδαπά δίκαια (βλ. άρθρο 15 Ν. 3777/2009, § 246a AktG). Αν συνεπώς έχει παρέλθει η προθεσμία που τάσσει η διάταξη, η προστασία κάθε προσώπου που θίγεται από το ελάττωμα της απόφασης θα συνίσταται στην αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη. Το θιγόμενο πρόσωπο μάλιστα θα μπορεί να αξιώσει αποζημίωση και από άλλα πλην της εταιρείας πρόσωπα, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των γενικών διατάξεων. Πάντως οι περιορισμοί της παρ. 5 δεν ισχύουν αν από την παράβαση που σημειώθηκε προκύπτει διαρκής παραβίαση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Τέτοια παράβαση μπορεί να αφορά π.χ. την υιοθέτηση παράνομου εταιρικού σκοπού, ενώ δεν θα πρόκειται για διαρκή παράβαση αν π.χ. η έκθεση του δ.σ. για την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης ήταν ελλιπής. - Τέλος, προτείνονται δικονομικές διατάξεις (αντίστοιχες προς εκείνες επί ακυρώσιμων αποφάσεων) σχετικά με τη δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων επί προσβολής απόφασης γ.σ. λόγω ακυρότητας, σχετικά με τη δηλωτική δημοσιότητα της σχετικής αγωγής ακόμη και των πρωτόδικων αποφάσεων που αναγνωρίζουν άκυρη απόφαση γ.σ.

Επί του άρθρου 139: Η αυστηρή κύρωση του ανυποστάτου μιας απόφασης γ.σ. επιφυλάσσεται σε αποφάσεις, αν στην ψηφοφορία συμμετείχαν αποκλειστικά και μόνο πρόσωπα χωρίς μετοχική ιδιότητα ή πρόσωπα που είχαν αρυσθεί το δικαίωμα ψήφου από πρόσωπα που δεν είχαν μετοχική ιδιότητα. Οι διευκρινίσεις αυτές κρίθηκαν απαραίτητες προς άρση αμφισβητήσεων που είχαν δημιουργηθεί μετά τις τροποποιήσεις στον κ.ν. 2190/1920 που επέφερε ο ν. 3604/2007.

Επί του άρθρου 140: Περιλαμβάνεται ειδικότερη, διευκρινιστικού χαρακτήρα, ρύθμιση σχετικά με τα ελαττώματα αποφάσεων της γ.σ. που λαμβάνονται με ψηφοφορία χωρίς συνεδρίαση ή με προσυπογραφή πρακτικού χωρίς συνεδρίαση. Μεταξύ αυτών ως περίπτωση ανυποστάτου περιλαμβάνεται και η μη τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 136.

ΤΜΗΜΑ ΟΓΔΟΟ: Δικαιώματα μειοψηφίας

Επί του άρθρου 141: Το άρθρο 141 για τα δικαιώματα μειοψηφίας (συλλογικά και ατομικά) ακολουθεί καταρχήν το άρθρο 39 κ.ν. 2190/1920, με ορισμένες όμως τροποποιήσεις. Η παρ. 1 προβλέπει το δικαίωμα της μειοψηφίας να ζητήσει τη σύγκληση έκτακτης γ.σ. Η διάταξη ακολουθεί την προηγούμενη διαδικασία με δύο τροποποιήσεις: Ορίζεται ρητά αφενός ότι η τυχόν απόφαση του δικαστηρίου που

παρέχει την άδεια σύγκλησης δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, ώστε να αποφευχθεί η άποψη που διατυπώθηκε ότι κάτι τέτοιο είναι δυνατόν, οπότε το δικαίωμα της μειοψηφίας πρακτικά ματαιώνεται, και αφετέρου ότι το δ.σ. μπορεί να επιλέξει να ακολουθήσει τη διαδικασία του άρθρου 135, εκτός αν οι αιτούντες μέτοχοι έχουν ζητήσει τη σύγκληση γ.σ. κατά τις γενικές διατάξεις. Στην παρ. 2 (δικαίωμα προσθήκης θέματος στην ημερήσια διάταξη ήδη συγκληθείσας γ.σ.) επαναφέρεται η δυνατότητα αναβολής, αν η προσθήκη των νέων θεμάτων δεν δημοσιευθεί νομίμως. Στην παρ. 3 το δικαίωμα υποβολής σχεδίου αποφάσεων αναμορφώνεται, ώστε να αποδίδει καλύτερα τις διατάξεις της οδηγίας 2007/36/EK. Στην παρ. 6 η προϋπόθεση της «χρησιμότητας» των αιτούμενων πληροφοριών αντικαταστάθηκε με τη «σχετικότητα», για ορθότερη ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/36/EK (άρθρο 9 § 1), αλλά και διότι έτσι κάπως διευρύνει τις πληροφορίες που μπορούν να παρασχεθούν. Στην παρ. 5 ορίζεται ότι η γ.σ. συνέρχεται το αργότερο 20 (αντί των 30 ημερών) μετά την αναβολή, καθώς και ότι η μετά από αναβολή συνεδρίαση της γ.σ. αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης γ.σ. και δεν απαιτείται νέα πρόσκληση. Είναι μάλιστα δυνατή η συμμετοχή και νέων μετόχων. Επί των εισηγμένων εταιρειών ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 124 παρ. 6, και συνεπώς μετέχουν και νέοι μέτοχοι, αν η εξ αναβολής συνέλευση συνέρχεται μετά την παρέλευση 30 ημερών από την αρχική ημερομηνία καταγραφής. Για τους μετόχους αυτούς ως ημερομηνία καταγραφής θεωρείται η τέταρτη ημέρα πριν από την εξ αναβολής συνέλευση. Αν η εξ αναβολής συνέλευση συνέρχεται εντός 30 ημερών, ισχύει η αρχική ημερομηνία καταγραφής. Μπορούν πάντως να συμμετέχουν και νέοι μέτοχοι, οι οποίοι διέθεταν την ιδιότητα αυτή κατά την αρχική ημερομηνία καταγραφής, αλλά δεν συμμετείχαν στην αρχική συνεδρίαση. Στην παρ. 7 τίθεται ποσοστό 1/10 αντί 1/5 για την πληροφόρηση για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων. Στην παρ. 8 ορίζεται για τον ίδιο λόγο, όπως και παραπάνω, για το δικαίωμα σύγκλησης γ.σ., ότι η απόφαση που διατάσσει την παροχή πληροφοριών δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Η παρ. 9, σε συνέπεια με το άρθρο 131, κατά το οποίο η ψηφοφορία είναι καταρχήν φανερή, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η γ.σ. μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ορίζει ότι και αν σε κάποια περίπτωση η ψηφοφορία πρόκειται να είναι μυστική, μέτοχοι του 1/20 μπορούν να ζητήσουν ονομαστική ψηφοφορία. Με την παρ. 10 προστίθεται ένα νέο ατομικό μετοχικό δικαίωμα πληροφόρησης (για μη εισηγμένες εταιρείες), που θα είναι χρήσιμο προκειμένου ο μέτοχος να γνωρίζει ποια είναι ακριβώς η θέση του στην εταιρεία. Η πληροφορία αυτή μπορεί να είναι απαραίτητη όχι μόνο για την άσκηση των δικαιωμάτων του, αλλά και σε περίπτωση εκποίησης των μετοχών του, ώστε ο αγοραστής να μπορεί ευχερώς να διαπιστώσει τι αγοράζει. Ακόμη, με την παρ. 11 εισάγεται καταστατική δυνατότητα για την πρόβλεψη ατομικού δικαιώματος πληροφόρησης των μετόχων, όσον αφορά τα πρόσωπα που συμμετέχουν στο κεφάλαιο της α.ε., με παράλληλη ευχέρεια της τελευταίας να μη συμπεριλάβει στο σχετικό πίνακα μετόχους που κατέχουν λιγότερο από 1% του κεφαλαίου. Η δυνατότητα αυτή όμως δεν θα μπορεί να παραβιάζει τις διατάξεις για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τέλος, προκειμένου για εισηγμένες εταιρείες η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας μπορεί επιπρόσθετα να γίνεται και με βάση ενημέρωση της α.ε. από κεντρικό αποθετήριο τίτλων ή μέσω συμμετεχόντων και εγγεγραμμένων σε αυτό διαμεσολαβητών.

Επί των άρθρων 142 και 143 (έκτακτος έλεγχος): Η βασική ρυθμιστική δομή και λειτουργία του έκτακτου ελέγχου διατηρείται. Λόγω της κατάργησης της

διοικητικής εποπτείας δεν επαναλαμβάνεται ότι ο Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης μπορεί να ζητήσει τον έκτακτο έλεγχο, ενώ παραμένει η αρμοδιότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τις εισηγμένες εταιρείες. Προβλέπεται ότι οι οριζόμενοι ελεγκτές έχουν τα δικαιώματα πληροφόρησης και την υποχρέωση εχεμύθειας που έχουν και οι τακτικοί ελεγκτές, και ορίζεται ότι, μετά την κατάρτισή του, η έκθεση του ελέγχου τίθεται υπόψη των μετόχων στην αμέσως επόμενη γ.σ. Για λόγους πρακτικούς, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση όπου η εταιρεία λόγω οικονομικών δυσκολιών δεν αναμένεται να καταβάλει την αμοιβή του ελεγκτή, ορίζεται ότι η αμοιβή αυτή καταβάλλεται από τον αιτούντα, το δικαστήριο όμως εκτιμώντας τις περιστάσεις μπορεί να την επιρρίψει στην εταιρεία ή να ορίσει ότι ο αιτών θα την προκαταβάλει και θα την αναζητήσει στη συνέχεια από την εταιρεία.

Επί του άρθρου 144: Με τις διατάξεις του άρθρου 144 εισάγεται στο ελληνικό δίκαιο η δυνατότητα σύστασης ενώσεων μετόχων, που, ως μη δικαιούχοι διάδικοι, μπορούν να ασκήσουν, στο δικό τους όνομα αλλά για λογαριασμό των μελών τους, τα δικαιώματα μειοψηφίας τούτων. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η άσκηση των μετοχικών δικαιωμάτων και ο έλεγχος της εταιρικής διοίκησης. Μια παραπέρα διευκόλυνση μπορεί να είναι η οργάνωση διαδικτυακού forum μετόχων (Aktionärsforum), ώστε οι μέτοχοι να μπορούν μέσω αυτού να συνεννοούνται επωνύμως για την άσκηση των δικαιωμάτων τους στην προσεχή γ.σ. (έτσι π.χ. και στη Γερμανία, § 127α AktG). Οι λεπτομέρειες της ρύθμισης πρέπει να ορίζονται στο καταστατικό της ένωσης, ενώ προβλέπεται η έκδοση σχετικού Π.Δ. για τον τρόπο λειτουργίας των ενώσεων αυτών.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΑΤΟ: Ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ετήσιες εκθέσεις

Επί του άρθρου 145: Σημειωτέον ότι το παρόν νομοσχέδιο χρησιμοποιεί τον όρο «χρηματοοικονομικές» (αντί «οικονομικές») καταστάσεις για ορολογική συνέπεια με το ν. 4308/2014. Σε σχέση με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και τον έλεγχό τους, το άρθρο αυτό προβαίνει σε γενική παραπομπή στις «κείμενες διατάξεις». Δεδομένου ότι αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 για τις καταστάσεις αυτές με τη νέα νομοθεσία για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ν. 4308/2014), η νέα αυτή νομοθεσία θα διέπει εφεξής το όλο ζήτημα των καταστάσεων αυτών. Ωστόσο, στο Ένατο Τμήμα του νομοσχεδίου ρυθμίζονται ζητήματα, που δεν έχουν σχέση με το καθαρά λογιστικό μέρος, και για το λόγο αυτό έχουν μείνει εκτός ν. 4308/2014. Τα ζητήματα αυτά είχαν ήδη ενσωματωθεί στον κ.ν. 2190/1920 με το ν. 4403/2016, οι σχετικές δε διατάξεις επαναλαμβάνονται στο παρόν νομοσχέδιο. Εξάλλου τα ζητήματα του ελέγχου ρυθμίζονται ήδη με τον ν. 4449/2017.

Επί του άρθρου 146: Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στα άρθρα 41 και 42 κ.ν. 2190/1920. Και ως προς μεν την απογραφή, επιφυλάσσεται η περίπτωση όπου κατά τους οικείους κανόνες η απογραφή δεν είναι υποχρεωτική. Επίσης δεν προβλέπεται η δυνατότητα εταιρικής χρήσης μεγαλύτερης των 12 μηνών, σε αρμονία με το άρθρο 8 του ν. 4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος).

Επί του άρθρου 147: Το άρθρο αυτό αφορά την υπογραφή των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, της ετήσιας και της ενοποιημένης έκθεσης διαχείρισης και, όπου συντρέχει περίπτωση, της δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης και της ενοποιημένης δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης και αντιστοιχεί στα άρθρα 42α παρ. 5 και 109 κ.ν. 2190/1920. Το άρθρο 147 εισάγει παρέκκλιση από την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 4308/2014 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Επί του άρθρου 148: Το άρθρο αυτό περιέχει τον γνωστό κανόνα για την αποκλειστική αρμοδιότητα της γ.σ. να εγκρίνει τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Προβλέπεται επίσης ρητά η έγκριση και των ετήσιων ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων από τη γ.σ. της ενοποιούσας εταιρείας. Προς τούτο υπάρχουν διάφοροι λόγοι: Στις περισσότερες των περιπτώσεων οι επιμέρους χρηματοοικονομικές πληροφορίες των θυγατρικών που έχουν ενσωματωθεί σε αυτές δεν έχουν εγκριθεί από τις γενικές συνελεύσεις των θυγατρικών αυτών, αφού δεν ταυτίζονται υποχρεωτικά με τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που περιέχονται στις κατά το νόμο συνταγμένες οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών. Οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες των θυγατρικών εταιρειών (γνωστές και ως «πακέτα ενοποίησης» ή «αναφορές χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για σκοπούς ενοποίησης»), οι οποίες ενσωματώνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας, που είναι και υπεύθυνη για τη σύνταξή τους, εγκρίνονται μόνο από το διοικητικό συμβούλιο των θυγατρικών (και αυτό εφόσον προβλέπεται από το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης του ομίλου). Επιπρόσθετα, ακόμη και στις περιπτώσεις που οι προς ενοποίηση χρηματοοικονομικές πληροφορίες των θυγατρικών εταιρειών ταυτίζονται με τις αντίστοιχες που έχουν συμπεριληφθεί στις κατά το νόμο οικονομικές καταστάσεις τους (και έχουν εγκριθεί και από τις γενικές συνελεύσεις τους), οι τελικές ενοποιημένες χρηματοοικονομικές πληροφορίες μπορεί να είναι σημαντικά διαφοροποιημένες λόγω των εγγραφών συμψηφισμού της πρώτης ενοποίησης και των απαλοιφών των ενδοομιλικών συναλλαγών και αποτελεσμάτων. Τέλος, στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζονται ειδικά κονδύλια όπως η «υπεραξία» και τα «δικαιώματα μειοψηφίας», καθώς και γνωστοποιήσεις στο ενοποιημένο προσάρτημα των σημειώσεων, που αποτελούν ιδιαίτερης σημασίας χρηματοοικονομικές πληροφορίες τις οποίες όχι μόνο πρέπει να γνωρίζουν αλλά και να εγκρίνουν οι μέτοχοι, εφόσον επηρεάζουν σημαντικά την καθαρή περιουσία και τις επιδόσεις του ομίλου.

Επί των άρθρων 149-157: Τα άρθρα αυτά επαναλαμβάνουν περίπου αυτούσια τα άρθρα 1-4 και 7 του ν. 4403/2016 με τον οποίο ενσωματώθηκαν στον κ.ν. 2190/1920 οι διατάξεις της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2014/95/ΕΕ, στο μέτρο που αφορούν τη δημοσίευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τις εκθέσεις που πρέπει να καταρτίζουν και να δημοσιεύουν είτε οι ανώνυμες εταιρείες εν γένει είτε ορισμένες ειδικές κατηγορίες ανωνύμων εταιρειών (βλ. και αιτιολογική έκθεση ν. 4403/2016). Ειδικότερα: Με το άρθρο 4 του ν. 4403/2016 ρυθμίστηκε η δημοσίευση των χρηματοοικονομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και της έκθεσης διαχείρισης και της ενοποιημένης έκθεσης διαχείρισης του δ.σ. (άρθρα 43β, 109, 131 και 135 του κ.ν. 2190/1920). Με τα άρθρα 1-3 και 5 του

ν. 4403/2016 ρυθμίστηκαν η έκθεση διαχείρισης (άρθρο 43α κ.ν. 2190/1920) που οφείλουν να δημοσιεύουν όλες οι ανώνυμες εταιρείες με κάποιες εξαιρέσεις και διαφοροποιήσεις ως προς το περιεχόμενο, κατά περίπτωση, η δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης (άρθρο 43β κ.ν. 2190/1920) η οποία δημοσιεύεται από τις εισηγμένες εταιρείες, η ετήσια έκθεση διαχείρισης επί ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων (άρθρο 107α κ.ν. 2190/1920), την οποία οφείλουν να καταρτίζουν οι όμιλοι επιχειρήσεων που έχουν υποχρέωση σύνταξης ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, και η έκθεση πληρωμών σε κυβερνήσεις την οποία οφείλουν να καταρτίζουν ειδικά οι μεγάλες ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εξορυκτική βιομηχανία ή στην υλοτόμηση πρωτογενών δασών. Οι διατάξεις αυτές αναπαράγονται στο παρόν σχέδιο νόμου, γίνεται δε παραπομπή στην αιτιολογική έκθεση επί των διατάξεων του ν. 4403/2016.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ: Διάθεση κερδών

Η γενική ιδέα που διατρέχει τις προσθήκες που έγιναν στο κεφάλαιο περί της διάθεσης κερδών, το οποίο αναπαράγει σε κάποιο βαθμό τις αντίστοιχες διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, είναι να εξασφαλισθεί ότι η διανομή κερδών στους μετόχους γίνεται με βάση τα πραγματικά καθαρά κέρδη και όχι με βάση τυχόν υπεραξίες ή άλλα μη πραγματικά κέρδη που έχουν δημιουργηθεί.

Επί του άρθρου 158: Σε σχέση με την υποχρεωτική παρακράτηση τακτικού αποθεματικού αναπαράγεται χωρίς μεταβολές το άρθρο 44 κ.ν. 2190/1920.

Επί του άρθρου 159: Σε σχέση με τις προϋποθέσεις και τον περιορισμό των διανομών αναπαράγεται κατά βάση το άρθρο 44α κ.ν. 2190/1920. Η διαφοροποίηση ως προς την παρ. 1 του άρθρου 44α συνίσταται στο ότι προϋπόθεση για τη διανομή κερδών είναι, κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας (καθαρή θέση), όπως προσδιορίζονται στο νόμο, να μην είναι ή, μετά από τη διανομή αυτή, να μην γίνεται κατώτερο από το ποσό του κεφαλαίου, προσαυξημένου όχι μόνο με τα αποθεματικά των οποίων η διανομή απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό, αλλά και με τα λοιπά πιστωτικά κονδύλια της καθαρής θέσης, τα οποία δεν επιτρέπεται να διανεμηθούν, καθώς επίσης και με τα ποσά των πιστωτικών κονδυλίων της κατάστασης αποτελεσμάτων, που δεν αποτελούν πραγματοποιημένα κέρδη. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε για καλύτερη εναρμόνιση με τη δεύτερη οδηγία (ήδη οδηγία (ΕΕ) 2017/1132). Αντίστοιχα, στην παρ. 2 ορίζεται ότι το ποσό που διανέμεται στους μετόχους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει, προσαυξημένο με τα κέρδη, τα οποία προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και δεν έχουν διατεθεί, και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από τη γενική συνέλευση η διανομή τους, και μειωμένο όχι μόνο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και κατά τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό, αλλά και κατά το ποσό των πιστωτικών κονδυλίων της κατάστασης αποτελεσμάτων, που δεν αποτελούν πραγματοποιημένα κέρδη.

Επί του άρθρου 160: Το άρθρο αυτό αφορά τον τρόπο διανομής των καθαρών κερδών, με τρόπο όμοιο εκείνου των άρθρων 44 παρ. 2 τελ.εδ. και 45 κ.ν. 2190/1920. Στην παρ. 2 αυτό το οποίο αλλάζει σε σχέση με τη διάθεση των καθαρών κερδών είναι ότι στην σειρά που προβλέπεται προηγείται η αφαίρεση των ποσών των πιστωτικών κονδυλίων της κατάστασης αποτελεσμάτων, που δεν αποτελούν πραγματοποιημένα κέρδη.

Επί του άρθρου 161: Το ελάχιστο μέρισμα εξακολουθεί να ανέρχεται σε 35% των καθαρών κερδών. Η καταβολή γίνεται καταρχήν σε μετρητά. Προβλέπεται όμως τόσο η κεφαλαιοποίηση των κερδών, όσο και η καταβολή του μερίσματος, αν το εγκρίνει η γ.σ. με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, σε μετοχές και άλλους τίτλους που ανήκουν στην εταιρεία ή, με ομόφωνη απόφαση όλων των μετόχων και όχι μόνο των εκπροσωπούμενων στη γ.σ., και σε άλλα περιουσιακά στοιχεία, που θα πρέπει να αποτιμηθούν (πρβλ. άρθρο 131 § 1 του τραπεζικού Ν. 4261/2014). Προβλέπεται ακόμη η μείωση του μερίσματος από τη γ.σ., όχι όμως κάτω του 10% των καθαρών κερδών, επίσης με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, ενώ κατάργηση τούτου επιτρέπεται μόνο με ακόμη μεγαλύτερη πλειοψηφία (80%) του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου. Εννοείται ότι άρνηση της πλειοψηφίας αυτής να εγκρίνει μέρισμα, παρά την ύπαρξη ικανών κερδών, μπορεί κατά τις περιστάσεις να κριθεί καταχρηστική.

Επί του άρθρου 162: Το προσωρινό μέρισμα αναδιαμορφώνεται για καλύτερη ενσωμάτωση της δεύτερης οδηγίας (άρθρο 17 παρ. 7 - ήδη οδηγία (ΕΕ) 2017/1132). Δεν υπάρχει μεν ο περιορισμός του ημίσεος των κερδών, όπως κατά το άρθρο 46 κ.ν. 2190/1920, τίθενται όμως αυστηρότερες προϋποθέσεις για τη διανομή τους, ώστε να αποφεύγεται η καταστρατήγηση της διάταξης του άρθρου 159. Διευκρινίζεται επίσης ότι αρμόδιο για τη διανομή είναι το δ.σ. Πρέπει να σημειωθεί ότι η διανομή προσωρινού μερίσματος διακρίνεται από τη διανομή κερδών από το δ.σ. μετά την τακτική γ.σ., εφόσον έχει εξουσιοδοτηθεί από την τελευταία προς τούτο και εντός των ποσοτικών ορίων που η τελευταία έχει τάξει (άρθρο 117 παρ. 2 στ'), αφού στην τελευταία περίπτωση η διανομή γίνεται επί τη βάσει των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που έχει ήδη εγκρίνει η γ.σ. χωρίς να απαιτείται να καταρτιστεί λογιστική κατάσταση. Προβλέπεται ακόμη ότι διανομή κερδών και προαιρετικών αποθεματικών μέσα στην τρέχουσα εταιρική χρήση είναι δυνατή και με απόφαση γ.σ. ή του δ.σ., υποκείμενη σε δημοσιότητα.

Επί του άρθρου 163: Το άρθρο 163 αναπαράγει το άρθρο 46α κ.ν. 2190/1920.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: Λύση και εκκαθάριση

Επί του άρθρου 164: Τα άρθρα 164 επ. αφορούν τη λύση και εκκαθάριση της εταιρείας. Το άρθρο 164 βασίζεται στις διατάξεις του ισχύοντος δικαίου (παρ. 1 και 2 άρθρου 47α κ.ν. 2190/1920). Ως λόγος λύσης προστίθεται η περίπτωση απόρριψης της αίτησης πτώχευσης λόγω ανεπάρκειας της περιουσίας του οφειλέτη σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Πτωχευτικού Κώδικα, δεδομένου ότι εν προκειμένω έχει διαγνωσθεί δικαστικά ότι, ενώ πληρούνται οι προϋποθέσεις της πτώχευσης, αυτή δεν μπορεί να κηρυχθεί λόγω έλλειψης ενεργητικού. Εξάλλου, αντίστοιχη είναι η πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 167, σύμφωνα με την οποία η περάτωση της πτώχευσης (που μπορεί να

οφείλεται και σε έλλειψη ενεργητικού) οδηγεί σε εκκαθάριση της εταιρείας. Στην παρ. 3 αποσαφηνίζεται ότι στην περίπτωση της λύσης με απόφαση της γ.σ., η λύση επέρχεται με την υποβολή της απόφασης της γενικής συνέλευσης ή της δικαστικής απόφασης σε δημοσιότητα. Στις λοιπές περιπτώσεις η λύση επέρχεται από την κήρυξη της πτώχευσης ή την απόρριψη της οικείας αίτησης λόγω έλλειψης ενεργητικού ή την πάροδο της διάρκειας της εταιρείας ή την έκδοση της δικαστικής απόφασης για λύση της εταιρείας κατά τα άρθρα 165 και 166. Στις περιπτώσεις αυτές η καταχώριση της δικαστικής απόφασης έχει δηλωτικό χαρακτήρα.

Επί του άρθρου 165: Το παρόν άρθρο μεταφέρει τις διατάξεις του ισχύοντος δικαίου (άρθρο 48 κ.ν. 2190/1920). Στην περ. α' της παρ. 1 διευκρινίζεται ότι η αίτηση λύσης προϋποθέτει ότι το κεφάλαιο εξακολουθεί να είναι μη καταβεβλημένο μέχρι και την ημέρα υποβολής της αίτησης. Η περ. γ' της παρ. 1 του ισχύοντος άρθρου, η οποία προέβλεπε λύση της εταιρείας με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, όταν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων καταστεί κατώτερο του 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου, δεν επαναλαμβάνεται, αφού είναι σκοπιμότερο και ασφαλέστερο να λειτουργήσει σε τέτοιες περιπτώσεις το πτωχευτικό δίκαιο (αντί της κοινής εταιρικής εκκαθάρισης), με τις δικές του προϋποθέσεις και τα δικά του αποτελέσματα. Επίσης, τροποποιείται η περ. δ' της παρ. 1 του ισχύοντος άρθρου (νυν περ. γ'), καθώς ορίζεται ότι αρκεί η μη υποβολή χρηματοοικονομικών καταστάσεων δύο διαχειριστικών χρήσεων για την υποβολή αίτησης λύσης (αντί τριών). Περαιτέρω, κατά τη νέα διατύπωση της παρ. 1 και λόγω της κατάργησης της διοικητικής εποπτείας, ο Υπουργός Ανάπτυξης ή η αρμόδια εποπτεύουσα αρχή δεν έχουν αυτομάτως εκ του νόμου έννομο συμφέρον να ζητήσουν τη λύση της εταιρείας, ενδέχεται, όμως, το Δημόσιο να έχει συμφέρον *ad hoc*, οπότε και θα μπορεί να ζητήσει τη λύση. Στην παρ. 2, ως αρμόδιο δικαστήριο ορίζεται το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας (το οποίο, άλλωστε, έχει και τη γενική αρμοδιότητα κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του νομοσχεδίου). Προβλέπεται, επίσης, ότι η αίτηση κοινοποιείται στην εταιρεία. Στην παράγραφο 3, καταργείται η δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας για την άρση των λόγων λύσης, καθώς κρίθηκε ότι αρκεί το διάστημα των δύο ως τεσσάρων μηνών.

Επί του άρθρου 166: Στο παρόν άρθρο (λύση με αίτηση των μετόχων) επέρχονται οι ακόλουθες αλλαγές σε σχέση με το ισχύον δίκαιο (άρθρο 48α κ.ν. 2190/1920): Ορίζεται ως αρμόδιο δικαστήριο για την εξέταση της εν λόγω αίτησης το μονομελές πρωτοδικείο, το οποίο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Στην παράγραφο 4, καταργείται η δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας για την άρση των λόγων λύσης, καθώς κρίθηκε ότι αρκεί το διάστημα των δύο ως τεσσάρων μηνών. Επιπλέον, επαυξάνεται το απαιτούμενο ποσοστό των μετόχων που δικαιούνται να ασκήσουν παρέμβαση, και συγκεκριμένα από 1/5 (όπως ορίζεται στην παρ. 3 του ισχύοντος δικαίου) σε 1/3 (όπως ορίζεται στην παρ. 5 του νομοσχεδίου). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στους παρεμβαίνοντες μετόχους επιφυλάσσεται ένα σημαντικότατο δικαίωμα, ήτοι της εξαγοράς των μετοχών του αιτούντος.

Επί του άρθρου 167: Το άρθρο 167 αφορά τους εκκαθαριστές. Στην παρ. 1 του άρθρου αυτού επαναλαμβάνεται ο κανόνας ότι, με εξαίρεση την περίπτωση της

πτώχευσης, τη λύση ακολουθεί η εκκαθάριση (άρθρο 47α παρ. 3 κ.ν. 2190/1920). Ορίζεται ότι στην περίπτωση της περάτωσης της διαδικασίας πτώχευσης η εταιρεία εισέρχεται αυτομάτως στο στάδιο της εκκαθάρισης, εκτός αν τύχει εφαρμογής η νέα διάταξη της παρ. 6. Η παρ. 2 του παρόντος άρθρου μεταφέρει τις λοιπές προβλέψεις της παρ. 3 του άρθρου 47α κ.ν. 2190/1920 (με μία προσαρμογή λόγω της προσθήκης του νέου λόγου λύσης στο άρθρο 156 παρ. 1 περ. δ'). Σε περίπτωση που δεν ορίστηκε εκκαθαριστής από τη γ.σ., καθήκοντα εκκαθαριστή ασκεί το διοικητικό συμβούλιο (ενώ το ίδιο συμβαίνει και όταν η εταιρεία λύθηκε δικαστικά, και το δικαστήριο δεν όρισε εκκαθαριστή). Η παρ. 3 αποσαφηνίζει ότι είναι δυνατός και ο διορισμός ενός μόνο εκκαθαριστή. Στην παρ. 4 του παρόντος άρθρου επαναλαμβάνεται ο κανόνας ότι ο διορισμός εκκαθαριστών συνεπάγεται αυτοδικαίως την παύση της εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 49 παρ. 7 κ.ν. 2190/1920), ορίζεται όμως επιπλέον ότι το δ.σ. έχει υποχρέωση έναντι της εταιρείας να συνεχίσει τη διαχείριση, ωστόσο ο εκκαθαριστής αναλάβει τα καθήκοντά του, αν η παύση της εξουσίας του δ.σ. εκθέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα της εταιρείας. Πρόκειται για ρύθμιση που έχει ως βάση αντίστοιχη διάταξη του Αστικού Κώδικα (ΑΚ 727). Η παρ. 5 μεταφέρει τις λοιπές προβλέψεις της παρ. 7 του άρθρου 49 κ.ν. 2190/1920. Η παρ. 6 εισάγει μια σημαντική καινοτομία. Όπως ο πτωχευτικός νόμος προβλέπει τη μη κήρυξη της πτώχευσης ή και την περάτωσή της, λόγω έλλειψης ενεργητικού (άρθρα 3 παρ. 4 και 166 παρ. 1 ΠτωχΚ), έτσι και η νέα διάταξη δίνει το δικαίωμα σε μετόχους με συμμετοχή άνω του 10% ή στον εκκαθαριστή να ζητήσουν από το δικαστήριο την παράλειψη ή τη διακοπή του σταδίου της εκκαθάρισης και την άμεση διαγραφή της εταιρείας από το Γ.Ε.ΜΗ., αν η περιουσία της εταιρείας δεν αναμένεται να επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της εκκαθάρισης. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο ορίζει τον τρόπο διάθεσης των τυχόν υπαρχόντων περιουσιακών στοιχείων, κατά προτίμηση προς πληρωμή εργατικών απαιτήσεων, απαιτήσεων ασφαλιστικών ταμείων και φόρων, καθώς και απαιτήσεων δικηγόρων και αμοιβής του εκκαθαριστή. Πάντως το δικαστήριο δεν θα δεσμεύεται από τη σειρά με την οποία αναφέρονται οι απαιτήσεις στο νόμο, ούτε από τις διατάξεις περί γενικών προνομίων (αν και τυχόν εμπράγματα ασφάλειες θα πρέπει να είναι σεβαστές), αλλά θα κρίνει με βάση τις υπάρχουσες ανάγκες και την επιείκεια. Η παρ. 6 θα τυγχάνει εφαρμογής σε κάθε περίπτωση έλλειψης περιουσίας για τη συνέχιση των εργασιών της εκκαθάρισης. Διευκρινίζεται ότι θεωρείται ότι περίπτωση αυτή συντρέχει όταν έχει προηγηθεί απόρριψη αίτησης πτώχευσης λόγω έλλειψης ενεργητικού (χωρίς τούτο να καταργεί την αναγκαιότητα υποβολής αιτήματος κατά τις διατυπώσεις της παρ. 6). Η παρ. 7 αντιμετωπίζει μια πρακτική δυσκολία που παρουσιάζεται στις εταιρικές εκκαθαρίσεις, ήτοι της έλλειψης συνεργασίας της τελευταίας διοίκησης της εταιρείας με τον εκκαθαριστή. Ορίζεται ότι τα μέλη του τελευταίου δ.σ. οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες και, αν τους ζητηθεί, εύλογη συνδρομή στον εκκαθαριστή για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της εκκαθάρισης. Διευκρινίζεται, αν και αποτελεί αυτονόητη υποχρέωση, ότι οφείλουν επίσης να του παραδώσουν κάθε περιουσιακό στοιχείο της εταιρείας που τυχόν ευρίσκεται στη κατοχή τους.

Επί του άρθρου 168: Το άρθρο αυτό μεταφέρει τις διατάξεις του ισχύοντος δικαίου (άρ. 49 παρ. 1 - 5 κ.ν. 2190/1920), με ορισμένες τροποποιήσεις.

Διευκρινίζεται ότι η υποχρέωση της παρ. 1 για απογραφή της εταιρικής περιουσίας αφορά κάθε είδους εκκαθαριστές, και όχι μόνο αυτούς που διορίστηκαν από τη γ.σ. Τίθεται προθεσμία για την ολοκλήρωση της απογραφής, ώστε να μην καθυστερούν οι εργασίες της εκκαθάρισης. Διευκρινίζεται ότι ο ισολογισμός έναρξης εκκαθάρισης που συντάσσουν οι εκκαθαριστές δεν υπόκειται σε έγκριση της γενικής συνέλευσης. Στην παρ. 4 λαμβάνεται μέριμνα για την αναθεώρηση της απόφασης που καθόρισε την κατώτατη τιμή πώλησης των ακινήτων, κλάδων ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης, εφόσον διαπιστώνεται ότι η εκποίηση δεν καθίσταται δυνατή. Στην παρ. 7 ορίζεται ότι κάθε έτος συντάσσονται ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τις οποίες συντάσσει ο εκκαθαριστής και υποβάλλει στη γ.σ. των μετόχων (χωρίς να απαιτείται έγκριση των καταστάσεων αυτών από αυτήν), με έκθεση των αιτίων, τα οποία παρεμπόδισαν το τέλος της εκκαθάρισης. Ορίζεται, επίσης, ότι η συνέλευση που εγκρίνει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης αποφασίζει και περί έγκρισης του συνολικού έργου του εκκαθαριστή (κατ' αναλογία προς την έγκριση του άρθρου 106) και περί απαλλαγής των ελεγκτών. Στην παρ. 8 αποσαφηνίζεται ότι η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης στους μετόχους γίνεται με βάση τις εγκεκριμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης, ενώ εισάγεται ρύθμιση που επιτρέπει, με συμφωνία του συνόλου των μετόχων, η διανομή να γίνεται με αυτούσια απόδοση σ' αυτούς, εν όλω ή εν μέρει, των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Στην περίπτωση αυτή, η συμφωνία θα καθορίζει με ποιον τρόπο θα γίνει η διανομή. Πρόκειται για σημαντική καινοτομία, δεδομένου ότι, ιδιαίτερα σε περιβάλλον κρίσης, είναι δύσκολη η εκποίηση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων.

Επί του άρθρου 169: Το άρθρο αυτό μεταφέρει τις διατάξεις της παρ. 6 του άρ. 49 κ.ν. 2190/1920 με ορισμένες τροποποιήσεις. Ορίζεται ότι το σχέδιο επιτάχυνσης και περάτωσης της εκκαθάρισης υποβάλλεται 3 χρόνια μετά την έναρξη της εκκαθάρισης (αντί για 5). Στην παρ. 2 επαναλαμβάνεται η δυνατότητα του εκκαθαριστή ή μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου να ζητούν από το δικαστήριο την έγκριση του σχεδίου, σε περίπτωση που η γ.σ. δεν έδωσε την έγκριση αυτή. Προστίθεται η δυνατότητα των αιτούντων να προτείνουν άλλα μέτρα στην αίτηση προς το δικαστήριο, όπως και η αντίστοιχη δυνατότητα του δικαστηρίου να αποκλίνει από το αρχικό σχέδιο, ακόμα και προσθέτοντας νέα μέτρα. Έτσι, παρέχεται διέξοδος στο δικαστήριο στην περίπτωση που τα προτεινόμενα μέτρα δεν είναι ρεαλιστικά.

Επί του άρθρου 170: Στο παρόν άρθρο ρυθμίζεται η διαγραφή της εταιρείας από το Γ.Ε.ΜΗ., οπότε και επέρχεται η παύση της νομικής της προσωπικότητας. Στην παρ. 1 ορίζεται ότι ο εκκαθαριστής προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για τη διαγραφή της εταιρείας, μόλις περατωθεί η εκκαθάριση, ενώ μπορούν να ζητήσουν τη διαγραφή και άλλα πρόσωπα που έχουν έννομο συμφέρον, βάσει του άρθρου 10 παρ. 1 περ. ε' ν. 3419/2005. Η παρ. 1 αντιμετωπίζει, ακόμα, ένα ζήτημα που ανακύπτει μετά το πέρας της εκκαθάρισης, ήτοι τις συνέπειες της αποκάλυψης νέων περιουσιακών στοιχείων (ή και χρεών, τα οποία δεν ικανοποιήθηκαν παρά την ύπαρξη ενεργητικού). Ορίζεται ότι στην περίπτωση αυτή η πράξη της διαγραφής δύναται να ανακαλείται με αίτηση όποιου έχει

έννομο συμφέρον προς το δικαστήριο, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Το δικαστήριο ορίζει και τον εκκαθαριστή και διατάσσει την επανεγγραφή της εταιρείας στο Γ.Ε.ΜΗ. Η παρ. 2 εισάγει μία ακόμα διάταξη αποσκοπούσα στη μη διαιώνιση των εταιρικών εκκαθαρίσεων: Ορίζει ότι η εκκαθάριση τεκμαίρεται ότι περατώθηκε αν παρέλθουν πέντε (5) έτη από την έναρξή της. Πρόκειται για μαχητό τεκμήριο. Αν ο εκκαθαριστής αποδείξει στην αρμόδια αρχή (Γ.Ε.ΜΗ.) ότι η εκκαθάριση συνεχίζεται, η εκκαθάριση δεν θα πρέπει να θεωρείται περαιωμένη και η διαγραφή δεν θα είναι δυνατή. Με τη νέα διάταξη της παρ. 3 ορίζεται ο τρόπος φύλαξης των βιβλίων και εγγράφων της εταιρείας μετά το πέρας της εταιρείας, χωρίς να τίγονται ειδικές διατάξεις, ιδίως της φορολογικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας του λογιστικού δικαίου. Με το πέρας της εκκαθάρισης, τα έγγραφα αυτά φυλάσσει ο τελευταίος διατελέσας εκκαθαριστής ή πρόσωπο που θα ορίσει το δικαστήριο δικάζοντας με τη διαδικασία της εκούσιας διαδικασίας. Πρότυπο της διάταξης αποτέλεσαν οι αντίστοιχες διατάξεις του γερμανικού δικαίου (§ 279 AktG), όπως και η αντίστοιχη διάταξη του δικαίου προσωπικών εταιρειών (268 ν. 4072/2012). Στην παρ. 4 ορίζεται το χρονικό σημείο από το οποίο παύει το Γ.Ε.ΜΗ. να έχει υποχρέωση να φυλάσσει τα έγχαρτα στοιχεία των ανωνύμων εταιρειών. Καινοτομία αποτελεί τέλος η παρ. 5, που εισάγει τη δυνατότητα, μετά από κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, να παρέχεται από το Γ.Ε.ΜΗ. πιστοποιητικό «Καλής Λειτουργίας», από το οποίο να προκύπτει ότι η εταιρεία υφίσταται και δεν έχει διαγραφεί από το μητρώο ούτε έχει πτωχέυσει. Πρόκειται για το διεθνώς γνωστό «good standing certificate», που μπορεί να διευκολύνει την εκπλήρωση διαφόρων διατυπώσεων κατά τις συναλλαγές της εταιρείας με τρίτους και μάλιστα με το Δημόσιο. Με την ίδια Υπουργική Απόφαση μπορούν να προβλεφθούν και άλλες πληροφορίες, που θα παρέχονται με το παραπάνω πιστοποιητικό.

Επί του άρθρου 171: Το άρθρο αυτό ρυθμίζει τις δυνατότητες αναβίωσης, συγχώνευσης και διάσπασης λυθείσας εταιρείας. Στις συνήθεις περιπτώσεις λύσης της εταιρείας (λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειάς της ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης), η εταιρεία μπορεί να αναβιώσει με απόφαση της γ.σ. των μετόχων, που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Για πρώτη φορά, δίνεται η δυνατότητα αναβίωσης της εταιρείας ως εταιρείας άλλης μορφής, εφόσον τηρηθούν οι σχετικές προϋποθέσεις για τη σύσταση της τελευταίας. Στην περίπτωση λύσης της εταιρείας λόγω κήρυξής της σε πτώχευση, η παρ. 2 ορίζει ότι η περάτωση των εργασιών της πτώχευσης λόγω τελεσίδικης επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ή εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 164 του Πτωχευτικού Κώδικα, επάγεται την αναβίωση της εταιρείας με απόφαση της γ.σ. (για τις παλαιότερες πτωχεύσεις βλ. μεταβατική διάταξη του άρθρου 186 αρ. 16). Ισχύει και εδώ η δυνατότητα αναβίωσης ως εταιρείας άλλης μορφής. Η αναβίωση προϋποθέτει ότι τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας δεν είναι κατώτερα του ελάχιστου κεφαλαίου που προβλέπεται για τις ανώνυμες εταιρείες. Οι παρ. 3 και 4 προσφέρουν μια δυνατότητα στις λυθείσες εταιρείες, εφόσον δεν έχει αρχίσει η διανομή της εταιρικής τους περιουσίας, σε αντιστοιχία με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 47α του κ.ν. 2190/1920. Ειδικότερα, δίνεται η δυνατότητα στις εταιρείες αυτές να προβούν σε συγχώνευση ή σε διάσπαση, με ανάλογη εφαρμογή των οικείων διατάξεων του κ.ν. 2190/1920. Απορροφώσα ή

επωφελούμενη εταιρεία μπορεί να είναι τόσο μια άλλη εταιρεία εν λειτουργία, όσο και μία εταιρεία υπό εκκαθάριση. Η παρ. 5 διευκρινίζει ότι στις περιπτώσεις αυτές η ολοκλήρωση της συγχώνευσης ή της διάσπασης επάγεται την αναβίωση της απορροφώσας ή της επωφελούμενης εταιρείας. Αυτή η διάταξη είναι χρήσιμη, διότι χωρίς αυτήν θα μπορούσε να υποστηριχθεί π.χ. ότι η απορροφώσα εταιρεία επιτρεπτά μεν συγχωνεύθηκε, εξακολουθεί όμως να είναι «λυμένη» και θα πρέπει να αναβιώσει.

ΤΜΗΜΑ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: Αλλοδαπές εταιρείες.

Επί του άρθρου 172: Τα άρθρα 173 έως 176 αφορούν τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών. Το άρθρο 173 αναπαράγει την παρ. 2 του άρθρου 7α του κ.ν. 2190/1920, με μνεία των εταιρειών του ΕΟΧ.

Επί του άρθρου 173: Το άρθρο αυτό αναπαράγει την παρ. 3 του άρθρου 7α του κ.ν. 2190/1920, που αφορά εταιρείες τρίτων χωρών.

Επί του άρθρου 174: Με την προτεινόμενη διάταξη της πρώτης παραγράφου απαλείφονται οι λέξεις του άρθρου 50 κ.ν. 2190/1920 «κατά νόμον κεκτημένα δικαιώμα λειτουργίας εν Ελλάδι αλλοδαπαί ανώνυμοι εταιρείαι», επειδή καταρχήν όλες οι αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες έχουν δικαίωμα εγκατάστασης στην Ελλάδα. Όπου κατ' εξαίρεση απαιτείται άδεια για την εγκατάσταση ορισμένου τύπου εταιρείας, αυτό προκύπτει από ειδική σχετική νομοθεσία, η οποία δεν θίγεται από το παρόν, που περιλαμβάνει μόνο τις διατυπώσεις που απαιτούνται από πλευράς εταιρικού δικαίου. Επίσης καταργείται η διατύπωση της υποβολής αντιγράφου του πληρεξουσίου, επειδή υπάρχουν ήδη τα στοιχεία των προσώπων, που είναι μόνιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας για τη λειτουργία του υποκαταστήματος. Η εξουσία αυτή μπορεί να είναι οργανική κατά το εφαρμοστέο δίκαιο και δεν είναι απαραίτητο να προκύπτει από πληρεξούσιο. Εξάλλου ο διορισμός αντικλήτου είναι περιττός, αφού αφενός είναι γνωστοί οι μόνιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας και αφετέρου η διεύθυνση του υποκαταστήματος, οπότε μπορεί να γίνει επίδοση κατά το άρθρο 126 παρ. 1 (γ) ή 124 παρ. 2 ΚΠολΔ. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 7β κ.ν. 2190/1920 καταργείται ως άνευ αντικείμενου μετά από τη δημιουργία του Γ.Ε.Μ.Η. Για την παρ. 4: Η μεταφορά των διατάξεων για τη δημοσιότητα των αλλοδαπών ανωνύμων εταιρειών σε χωριστό κεφάλαιο θα μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την εφαρμογή του άρθρου 84. Αυτό θα έβλαπτε τη δημόσια πίστη του Γ.Ε.Μ.Η., ενώ θα ήταν άδικο να υφίστανται οι καλόπιστοι τρίτοι τις συνέπειες του ελαττώματος διορισμού των μόνιμων εκπροσώπων, αφού η αποφυγή των ελαττωμάτων ανήκει στη σφαίρα επιρροής της εταιρείας. Επομένως το περιεχόμενο του άρθρου 84 επαναλαμβάνεται για τις αλλοδαπές εταιρείες. Προτείνεται επίσης η προσθήκη διάταξης, κατά την οποία δεν αντιτάσσονται στους καλόπιστους τρίτους περιορισμοί στην εξουσία των προσώπων αυτών που ενδεχομένως προκύπτουν από το δίκαιο που διέπει την εταιρεία. Οι ίδιοι λόγοι προστασίας της πίστης στο μητρώο και δικαιοσύνης επιβάλλουν και αυτή τη ρύθμιση. Οι αλλοδαπές εταιρείες πρέπει να έχουν το βάρος να φροντίζουν να καθιστούν γνωστούς στους συναλλασσόμενους με τα υποκαταστήματά τους περιορισμούς της εξουσίας των εκπροσώπων τους και να μην έχουν οι συναλλασσόμενοι το βάρος να εξακριβώσουν το περιεχόμενο του αλλοδαπού

δικαίου. Ως προς την φράση «ή δεν μπορούσαν, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, να τον αγνοούν» βλ. την παρούσα αιτιολογική έκθεση υπό το άρθρο 86.

Επί του άρθρου 175: Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει τη ρύθμιση του άρθρου 50β κ.ν. 2190/1920.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ: Ποινικές διατάξεις

Επί των άρθρων 176 έως 181 (ποινικές διατάξεις). Οι ποινικές διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, που μέχρι σήμερα έχουν τύχει ελάχιστης εφαρμογής, έχουν ελαφρά αναμορφωθεί. Πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν παράλληλες ποινικές διατάξεις σε άλλους νόμους (π.χ. για την κατάχρηση αγοράς), που, στο μέτρο που εφαρμόζονται, καθιστούν περιττή την ύπαρξη συναφών ποινικών διατάξεων και στο νόμο για τις α.ε. Επίσης υπάρχουν συμπεριφορές που τιμωρούνται ήδη με βάση τις γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, ώστε να μην απαιτείται η κατάστρωση ειδικής ποινικής μεταχείρισης για τις ανώνυμες εταιρείες. Τέλος, ορισμένες ποινικές διατάξεις συνδεδεμένες με την κρατική εποπτεία έχουν εκ των πραγμάτων απαλειφθεί, λόγω της ουσιαστικής κατάργησης της εποπτείας αυτής (π.χ. άρθρο 57 περ. ε' κ.ν. 2190/1920). Καταργήθηκαν εξάλλου και οι διοικητικές κυρώσεις που είχαν εισαχθεί με το άρθρο 63δ του κ.ν. 2190/1920, δεδομένου ότι ανάλογες κυρώσεις προβλέπονται από το άρθρο 17 ν. 3419/2005 για το Γ.Ε.ΜΗ. Άλλωστε η αρμοδιότητα εποπτείας για τις παραβάσεις του εταιρικού δικαίου, που θα δικαιολογούσε την επιβολή προστίμου, έχει ουσιαστικά καταργηθεί. Από την άλλη πλευρά προστέθηκαν ποινικές διατάξεις π.χ. για την παρά το νόμο κτήση ιδίων μετοχών από την εταιρεία και την παρά τον νόμο παροχή πιστώσεων, εγγυήσεων κλπ. για την απόκτηση ιδίων μετοχών (άρθρο 177 περ. 3 και 4), επειδή οι πράξεις αυτές αντιβαίνουν στην προστασία του κεφαλαίου και θέτουν σε κίνδυνο τα συμφέροντα των πιστωτών, όπως και η ήδη τιμωρούμενη παρά τον νόμο διανομή κερδών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε καμιά περίπτωση (αντίθετα προς το ποινικό δίκαιο του κ.ν. 2190/1920) η παράβαση του καταστατικού δεν συνιστά αξιόποινη πράξη.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

Επί του άρθρου 182: Με το άρθρο 182 υπογραμμίζεται ότι οι edικότερες διατάξεις δεν επηρεάζονται από το παρόν σχέδιο νόμου. Επιπλέον, ρυθμίζεται τι συμβαίνει σε περίπτωση άσκησης δικαιώματος υπαναχώρησης λόγω έκδοσης συμπληρώματος ενημερωτικού δελτίου σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου. Κρίθηκε σκόπιμο η ρύθμιση αυτή να τεθεί για λόγους ενότητας της ρύθμισης του δικαιώματος υπαναχώρησης στο άρθρο 16 του ν. 3401/2005 και όχι στον νόμο περί ανωνύμων εταιρειών.

Επί του άρθρου 183: Το άρθρο 183 ρυθμίζει δύο ζητήματα. Με την παρ. 1 παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρείες να εναρμονίσουν τα καταστατικά τους με τις νέες ρυθμίσεις. Οι σχετικές τροποποιήσεις, αν λάβουν χώρα εντός έτους, αποφασίζονται με απλή απαρτία και πλειοψηφία. Η διάταξη είναι όμοια με το άρθρο 79 παρ. 10 του Ν. 3604/2007. Η δεύτερη παράγραφος παρέχει

προθεσμία ενός έτους για την αύξηση κεφαλαίου των εταιρειών εκείνων που έχουν κεφάλαιο κάτω των 25.000 ευρώ, ώστε το κεφάλαιό τους να μην υπολείπεται του ποσού αυτού, όπως ορίζεται στην «δεύτερη» εταιρική οδηγία (ήδη Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132). Πρόκειται κυρίως για τις περιπτώσεις όπου το κεφάλαιο της εταιρείας είναι 24.000 ευρώ, για το λόγο ότι το άρθρο 8 του καταργούμενου κ.ν. 2190/1920 προέβλεπε ελάχιστο κεφάλαιο του ύψους αυτού. Η σχετική αύξηση μπορεί να αποφασισθεί και πάλι με απλή απαρτία και πλειοψηφία.

Επί του άρθρου 184: Το άρθρο 184 περιέχει ρυθμίσεις που αφορούν τις ανώνυμες μετοχές. Όπως ήδη αναφέρθηκε στο εισαγωγικό τμήμα της παρούσας αιτιολογικής έκθεσης και για τους λόγους που εκτίθενται εκεί, επιλογή του σχεδίου νόμου είναι η κατάργηση των ανωνύμων μετοχών, και η διατήρηση μόνο των ονομαστικών, ενώ απαγορεύεται, ήδη από τη θέση σε ισχύ του νέου νόμου, η έκδοση νέων ανωνύμων μετοχών από τις ελληνικές εταιρείες. Για την κατάργηση των υφιστάμενων ανωνύμων μετοχών προβλέπεται ικανή μεταβατική περίοδος, ώστε να υπάρξει χρόνος προσαρμογής στο νέο καθεστώς. Συγκεκριμένα το άρθρο 184 προβλέπει ότι η ονομαστικοποίηση των υφιστάμενων ανωνύμων μετοχών θα επέλθει την 1η Ιανουαρίου 2020 και μάλιστα αυτόματα, χωρίς δηλαδή να απαιτείται τροποποίηση του καταστατικού. Και αν μεν το καταστατικό προβλέπει ειδική διαδικασία αντικατάστασης των ανωνύμων τίτλων με ονομαστικούς, ακολουθείται η διαδικασία αυτή, άλλως εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 184. Οι ρυθμίσεις αυτές συνίστανται στα ακόλουθα: Πρώτον, η εταιρεία που έχει εκδώσει ανώνυμες μετοχές οφείλει να αποκτήσει βιβλίο μετόχων, ή αντίστοιχη ηλεκτρονική υποδομή, που θα της επιτρέψει να καταγράψει τους μετόχους της και τα δικαιώματά τους. Δεύτερον, θα πρέπει το αργότερο την 1η Ιουλίου 2019 να ανακοινώσει στους μετόχους τον τρόπο με τον οποίο οι τελευταίοι θα πρέπει να αναγγείλουν στην εταιρεία τα επί των μετοχών δικαιώματά τους, ώστε να εγγραφούν στο βιβλίο μετόχων και να τους παραδοθούν οι νέοι τίτλοι. Μετά την 1η Ιανουαρίου 2020, οι μετοχές για τις οποίες δεν θα έχει γίνει καταχώριση στο βιβλίο μετόχων, δεν θα παρέχουν πια μετοχικά δικαιώματα (η άσκηση των τελευταίων θα έχει τους περιορισμούς των ιδίων μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 50 παρ. 1), ούτε και θα μπορούν να μεταβιβασθούν εγκύρως. Η εταιρεία δεν θα υποχρεούται να παραδώσει νέους τίτλους, αν εκδίδει τις μετοχές σε λογιστική μορφή, ή το καταστατικό προβλέπει ότι δεν έχει τέτοια υποχρέωση. Τρίτον, με δεδομένο ότι η διαδικασία αυτή βρίσκεται ουσιαστικά στα χέρια της εταιρείας, ο νόμος παρέχει στον μέτοχο τη δυνατότητα να επιδιώξει ατομικά την εγγραφή του στο βιβλίο μετόχων και την παράδοση σε αυτόν των ονομαστικών μετοχών, με την προϋπόθεση ότι το διοικητικό συμβούλιο δεν θα έχει προβεί στην παραπάνω διαδικασία μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019. Μπορεί δηλαδή ο μέτοχος να προσφύγει στο δικαστήριο και να ζητήσει να υποχρεωθεί η εταιρεία να εκδώσει και να παραδώσει στο μέτοχο τις νέες ονομαστικές μετοχές και βέβαια να εγγράψει το μέτοχο στο βιβλίο μετόχων. Στο μέτρο που οι ανώνυμες μετοχές είναι εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά ή σε πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης, οι μέτοχοι καλούνται από την εταιρεία και καταγράφονται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τη νομιμοποίηση των μετόχων ενόψει γενικής συνέλευσης. Προβλέπεται όμως η δυνατότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να λάβει αποφάσεις με τις οποίες θα ρυθμίζονται επιμέρους

ζητήματα της αντικατάστασης των ανωνύμων μετοχών με ονομαστικές. Τέλος στην παρ. 7 το άρθρο 184 περιέχει ειδικές ρυθμίσεις, που θα ισχύουν κατά τη μεταβατική περίοδο μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Επί του άρθρου 185: Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι τα άρθρα 150, 151, 152, 153 και 154 του νόμου (που αφορούν δηλ. την ετήσια έκθεση διαχείρισης του δ.σ., τις μη χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, τις αντίστοιχες εκθέσεις επί ενοποιημένων καταστάσεων και την ενοποιημένη μη χρηματοοικονομική κατάσταση, αντίστοιχα) εφαρμόζονται και σε προσωπικές εταιρείες, όταν όλοι οι άμεσοι ή έμμεσοι εταίροι έχουν περιορισμένη ευθύνη λόγω του ότι είναι νομικά πρόσωπα που έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας, της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, της ετερόρρυθμης κατά μετοχές εταιρείας ή της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας.

Επί του άρθρου 186: Στο άρθρο αυτό προβλέπεται εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, το οποίο θα κωδικοποιεί τις διατάξεις που αφορούν το δίκαιο που διέπει τις Ανώνυμες Εταιρείες.

Επί του άρθρου 187: Στο άρθρο 187 περιλαμβάνονται μεταβατικές διατάξεις, για τη ρύθμιση ζητημάτων που μπορεί να ανακύψουν κατά την πρώτη εφαρμογή του προτεινόμενου σχεδίου νόμου.

Επί του άρθρου 189: Με το άρθρο 189 καταργούνται κυρίως οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 και του Ν. 3156/2003 που αντικαθίστανται από το παρόν νομοσχέδιο. Η έκταση κατάργησης του κ.ν. 2190/1920 συμπροσδιορίζεται από την κατάργηση και άλλων πολλών διατάξεων του από τον πρόσφατο νόμο για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ν. 4308/2014) και τη νεότερη νομοθεσία για τον τακτικό έλεγχο. Συνεπώς ο κ.ν. 2190/1920 συνεχίζει να υπάρχει πλέον οριακά, με σχετικά λίγες όμως διατάξεις, που αφορούν το δίκαιο των μετασχηματισμών (μετατροπές, συγχωνεύσεις, διασπάσεις κλπ.), και οι οποίες θα εξακολουθήσουν να ισχύουν μέχρις ότου με νεότερο νομοθέτημα, που θα κατατεθεί ελπίζεται σύντομα, ρυθμισθούν συνολικά (για όλες τις εταιρείες) τα ζητήματα των μετασχηματισμών. Όπως εξάλλου ορίζεται, όπου διατάξεις νόμων παραπέμπουν σε διατάξεις των κ.ν. 2190/1920 και Ν. 3156/2003, η παραπομπή θα νοείται ως παραπομπή στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου. Ενδεικτικά, το άρθρο 14 Ν. 3156/2003 που αναφέρεται σε «ομολογιακά δάνεια του νόμου αυτού» θα νοείται ότι αναφέρεται σε ομολογιακά δάνεια των άρθρων 59-74 του παρόντος νομοσχεδίου. Καταργούνται επίσης ορισμένες διατάξεις ειδικών νόμων, που αναφέρονταν στις ανώνυμες εταιρείες, ενώ γίνονται ορισμένες τροποποιήσεις σε άλλες διατάξεις. Ειδικότερα: (α) Καταργείται το άρθρο 3 του αναγκαστικού νόμου 148/1967, καθώς η ρύθμισή του ενσωματώνεται τροποποιημένη στο παρόν νομοσχέδιο. (β) Καταργείται το απαρχαιωμένο άρθρο 4 Ν. 876/1979 που έθετε αδικαιολόγητους περιορισμούς στην έκδοση προνομιούχων μετοχών. (γ) Καταργείται η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 9 Ν. 876/1979 που προέβλεπε την έκδοση τραπεζικών ομολογιών με απόφαση διοικητικού συμβουλίου ως περιττή, αφού επικαλύπτεται από τη γενική ρύθμιση. (δ) Καταργείται το

προεδρικό διάταγμα 30/1988, η ρύθμιση του οποίου ενσωματώνεται τροποποιημένη στο παρόν νομοσχέδιο.

Άρθρο 190: Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων του νέου νόμου αρχίζει όχι άμεσα, αλλά την 1.1.2019, ώστε να υπάρξει χρονική άνεση για την ενημέρωση των εταιρειών. Κατ' εξαίρεση ενδέχεται η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων να είναι άμεση (δηλ. ήδη από τη θέση σε τυπική ισχύ του νόμου), αν αυτό ορίζεται ρητά. Μια τέτοια περίπτωση είναι εκείνη του άρθρου 184 παρ. 1, κατά την οποία μετά την δημοσίευση του νέου νόμου (δηλ. όχι την 1.1.2019) απαγορεύεται η έκδοση νέων ανωνύμων μετοχών. Τέλος, προβλέπεται αναδρομική ισχύς της παρ. 3 του άρθρου 185 ώστε να μην υπάρξει χρονικό κενό ως προς το μειωμένο συντελεστή του τέλους χαρτοσήμου για τις ΕΠΕ και τις ΙΚΕ.

Αθήνα 5/6/2018.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
& ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ &
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ &
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΠΙΤΣΙΟΥΡΑΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ